

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Lem_Stanislaw-Bajky_robotu.pdb

PDB Name: Lem_Stanislaw-Bajky_robotu

Creator ID: REAd

PDB Type: TEXT

Version: 0

Unique ID Seed: 0

Creation Date: 16.8.1973

Modification Date: 16.8.1973

Last Backup Date: 1.1.1970

Modification Number: 0

Stanisław Lem

Bajky robotů

Tři elektřiníři

Žil jednou jeden konstruktor-vynálezce, který bez ustání vymýšlel neobyčejné přístroje a vyráběl nejpodivnější aparáty. Sestrojil stroječek-drobeček, který krásně zpíval, a nazval jej ptáčídko. Jako pečeť používal smělé srdce a každý atom, který vyšel z jeho rukou, nesl toto znamení, takže se divili učenci, když nalézali v atomových spektrech třpytivá srdíčka. Zhotovil mnoho užitečných strojů, velkých i malých, až dostal výstřední nápad, že spojí smrt se životem, a tak dosáhne nemožného. Rozhodl se zhotovit rozumné bytosti z vody, ale ne tím přirozeným způsobem, na který myslíte. Ne, myšlenka měkkých a mokrých těl mu byla cizí, ošklivil si je stejně jako každý z nás. Hodlal udělat z vody bytosti skutečně krásné a moudré, to znamená krystalické. Vybral tedy planetu vzdálenou ode všech sluncí, z jejího zamrzlého oceánu vysekal ledové hory a z nich, jako z horského křišťálu, vytesal Kryonidy. Nazývali se tak, protože mohli existovat jen ve strašlivém mrazu a bez slunečního svitu. V krátké době vystavěli města a ledové paláce. Protože jim každé teplo hrozilo záhubou, chytali polární záře do velkých průzračných nádob a osvětlovali jimi svá sídla. Čím byl kdo zámožnější, tím víc měl polárních září, citrínových i stříbrných. Žili šťastně, a že milovali nejen světlo, ale i drahokamy, prosluli svými klenoty. Jejich šperky byly řezané a broušené ze zmrzlých plynů. Barvily jim jejich věčnou noc, podobné mlhovinám zakletých do klecí z krystalů. Nejeden kosmický dobyvatel se chtěl zmocnit těchto pokladů, celá Kryonie totiž z dálky připomínala šperk, zvolna se otáčející na černém aksamitu. Dobrodruhové

tedy přistávali na Kryonii, aby se zde pokusili o válečné štěstí. Přiletěl elektrytír Mosazný, který kráčel jako když zvon zvoní, ale sotva na ledovec nohy postavil, ten se horkem roztavil a on se propadl do propasti ledového oceánu, vody se nad ním zavřely a jako moucha v jantaru v ledové kře na dně kryonských moří dodnes spočívá.

Osud Mosazného neodstrašil jiné odvážlivce. Jako druhý přiletěl elektrytír Železný, který se zpil kapalným héliem, až mu v ocelových útrobach klokotalo a jíní, které se mu usazovalo na pancíři, jej učinilo podobným sněhuláku. Při letu k povrchu planety se rozpálil třením o atmosféru, kapalně hélium z něj rychle vyprchalo a on sám, rozpálen do ruda, dopadl na ledové skály, které se ihned rozevřely. Vyprostil se pomocí páry podoben vřícímu gejzíru, ale všechno, čeho se dotkl, se změnilo v bílý oblak, ze kterého padal sníh. Usedl tedy a čekal, až vystydne. Když mu sněhové hvězdičky přestaly tát na pancéřových ramenou, chtěl vstát a pustit se do boje, leč olej mu ztuhl v kloubech a ani záda nedokázal narovnat. Dodnes tam sedí a padající sníh z něj vytvořil bílou horu, z níž vyčnívá jen špička přílby. Nazývá se ta hora Železná a v jejích očních důlcích se třpytí zamrzlý zrak.

Uslyšel o osudu předchůdců třetí elektrytír, Křemenný, kterého nebylo vidět ve dne jinak než jako leštěnou čočku a v noci jako odlesk hvězd. Nebál se, že mu ztuhne olej v kloubech, protože žádný neměl, ani že mu puknou ledové kry pod nohama, protože dokázal být libovolně studený. Musel se vyhnout pouze jednomu, totiž úpornému přemýšlení, které mu rozechřívalo křemenný mozek, a to ho mohlo zahubit. Rozhodl se tedy nemyslet, a tak si uchránit život a zvítězit nad Kryonid'any. Přiletěl na planetu a byl dlouhou cestou galaktickou nocí tak ztuhlý, že železné meteority, které mu za letu dopadaly na prsa, se tříštily na kousky jako sklo. Přistál na bílém sněhu Kryonie, pod jejím temným nebem plným hvězd, a podoben průzračnému zrcadlu se chtěl rozhodnout, co má dělat dál, když tu sníh kolem něj zčernal a začal tát.

"Oho," řekl si Křemenný, "to není dobré! Nevadí, jenom nesmím myslet a vyhráji!"

Rozhodl se opakovat tuto frázi, ať se stane cokoli, nevyžadovala totiž žádné duševní úsilí, a tak ho vůbec nerozechřívala. Křemenný tedy kráčel sněhovou pustinou bez přemýšlení, aby si zachoval chlad. Nakonec došel k ledovým hradbám Frigidy, hlavního města Kryonie. Rozehnal se, udeřil hlavou do opevnění, až se jiskry rozlétly, ale ničeho nedosáhl.

"Zkusím to jinak!" řekl si a přemýšlel, kolik je dva krát dvě. Jak o tom uvažoval, hlava se mu trochu rozechřála, zaútočil tedy podruhé na jiskřivé hradby a tentokrát udělal nevelký důlek.

"To je málo," řekl si. "Zkusím něco těžšího. Kolik je tři krát pět?"

Tentokrát mu už hlavu obklopil syčící oblak, protože sníh při setkání s tak intenzivním myšlením hned vařil. Křemenný tedy ucouvl, rozešel se a udeřil. Proletěl hradbou a za ní ještě dvěma paláci a třemi domy urozených hrabat Mrazivých; dopadl na veliké schody, kde se zachytil stalagmitového zábradlí, avšak schody byly jako skluzavka.

Rychle se zvedl, neboť všechno kolem něj tálo a mohl by proletět celým městem do hlubin ledových propastí, kde by zamrzl navěky.

"Takhle ne! Jenom nemyslet a vyhráji!" řekl si a hned vystydl.

Vyšel z ledového tunelu, který vytvořil, a ocitl se na velikém náměstí, osvětleném ze všech stran polárními zářemi, které smaragdově a stříbřitě svítily z křišťálových sloupů.

Vstříc mu vyšel obrovský rytíř Boreál, vůdce Kryonid'anů, jiskřící hvězdami. Elektrytír Křemenný zaútočil a narazil na protivníka s takovým rachotem, jako když se uprostřed Severního ledového oceánu srazí dva ledovce. Upadla lesklá pravice Boreálova uražená u ramene, ale on se nevzdal, hrdina, nýbrž se obrátil a nastavil nepříteli svou hrud' širokou jako ledovec, kterým také byl. Křemenný se podruhé rozběhl a znovu strašlivě zaútočil. Křemen byl tvrdší a pevnější než led, Boreál tedy praskl s rachotem připomínajícím lavinu řítící se po skalních srázech a padl roztržštěn ve svitu polárních září, jež osvětlovaly jeho porážku.

"Vítězím! Jen tak dál!" řekl si Křemenný a strhl z poraženého klenoty kromobyčejné krásy: prsteny posázené vodíkem, jiskřivé spony a knoflíky podobné diamantovým, leč vyřezané z trojice vzácných plynů: argonu, kryptonu a xenonu. Jak tak nad nimi žasl, ohřál se vzrušením, a brilianty i safíry se mu syčivě vypařovaly pod rukama, takže nedržel nic než několik kapiček rosy, které se také hned vypařily.

"Oho! Tedy ani žasnout se nesmí! Nevadí! Jenom nemyslet!" napomenul se a kráčel dál do nitra

dobývaného města. Z dálky se blížila obrovská postava. Byl to Albucid Bílý, generál-minerál, s rozložitou hrudí plnou řádových rampouchů s velkohvězdou Jinovatky na ledové stužce; tento strážce královských pokladů hodlal zabránit Křemennému v další pouti. Ten se však na něj vrhl jako bouře a s ledovým rachotem ho roztříštil. Albucidovi přispěchal na pomoc kníže Astrouch, pán černých ledů; s ním si elektrytíř nevěděl rady, protože kníže měl na sobě vzácnou dusíkovou zbroj, kalenou héliem. Sálal z něho takový mráz, že zastavil nápor Křemenného, zpomalil jeho pohyby a dokonce i polární záře pobledly tímto účinkem Absolutní nuly. Vzchopil se Křemenný a myslel: "Pomoc! Co se to tu děje?" a tímto údivem si rozehrál mozek, Absolutní nula se začala vypařovat a Astrouch se mu před očima počal rozpadat. Jeho agónii provázelo hřmění a na bojišti zůstala jen hromádka černého ledu, z níž kanuly kapky vody jako slzy.

"Vítězím!" řekl si Křemenný, "hlavně nemyslet, ale když je potřeba, tak myslet! Tak či onak, zvítězit musím!" Hnal se dál a jeho kroky zvučely, jako když kladivo rozbíjí krystaly; pádil ulicemi Frigidy a její obyvatelé na něj hleděli z oken se zoufalstvím v srdcích. Řítil se podobně jako meteor Mléčnou dráhou, když tu zahlédl v dáli osamělou postavu. Byl to samotný Baryon, zvaný Ledoústý, největší mudrc Kryonie. Křemenný se rozehnal, aby ho jediným úderem rozdrtil, leč on mu ustoupil z cesty a ukázal mu dva vztyčené prsty. Křemenný nevěděl, co to má znamenat, přesto se obrátil a znovu zaútočil. Baryon opět uhnul a vztyčil jeden prst. Křemenný se trochu podivil a zpomalil, třebaže se už otočil a správně se měl zase rozběhnout. Zamyslel se a z blízkých domů začala stékat voda, ale on nic nevnímal, protože Baryon mu ukázal kolečko složené z prstů jedné ruky, kterým prostrčil palec druhé ruky. Křemenný přemýšlel a přemýšlel, co tato mlčenlivá gesta mají znamenat, tu se mu pod nohama rozevřela propast a on letěl do hlubiny jako kámen. Dříve než si stačil říct: "Nevadí, jenom nemyslet!" už byl pryč. Ptali se potom zachránění Kryonid'ané, vděční Baryonovi za spásu, co měla znamenat gesta, která strašlivému elektrytíři-přivandrovalci ukazoval.

"To je docela prosté," odvětil mudrc. "Dva prsty znamenaly, že jsme dva, včetně něj. Jeden, že brzy zůstanu sám. Potom jsem mu ukázal kolečko na znamení, že se kolem něj rozevře led a černá propast oceánu ho pohltí navěky. První nepochopil stejně jako druhé a třetí."

"Veliký mudrci!" zvolali užaslí Kryonid'ané. "Jak jsi to mohl ukazovat tak strašlivému útočníku?! Představ si, co by se stalo, kdyby pochopil a přestal se divit? Pak by se nerozehřál a nezřítíl do ledové propasti..."

"Toho jsem se vůbec nebál," odpověděl s chladným úsměvem Baryon Ledoústý, "věděl jsem totiž předem, že nic nepochopí. Kdyby měl aspoň špetku rozumu, nepřišel by k nám. K čemu jsou bytosti, která sídlí pod sluncem, plynné klenoty a stříbřité ledové hvězdy?"

Všichni se podivili mudrcově moudrosti a spokojeně odešli do svých domovů, kde je očekával příjemný mráz. Od té doby se už nikdo nepokusil dobýt Kryonii, protože v celém vesmíru se nenašli takoví hlupáci, přestože někteří tvrdí, že je jich ještě mnoho a pouze cestu neznají.

Uranové uši

Žil jednou jeden inženýr kosmogonik, který rozsvěcoval hvězdy a tak zaháněl tmu. Dorazil také do mlhoviny Andromedy, která tehdy ještě sestávala pouze ze samých mračen. Kosmogonik ty mraky rozvířil a potom sáhl po svých paprscích. Měl troje paprsky: červené, fialové a neviditelné. Prvním paprskem zažehl hvězdnou kouli a ta se v mžiku proměnila v červeného obra. V mlhovině však nadále panovala tma. Druhým paprskem ozařoval hvězdu tak dlouho, až zbělela. "Hlídej!" řekl svému učedníkovi a sám se vydal na cestu rozsvěcovat další hvězdy.

Učedník čekal tisíc let a ještě jednou tisíc let, leč mistr se nevracel. Když učedníka omrzelo čekání, přitáhl hvězdu blíže a hvězda zmodrala. To se mu velice zalíbilo a domníval se, že už všechno zná, a tak se pokusil hvězdu přitáhnout ještě blíže k sobě, ale spálil se. Prohledal pouzdro, které mu kosmogonik zanechal, kromě prázdnoty však nic neviděl. Díval se, ale na dno nedohlédl. Tu si domyslel, že v pouzdře asi je ten neviditelný paprsek. Chtěl do hvězdy tím paprskem rýpnout, nevěděl však jak na to. Vzal tedy pouzdro a mrštíł jím do modrého žáru. Zanedlouho se celá mlhovina Andromedy rozzářila, jako kdyby se rozsvítilo najednou tisíc sluncí, a bylo světlo jako v bílý den.

Učedníka to potěšilo, jenže jeho radost neměla dlouhé trvání, protože se hvězda rozpukla. V té chvíli se vrátil kosmogonik.

Pohleděl na tu spoušť, ale poněvadž nechtěl, aby přišlo něco nazmar, jímá plameny a formoval z nich planety. Stvořil jednu planetu plynou a druhou planetu z uhlíku a pro třetí planetu zbylo už jen pár těch nejtěžších prvků. Vyrobil tedy kouli z transuranů, zformoval ji a vypustil na oběžnou dráhu. "Za sto milionů let se vrátím, uvidíme, co z toho bude," řekl si v duchu. Nato odešel hledat učedníka, který mezitím uprchl ze strachu před trestem.

Na planetě Transuranii vznikl velký stát Palatinidů. Každý obyvatel byl tak těžký, že nemohl navštívit jiné planety, aby se pod ním země nepropadla, a když zavolal, sesouvaly se hory. Ale ve své vlasti našlapovali Palatinidé polehounku a hlasitěji promluvit si netroufali, neboť vládce Architor byl ukrutník. Jeho palác byl vytesán do platinové hory, v paláci bylo šest set síní a v každé z nich spočívala jedna královská dlaň. Obrovský Architor nemohl palác opustit, měl ale všude špehy, neboť byl velmi podezřívavý a nadto nenasytý, takže svým poddaným ukládal nové a nové daně.

Palatinidé nepotřebovali lampy, poněvadž všechny hory na planetě byly radioaktivní a v noci zářily tak, že i za novoluní se daly počítat špendlíky. Ve dne, když svítilo příliš slunce, spali Palatinidé v horských slujích a scházeli se teprve za noci v kovových dolinách. Jenže tyranský vládce Architor nařídil přimíchávat uranovou rudu do kotlů, v nichž se tavilo paládium a platina. Pak dal po celém království rozhlásit, že každý poddaný se musí dostavit do jeho paláce. Zde mu vzali míru na nové brnění, navlékli nárameníky a helmu, rukavice a holenice. Celá ta výstroj světélkovala, protože byla vyrobena z uranového plechu, a uši svítily nejvíc.

Od té doby se už Palatinidé nemohli scházet na společných poradách, protože jakmile byla účast poněkud větší, celé shromáždění vyletělo do povětří. Obyvatelé planety museli trávit život v osamění a jeden druhému se z dálky vyhýbal z obavy před řetězovou reakcí. Architor se radoval nad jejich smutkem a vypisoval nové berně. Královská mincovna, ukrytá v srdci hor, razila dukáty z olova, protože se tento kov na Transuranii vyskytoval velmi vzácně a tudíž měl největší hodnotu.

Poddaní zlovolného vládce tuze strádali. Někteří se pokoušeli rozpoutat povstání proti Architorovi a domlouvali se posunky. Ale každý podobný pokus ztroskotal, protože se vždycky našel nějaký nedovtipa, který se přiblížil, aby se dověděl, oč běží, a v důsledku jeho nerozvážného počínání vyletěli spiklenci do vzduchu.

Na Transuranii žil mladý vynálezce jménem Pyron. Naučil se vytahovat platinové drátky tak jemné, že se z nich pletly sítě na chytání oblaků. Pyron vynášel rovněž drátový telegraf. Jednou vytáhl drát tak tence, že se drát posléze ztratil, a tak objevil Pyron telegraf bez drátu. V obyvatelích Transuranie vzklíčila nová naděje, protože doufali, že teď se konečně podaří vyvolat povstání. Jenže prohnáný Architor všechny hovory odposlouchával - v každé ze svých šesti set rukou měl platinový vodič - a věděl, o čem hovoří jeho poddaní. Jakmile padlo slovo "vzpoura" nebo "odpor", okamžitě vyslal kulovéblesky, které proměnily spiklence v ohnivou kouli.

Pyron se rozhodl oklamat zlého vládce. Když rozmlouval s přáteli, místo "vzpoura" říkal "roua" a "vykout" místo "spiknout se" a tak připravoval odboj. Architor se divil, že se jeho poddaní tak najednou zajímají o klempířství, neboť netušil, že když slyší "zredukovat průměr", znamená to "narazit na rozžhavený kůl" a že "těsnění" označuje jeho tyranii. Ale ani Pyronovi posluchači vždy dobře nerozuměli, když je Pyron nemohl o svých plánech zpravit jinak než tímto způsobem.

Pokoušel se jim to objasnit, jak se dalo, a neopatrně jednou zatelegrafoval, že k utěsnění je nejlépe použít plutonia. Král se vylekal, protože plutonium je nejbližší příbuzný uranu a uran zase thoria a král se přece jmenoval Architor. Vyslal okamžitě obrněnou gardu, která Pyrona jala a mrštila ho na olověnou podlahu před královský majestát. Pyron se k ničemu nedoznal, ale přesto ho král dal vsadit do paládiové věže.

Palatinidé propadli beznaději. Mezitím se však naplnil čas a kosmogonik, tvůrce tří planet, se vrátil. Když spatřil, jaké na Transuranii panují poměry, v duchu si řekl: "Takhle to dál jít nemůže." Z nejtenčích a nejtvrdějších paprsků upředl pletivo, do kterého jako do zámotku uložil své tělo, aby vyčkalo jeho návratu, a v podobě prostěračky sestoupil na planetu.

Když se setmělo a pouze prstenec vzdálených hor zaléval chladným světlem údolí, chtěl se kosmogonik přiblížit k poddaným krále Architora. Ale Palatinidé před ním v panice prchali, neboť se obávali uranové exploze. Kosmogonik se je marně snažil dosáhnout, protože netušil, proč před ním utíkají. Šel tedy dál

po pahorcích podobných rytířským štítům a jeho kroky se zvonivě rozléhaly. Konečně dorazil k podvěži bašty, kde Architorův vězeň úpěl v okovech. Pyron spatřil mřížemi nuzného robota, který se lišil od obyvatel Transuranie, neboť nesvětélkoval, ale byl tmavý jako stín. Bylo to proto, že kosmogonikovo brnění neobsahovalo ani zrno uranu. Pyron chtěl na něho zavolat, jeho ústa však byla sešroubována a tak tedy aspoň tloukl hlavou o žalářní zeď. Když kosmogonik zahlédl pršku jisker, přiblížil se k baště a zadíval se do zamřížovaného okna. Pyron sice nemohl mluvit, mohl zato řinčet řetězy a tak vyzvonil kosmogonikovi plnou pravdu. "Čekej trpělivě, až se dočkáš," odpověděl kosmogonik.

Nato odešel do nejdivočejšího pohoří a po třech dnech našel krystaly kadmia. Paládiovými mlaty vykoval kadmiový plech a vykrajoval klapky na uši. Tyto klapky rozházel po cestách vedoucích k obydlím Palatinidů. Každý, kdo klapky našel, se sice podívoval, odkud se vzaly, rád si je ale nasadil na uši, protože bylo citelné chladno.

V noci sestoupil kosmogonik znovu do údolí a žhavým prutem tak prudce mával, že ohnivé čáry se slévaly v písmena a slova: "Nemusíte se už bát přiblížit, kadmiový plech vás chrání před jadernou reakcí." Ale Palatinidé se domnívali, že mají před sebou královského špeha, a jeho rady neuposlechli.

Kosmogonik se zlobil, jejich nedůvěra ho hněvala, a znovu se odebral do hor. Nasbíral uranovou rudu a ze stříbrně lesklého kovu razil třpytné dukáty. Líc mince nesl jasný profil krále Architora, na rubu byla podobizna jeho šesti set rukou.

Kosmogonik obtížený uranovými dukáty se vrátil do údolí a předvedl Palatinidům kouzlo. Házel dukáty daleko od sebe na hromádku, až tu stál sloupek mincí. Když přihodil ještě jeden dukát navíc, ozvalo se zaburácení, z dukátů vyšlehl oslnivý blesk a hromádka mincí se proměnila v bílou plamennou kouli. Když vítr odvál zbytky, zůstal ve skále jen hluboký kráter.

A kosmogonik znovu sáhl do vaku a házel mince, jenže tentokrát poněkud obměnil postup. Každý dukát přikryl kadmiovým plíškem. Sloupec mincí dosáhl šestinásobné výše než hromádka předešlá, ale nic se nestalo. Palatinidé mu teď uvěřili a shromáždění s jásotem vyhlásilo vzpouru proti Architorovi. Chtěli svrhnout tyrana, nevěděli však jak na to, neboť radioaktivní hradba chránila královský palác a na padacím mostě stál popravčí stroj, který každého, kdo neznal heslo, rozsekal na kusy.

Blížila se doba splatnosti nové daně, kterou vypsali chtiví Architor. Kosmogonik rozdál uranové dukáty královým poddaným, aby jich použili k zaplacení daně. Palatinidé učinili, co jim přikázal.

Král se radoval, že se hromadí v jeho pokladnici tolik třpytných dukátů. Netušil věru, že jsou to dukáty uranové a nikoliv olovené. Kosmogonik v noci roztavil žalářní mříže a vysvobodil Pyrona. Když oba spolu mlčky kráčeli údolím za svitu radioaktivních hor, najednou jako kdyby měsíční prstenec spadl a sevřel obzor, který vzplál oslepující září. Hromada uranových dukátů přesáhla kritické množství, takže došlo k jaderné reakci. Nebetyčná exploze rozmetala královský palác, roztrhala Architorovo mohutné kovové tělo a šest set utržených tyranových dlaní vymrštila do mezihvězdného prostoru.

Na Transuranii zavládlo nadšení a propukl jásot. Pyron se stal spravedlivým novým vládcem a kosmogonik se vrátil na místo, kde zanechal své tělo, a zase odešel zapalovat hvězdy. Těch šest set platinových rukou krouží kolem planety dodnes a svítí stokrát jasněji než radioaktivní hory. A veselí Palatinidé říkají: "Koukejte, jak nám Tor hezky svítí." Po dlouhé pouti galaxiemi se to úsloví dostalo také k nám: "Ten si na to posvítil."

Jak Erb Transformátor Bled'ocha přemohl

Mocný král Boludar miloval všemožné rarity a sbíral je po celý svůj život. Nejednou kvůli nim zapomenul i na důležité státnické povinnosti. Ve své sbírce hodin měl hodiny tančící, zářící i oblačné. Vlastnil rovněž preparované tvory z nejvzdálenějších zákoutí vesmíru a mezi nimi, v samostatném sále pod skleněným zvonem, bytost nejvzácnější, jménem Homos Antropos, podivně bledou, dvounohou, s očními důlky v hlavě, bohužel však prázdnými. Král do nich nechal vsadit dva broušené rubíny a od té doby Homos zíral rudými zraky. Když se Boludar přiopil, zval do tohoto sálu své nejvznešenější hosty a tuto maškaru jim předváděl.

Jednou král hostil elektrověda tak starého, že mu v krystalech rozum stářím už trošku přeskakoval, stále však tento elektrověd jménem Halazon představoval studnici veškeré galaktické moudrosti. Říkalo se, že umí navlékat fotony na nitky a vytvářet tak náhrdelníky z čiré záře, ba dokonce i to, že ví, jak ulovit

živého Antropose. Král znal jeho slabůstku a neprodleně přikázal otevřít sklepy. Elektrověd neodmítl doušek a mnohokrát si přihrnul z leydenské láhve. Když se mu po celém těle rozběhly blahé proudy, prozradil králi ono strašlivé tajemství a slíbil, že mu přivede živého Antropose, vládce jednoho středohvězdného kmene. Cenu určil vysokou: tolik briliantů velikosti pěsti, kolik bude Antropos vážit, král však ani nemrkl.

Halazon se tedy vydal na cestu a král se svým rádcům pochlubil očekávaným přírůstkem. Svůj záměr stejně nemohl utajit, protože nechal v zámecké zahradě mezi nejkrásnějšími vzrostlými krystaly zbudovat klec z tlustých železných prutů. Na dvořany padl děs. Když zjistili, že král neustoupí, pozvali do zámku dva učené homology, které král srdečně přijal; byl totiž velice zvědav, zda mu tito učenci, jménem Salamid a Thaladon, sdělí o bledé bytosti něco, co dosud neví.

"Opravdu je Homos měkčí než vosk?" otázal se král hned, jak mu učenci složili náležitý hold a povstali z pokleku.

"Ano, Vaše Veličenstvo," odpověděli svorně.

"A je pravdou i to, že škvírou, kterou má v dolní části tváře, může vydávat různé zvuky?"

"Ano, Výsosti. Do stejného otvoru Homos strká různé věci a potom pohybuje spodní částí hlavy, zavěšené na horní části, tím ony věci rozmělní a nakonec je vsune do svého nitra."

"O tomto podivném zvyku jsem už slyšel," přikývl král. "Povězte mi však, učení mudrci, proč tak činí."

"O tom existují čtyři teorie, Veličenstvo," odpověděli homologové. "Podle první to dělá proto, aby se zbavil vzteku, kterým je přeplněn. Podle druhé ze záliby v ničení, které pokládá za největší potěšení. Podle třetí z chtivosti, protože by nejraději všechno pohltit, podle čtvrté..."

"Dobrá, dobrá," přerušil ho král. "A opravdu je udělán z vody, a přesto je stejně neprůhledný jako onen exemplář v mé sbírce?"

"I to je pravda. On má, náš pane, uvnitř těla spoustu slizkých trubiček, v nichž cirkulují různé vody, žluté, perlové, avšak nejvíce je červených, které přenášejí strašlivý jed, nazývaný oxygen neboli kyslík. Tento plyn všechno, čeho se tkne, obrací v rez nebo plamen. Proto i Homos vyhlíží žlutě, perlově a růžově. Přesto, Vaše Veličenstvo, pokorně prosíme, abys zanechal svého záměru přivést živého Homose, mocí a zlomyslností se mu totiž žádná bytost nevyrovná..."

"To mi musíte vysvětlit podrobněji," přikázal král a předstíral, že je ochoten poslechnout radu učenců. Ve skutečnosti však chtěl pouze ukojit svou nesmírnou zvědavost.

"Bytosti, mezi které patří Homos, se nazývají třaslavci, náš pane. Náležejí k nim silikoni a proteidi. Ti první mají konzistenci tužší a říká se jim proto sraženci či tuháci, druzí jsou řidší a u různých autorů nesou rozličná jména, například tučnivci u Tricephala Arboridského a konečně Analcimander je pojmenoval třesouni klihooci..."

"Mají opravdu slizké i oči?" zeptal se král Boludar.

"Zajisté. Tyto bytosti, zdánlivě slabé a tak křehké, že postačí pád z výše šedesáti stop, aby se rozmázly v červenou kaši, představují svou vrozenou chytrostí větší nebezpečí než všechny víry a útesy Astridského prstence! Proto tě prosíme, pane, s ohledem na blaho státu..."

"Dobrá, moji milí, dobrá," přerušil je král. "Můžete jít. Své rozhodnutí patříčně uvážím."

Homologové se uklonili a odešli neuklidněni; tušili totiž, že král se svého strašlivého záměru nevzdá.

Brzy nato přivezl jedné noci hvězdný koráb ohromnou bednu, kterou hned přenesli do královské zahrady. Zanedlouho se zlatá zahradní brána otevřela pro všechny královny poddané; mezi briliantovými houštinami, altány vyřezanými z jaspisu a mramorovými sochami spatřili železnou klec a v ní bledou měkkou bytost; seděla na malém soudku a držela misku s něčím nezvyklým, co sice páchlo olejem, ale znehodnoceným přismahnutím na ohni a tedy již nepoužitelným. Bytost rozvážně ponořovala do misky jakousi lopatku, nabírala olejem omastěnou substanci a vkládala ji do otvoru ve tváři.

Návštěvníci oněměli hrůzou, když si přečetli nápis na kleci oznamující, že mají před sebou Antropose Homose, živého bledocha. Lůza ho začala dráždit a tu Homos vstal, sáhl miskou do soudku, na kterém předtím seděl, a začal na lid stříkat smrtící vodu. Jedni utíkali, druzí se chápali kamenů a chtěli se obludě pomstít, avšak stráž je rychle rozehnala.

O těchto událostech se doslechla králova dcerka Elektrinka. Zřejmě zdědila po otci zvědavost, nebojácně se totiž přiblížila ke kleci, ve které tvor trávil čas tím, že se škrábal nebo polykal takové

spousty vody a zkaženého oleje, jaké by na místě usmrtily stovky králových poddaných.

Homos se rychle naučil rozumné řeči a dokonce se opovážil s Elektrinkou rozmlouvat.

Jednou se ho princezna zeptala, co se mu leskne v ústech.

"To jsou zuby," odpověděl.

"Dej mi jeden zub!" požádala princezna.

"A co mi za něj dáš?"

"Půjčím ti na chvíli svůj zlatý klíček."

"K čemu je ten klíček?"

"Tím klíčkem se každý večer natahuje rozum. Ty ho nemáš?"

"Já mám jiná klíček než ty," odpověděl Homos vyhýbavě. "Ukaž, kde ho máš?"

"Tady na prsou, pod tímto zlatým víčkem."

"Půjč mi ho..."

"A dáš mi zub?"

"Dám."

Princezna otočila zlatým šroubkem, otevřela víčko, vyňala zlatý klíček a prostrčila ho mříží. Bled'och klíček lačně uchopil, zaskřehotal a utekl s ním do hloubi klece. Princezna prosila a žadonila, aby jí klíček vrátil, avšak marně. Elektrinka se bála někomu prozradit svůj přestupek a s těžkým srdcem se vrátila do paláce. Jednala nerozumně, byla však ještě dítě. Druhého dne ji sluhové našli v krystalovém lůžku bez vědomí. Král s královnou i celým dvorem přiběhli k princezně, která ležela jakoby ve spánku, nebylo však možno ji vzbudit. Král se svolal konzilium: dvorního elektrikáře a lékaře, kteří princeznu prohlédli a zjistili, že má víčko na prsou otevřené a šroubek s klíčkem nikde! V zámku nastal ruch a shon, všichni běhali a hledali, avšak marně. Druhého dne zoufalému králi oznámili, že s ním chce mluvit bled'och o ztraceném klíčku. Král se ihned vydal do zahrady a příšera mu sdělila, že ví, kde princezna ztratila klíček, avšak poví to teprve tehdy, až jí panovník svým královským slovem zaručí volnost a daruje kosmický koráb, aby se mohla vrátit domů. Král se dlouho vzpíral, nechal prohledat celý park, ale nakonec souhlasil. Po přípravě korábu k letu stráž vyvedla bled'ocha z klece. Král čekal u lodě, Antropos však hodlal prozradit, kde je klíček, až po nástupu na palubu.

Když nastoupil, vystrčil hlavu větracím otvorem, pozvedl ruku s lesklým klíčkem a zvolal:

"Tady je váš klíček! Beru ho s sebou, králi, aby se tvá dcera už nikdy neprobudila, protože se chce pomstít za to, že jsi mě zneuctil zavřením do železné klece a vystavením veřejnému posměchu."

Ze zádi korábu vyšlehly plameny a loď se za všeobecného úžasu vynesla vzhůru. Král za ní vyslal nejrychlejší stíhače, avšak jejich posádky se vrátily s prázdnými rukama, protože chytrý bled'och zmátl stopy a unikl.

Král Boludar seznal, že učinil chybu, když neposlechl učené homology, ale bylo už pozdě. Nejdříve se pokoušeli vyrobit nový klíček elektrikáři a zámečníci, vznešení korunní konstruktéři a umělci kybermistři, královští řezbáři a platnéři, zlatníci a rytci - ti všichni se sjížděli, aby vyzkoušeli své umění. Všechno však bylo marné. Král pochopil, že musí získat ukradený klíček, jinak princezniny smysly a rozum zahálí temnota navěky.

Dal tedy po celé zemi vyhubovat, že se stalo to a to, bled'och Homos antropický ukradl zlatý klíček a kdo bled'ocha chytí nebo alespoň přinese životodárný klenot a princeznu probudí, pojme ji za manželku a vstoupí na trůn.

Okamem se vyrojily zástupy všemožných odvážlivců. Byli mezi nimi proslulí elektrytíři i nejrůznější podvodníci, astrolumpi a hvězdolovci. Na zámek přijel Střezislav Megawat, proslavený šermíř-oscilátor s tak bleskovou zpětnou vazbou, že mu v souboji nikdo neodolal, přijížděli vládci nejvzdálenějších krajín, například dva Automatčící-synchronici protřelí ve stovkách bitev, dále slavný konstruktivista Protéz, opláštěný protijiskrovými clonami, jednou temnou, druhou stříbřitou, dostavil se Arbitron Kosmosofič s půvabně štíhlou postavou zhotovenou z prastarých krystalů i intelektrik Palibaba, jemuž čtyřicet roboslů přivezlo v osmdesáti bednách starý počítač, přemýšlením už celý zkorodovaný, leč nesmírně důmyslný. Přijeli tři zmužilci z rodu Selektridů, Diod, Triod a Heptod, kteří měli v hlavách tak dokonalé vakuum, že jejich myšlení splývalo s bezhvězdou nocí. Objevil se Perpet'an v leydenské zbroji, s rezivým kolektorem prošlým třemi stovkami bitev, Matric Perforát, který nemarnil čas a každý den někoho

zintegroval, navíc s sebou přivezl nezdolného kyberovce, kterému říkal Proudník. Ti všichni se sjeli a když už byl královský dvůr plný, přikutáel se k bráně soudek a z něj v podobě rtuťových kapek vytekla Erg Transformátor, který mohl nabývat libovolných forem.

Bohatýři při hostině rozjasnili zámecké sály tak, že mramor na stropěch zářil růžovým světlem jako oblaka při západu slunce. Potom vyrazili, každý jiným směrem, aby vyhledali bled'ocha, vyzvali ho k boji na život a na smrt, získali klíček a společně s ním i princeznu a Boludarův trůn. První, Střezislav Megawat, odletěl do Koldeje, kde žije plémě Rosolů, u nichž hodlal získat tlumočníka. Prodíral se jejich mazlaninami, prorážel si cestu údery svého dálkově řízeného kordu, jeho úsilí však bylo marné, protože se přitom nadměrně rozpálil, prasklo mu chlazení a nepřemožitelný šermíř našel v cizině smrt. Jeho chrabré katody navěky zalila nečistá kolomaz Rosolů.

Oba Automatčici-synchronici pronikli do země Radomantů, kteří pomocí paprsků projektují a z čirých plynů konstruují, navíc jsou tak lakomí, že každý večer přepočítávají všechny atomy své planety; nedobře přijali tito skrblicí Automatčiky, ukázali jim totiž propast zaplněnou onyxy, malachity, citriny a spinely, a když se elektrytíři ulakotili, svrhli na ně lavinu drahokamů, která rozjasnila celé okolí jako pád stobarevných komet, a tak je ukamenovali. Radomanti byli totiž spojeni s bled'ochy tajnou smlouvou, což však nikdo netušil.

Třetí, konstruktivista Protéz, dorazil po dlouhé pouti středohvězdným mračnem až do země Algonů, ve které řadí kamenné přívaly meteorů; jeho koráb narazil do jejich neprostupného valu a s roztržštěnou takeláží byl unášen hlubinami vesmíru ke vzdáleným sluncím, jejichž odlesky bloudily v očích smělého nešťastníka. Čtvrtý, Arbitron Kosmosofič, měl zpočátku více štěstí. Pronikl andromédskou úžinou, obeplul čtyři spirální víry Honicích psů, za nimi opět vplul do klidné prázdnoty příznivé světelné plavbě, sám se do kormidla silně opíral a plamennou stopou svou cestu značil, až dorazil k břehům planety Maestrie, kde mezi meteoritovými balvany užířel zaklíněný vrak Protézova korábu. Konstruktivistovu mrtvolu, mohutnou, lesklou a chladnou, pochoval pod čedičový val, předtím mu však sňal obě jiskroclony, stříbřitou i temnou, aby mu sloužily jako štít. Postupoval divokou a skalnatou Maestrií za hřmění kamenných lavin a jasných blesků z mraků nad propastmi. Konečně dospěl do malachitové zelených údolí a v jednom z nich ho napadli Palindromové. Metali po něm blesky a on je odrážel jiskroclonnými štíty. Nakonec mu za záda přivlekli vulkán, pečlivě zamířili kráterem a vypálili. Rytíř padl a kypící láva zalila jeho hlavu, ze které vyteklo všechno živé stříbro. Pátý, intelektrik Palibaba, se nevypravil daleko, zastavil hned za hranicemi Boludarova království, robosly vypustil na hvězdné pastviny a začal svůj počítač napájet, ladit, programovat a běhal kolem jeho osmdesáti beden. Když jej nasýtil proudem a nabobtnal rozumem, začal mu klást důmyslné otázky: Kde žije bled'och? Jak k němu nalézt cestu? Jak ho obelstít? Jak ho donutit, aby vrátil klíček? Protože dostával jen nejasné a vyhýbavé odpovědi, rozhněval se a bušil do stroje, až smrděla rozpálená měď. S výkřiky: "Hned mi pověz pravdu, ty zatracený starý počítači!" do něj třískal tak dlouho, až se roztavily spoje a stříbrnými slzami z nich vytekla cín, přehřáté trubky s hukotem praskly a intelektrik zůstal vztekle stát nad vyhaslými troskami. Sklesle se vrátil domů. Objednal si nový počítač, neuzřel jej však dříve než za čtyři sta let.

Šestá byla výprava Selektřidů. Diod, Triod a Heptod postupovali jinak. Měli nepřeborné zásoby tritia, lithia i deuteria a hodlali prorazit vodíkovými výbuchy cesty do krajiny bled'ochů. Nevěděli však, kde tyto cesty začínají. Chtěli se dotázat Ohňohů, ti se však před nimi ukryli za zlatisté hradby svého hlavního města a metali po nich plameny.

Udatní Selektřidé útočili, nelitovali deuteria ani tritia, až peklo pukajících atomových jader zatmělo hvězdy na nebi. Městské hradby se sice leskly jako zlato, leč v ohni vyjevily svou skutečnou podstatu a měnily se ve žlutá sírová oblaka, byly totiž z jiskrných pyritů.

Zde padl Diod, zahuben Ohňohy, a jeho rozum se rozprskl jako vějíř barevných krystalků, které mu pokryly pancíř. Pochovali ho do hrobu z černého olivínu a táhli dál do Osmolytického království, ve kterém panoval hvězdovrah, král Astrocid. Jeho pokladnice byla plná ohnivých jader uloupených bílých trpaslíků, tak těžkých, že pouze strašlivá síla palácových magnetů je zadržovala před pádem do hlubin planety. Kdo vstoupil na královo území, nemohl pohnout rukou ani nohou, obrovská tíže ho spoutala lépe než každé řetězy. Triod a Heptod se s ním domlouvali velice těžce. Když je totiž Astrocid spatřil pod zámeckými hradbami, metali po nich bílé trpaslíky sálající ohněm. Oni ho však přemohli a musel jim

prozradit, kudy vede cesta k bled'ochům, oklamal je však, protože ji sám neznal, chtěl se pouze zbavit strašlivých válečníků. Vstoupili tedy do černého nitra mračen, kde Trioda zasáhla střela antihmoty. Snad ji vypálil některý z lovců Kybernosů, snad samostříl, nalíčený na bezocasou kometu. Triod rázem zmizel, jen "Avruk!!" křiknout stačil, své oblíbené slovo, bojový pokřik rodu. Heptod se úporně dral dál, bohužel ke svému hořkému konci. Jeho koráb uvízl mezi dvěma gravitačními víry nazývanými Barychta a Scyntila; Barychta čas urychluje, Scyntila jej zpomaluje a mezi nimi je nehybná oblast, ve které čas neplyne dopředu ani dozadu. Skončil tam Heptod společně s nesčetnými fregatami a galérami jiných astrokorzárů, pirátů a bukanýrů, nestárne tu v tichu a ukrutné nudě, jejíž jméno je Věčnost.

Když takto skončila výprava tří Selektridů, Perpet'an, kyberhrabě Kalamský, který měl vyrazit jako sedmý, cestu neustále odkládal. Dlouze se tento elektrytír chystal k boji, připravoval stále ostřejší bleskosvody, stále průraznější jiskřiče a zářiče, s patřičnou rozvahou hodlal kráčet v čele věrné družiny. Pod jeho prapory se sbíhali konkvistadoři, přišlo též mnoho nezaměstnaných robotů, kteří neměli práci a hodlali se tedy zabývat vojančinou. Perpet'an z nich zformoval ucházející galaktickou jízdu, těžkou, pancéřovou a kromě ní ještě několik lehkých oddílů, ve kterých sloužili ostatní. Když si však uvědomil, že má ztratit život v neznámých krajích, že zreziví v nějaké kaluži jako šrot, železné holeně se pod ním podlomily a bojácně se vrátil domů, kde studem a žalostí roní topasové slzy; býval totiž velmožem se vznešenou duší.

Předposlední, Matric Perforát, přistoupil k problému uvážlivě. Slyšel o zemi Pygmelianů, robotích trpaslíků, odvozujičích svůj původ z toho, že jejich konstruktérovi při rýsování sjel papír, takže vyšli z matrice připosražení, ale oprava by se nerentovala a tak to nechali být. Tito trpaslíci sbírají vědomosti jako jiní poklady, nazývají je proto lovci Absolutna.

Jejich moudrost spočívá v tom, že vědomosti sbírají, ale neužívají. K nim se tedy vypravil Perforát, a to nikoli jako dobyvatel, leč na galeonách plných nádherných darů; hodlal si získat jejich přízeň látkami pošítymi pozitrony, neutronovými deštníky, přivázel atomy zlata veliké jako čtyři pěsti a láhve klokotající nejlepšími zředěnými ionosférami. Pygmeliané však pohrdli i ušlechtilým vakuem, vyšíváním vlnami nádherných astrálních spekter; marně jim v hněvu vyhrožoval, že na ně pošle svého Proudніка. Nakonec mu poskytli průvodce, avšak se spoustou rukou, které neustále ukazovaly všemi směry. Perforát ho zahnal a vypustil Proudніка po stopě bled'ochů, ukázalo se však, že stopa byla mylná, protože tudy prolétla vápencová kometa a prostoduchý Proudník si popletl vápenec s vápníkem, hlavní složkou bled'ochových kostí. Odtud ten omyl. Dlouho putoval Perforát mezi stále temnějšími slunci, protože zabloudil do velice staré oblasti vesmíru.

Prolétal řadami purpurových obrů a najednou zjistil, že se jeho koráb i s mlčícím doprovodem hvězd odráží ve stříbrné hladině spirálního zrcadla, podivil se a pro všechny případy uchopil zhášec supernov, který koupil od Pygmelianů, aby se v Mléčné dráze příliš neopálil. Netušil, že hledí na zauzlení prostoru, nejkompaktnější těleso, které neznají ani domorodí Monoastrid'ané; pouze o něm vyprávějí, že nešťastník, který k němu dorazí, se nikdy nevrátí. Dodnes nikdo neví, co se stalo v oné hvězdné mlýnici. Matricův Proudník se přihn timer sám s přidušeným vytím a jeho safirové oči byly naplněny takovou hrůzou, že na něj nikdo nedokázal pohlédnout bez údesu. Avšak koráb, zhášec ani Matrice už nikdo nikdy neviděl.

Také poslední z příchozích, Erg Transformátor, vyrazil na osamělou výpravu. Byl pryč rok a šest neděl. Po svém návratu vyprávěl o zemích, které nikdo neznal, o Periskocích s bateriemi chrlícími horoucí jed; o planetě Klihooků, kteří podle svého obyčeje se před ním slévali v řady černých dun a on je musel roztínat, až vyhřezly jejich vápenité kosti, a teprve když pronikl jejich smrtipády, ocitl se před tváří velkou jako půl oblohy a vrhl se k ní, aby se optal na cestu, ostří jeho meče však proniklo kůži tváře a odhalilo bílou, svíjivou změt' nervů; hovořil o planetě průzračného ledu Aberycii, která jako démantová čočka soustřeďuje v sobě obraz celého vesmíru; právě tam si obkreslil plán cesty do země bled'ochů. Vyprávěl o zemi věčného mlčení Alumii, kam světlo proniká jen odleskem z ledovcových převisů, o království rozměkklých Marmeloidů, zhotovujících žhoucí podušky, o Elektropneumaticích, kteří ve výparech metanu, ozonu, chloru a v dýmech sopek dokáží roztnit oheň rozumu a neustále se pokoušejí vpravit myslícího génia do plynů. Prozradil, že cestou do země bled'ochů musel vyrazit vrata slunce jménem Caput Medusae, která vysadil z chromatických závěsů a proběhl nitrem hvězdy, plným fialových

a modrých plamenů, až se na něm zbroj žárem tavila. Jak se pokoušel přes třicet dní uhodnout slovo otevírající ústí Astroprokyonu, protože pouze tudy lze vstoupit do chladného pekla třaslavých bytostí; jak nakonec pronikl mezi bled'ochy a oni se ho pokusili polapit do lepkavých osidel, vyrazit mu rtuť z hlavy a přerušit kontakty; jak se ho snažili zmást ukázkou falešné oblohy, opravdovou totiž rafinovaně ukryli; jak na něm chtěli mučením vynutit jeho algoritmus a když všechno vydržel, vlákali ho do pasti a zavalili magnetickou skálou, on se však rozmnožil na bezpočet Ergů Transformátorů, odvalil železné víko, vyšel ven a bled'ochy tvrdě soudil měsíc a pět dní; jak se na něj v posledním vzepětí vrhly nestvůry na housenkových pásech nazývané tankáni, avšak marně, protože on nepolevil v bitevním zápalu, sekal a bodal, takže je nakonec donutil, aby před něj přivlekli onoho prokletého bled'ocha, zloděje klíčku. Erg mu ut'al jeho hnusnou hlavu, mrtvolu rozsekl a našel v ní kámen nazývaný tribezoár, na němž byl vyryt nápis v loupeživém jazyku bled'ochů o místě s ukradeným klíčkem. Transformátor vykuchal šedesát sedm sluncí bílých, modrých i rubínově červených, než konečně v jednom z nich našel klíček. Na příhody, které zažil a bitvy, které musel svést při návratu domů nechtěl už vzpomínat, protože toužil po princezně, svatbě a korunovaci. Královští rodiče ho s jásotem odvedli do dceřiny komnaty, kde princezna ležela jako kámen, ponořená do spánku. Erg se nad ni naklonil, chvíli kutil u otevřeného víčka, něco do něj vsunul, zatočil a k úžasu matky, krále i dvořanů otevřela princezna oči a usmála se na svého zachránce. Erg zavřel víčko, přelepil je náplastí proti samovolnému otevření a poznamenal, že šroubek, který pochopitelně získal také, ztratil v bitvě s Poleandrem Partobonem, vládcem Kybery a císařem Jatapurgie. Nikdo však tomu nevěnoval pozornost, což byla škoda, jinak by totiž oba královští rodiče zjistili, že vlastně nikde nebyl, zato od malička dokázal otevírat všechny zámky a díky tomuto umění natočil princeznu Elektrinku. Neprožil tedy žádnou z popisovaných příhod a pouze vyčkával rok a šest neděl, aby nebylo podezřelé, že se vrací se zlatým klíčkem příliš brzy; chtěl se také ujistit, že neuspěl žádný z jeho soupeřů. Teprve potom přišel na dvůr krále Boludara, oživil princeznu, vzal si ji za manželku a usedl na Boludarův trůn. Panoval dlouho a šťastně. Jeho lež se nikdy neprozradila. Z toho každý pozná, že jsme nevyprávěli pohádku, ale pravdu, protože v pohádkách vždycky vítězí ctnost.

Poklady krále Biskalara

Král Biskalar z Cyprózie slul nesmírným bohatstvím, které nashromáždil ve svém paláci. V jeho klenotnici byly všemožné skvosty z bílého a žlutého zlata, z uranu a platiny, z amfibolu a rubínů, onyxů a ametystů. Král se rád brodil po kolena svými poklady a říkal, že není drahocennosti, kterou by nevlastnil. Zvěst o králově chlubitosti se donesla až k jistému znamenitému konstruktorovi, jenž byl po nějakou dobu hlavním montérem a stříhačem u Vismodara, pána nad Diadami a Triadami, kulovými hvězdokupami. I vypravil se konstruktor na Biskalarův dvůr a tam požádal, aby ho uvedli před krále. Když pak v trůnním sále spatřil krále sedět v křesle vyřezávaném ze dvou obrovských briliantů, které stálo na zlaté podlaze vykládané černými acháty, řekl mu rovnou, že když mu král ukáže soupis skvostů, pak mu on, konstruktor Kreator, oplátkou ukáže takový klenot, jaký královská pokladnice neobsahuje. "Dobrá," řekl Biskalar, "ale když slovo nesplníš, dám tě smýkat magnety po stříbném nádvoří paláce, natlouci do tebe zlaté cvočky a potom tvou lebku, do iridia vsazenou, pověším ve slunečné bráně chlubilům pro výstrahu."

Okamžitě přinesli inventář královského jmění, který sto čtyřicet elektronických písarů šest let urychleně sepisovalo.

Kreator nařídil odnést folianty do černé věže, kterou mu král na tři dny propůjčil k bydlení, tam se zamkl a druhého dne stanul před Biskalarem. Král se připravil na audienci a obklopil se takovými skvosty, že z toho až oči přecházely. Kreator na to však nehleděl a požádal, aby mu v košíku přinesli obyčejný písek, hlínu či smet. Když se to stalo, vysypal tu tmavošedou hmotu na zlatou podlahu a zastrčil do ní jakousi věc, kterou držel mezi dvěma prsty, tak drobnou, že se podobala nehasnoucí jiskérce. Ta jiskra se okamžitě zavrtala do šedé hromádky a před užaslým zrakem krále Biskalara rostl pohyblivý klenot, neustále se zvětšoval, pulsovalo v něm světlo a zkrásněl tak, že zastínil neživý půvab ostatních klenotů. Přítomní museli zavřít oči, oslnění nádherou, jejíž nadbytek nemohli snést. Ba i sám král si zakryl tvář a zvolal: "Dost!" Konstruktor Kreator se shýbl a na rozkvetlý ohňostroj položil jinou, černou jiskérku a v okamžiku se klenot proměnil v šedou hroudu pálené hlíny.

Král Biskalar vzplanul hněvem, v němž se skrývala i závist: "Za to, žeš mě potupil, ti hrozí trest," řekl. "Ale aby se neřeklo, že jsem tě dal obmyslně uvěznit a nařídil tě usmýkat a rozčtvrtit, dám ti tři úkoly. Když je zdárně splníš, daruji ti zdraví a svobodu. Když však neuspěješ, běda ti, přivandrovalče!" Kreator nic neříkal, klidně stál a Biskalar pokračoval: "Poslyš první úkol. Vychloubáš se, že všechno dokážeš. Nuže, ještě dnes v noci vejdi do mé podzemní klenotnice. Abys mi dokázal, žeš pronikl až doprostřed, povím ti, že v klenotnici jsou čtyři síně a v té nejposlednější, sněhobílé a prázdné, stojí vejce vyřezané z briliantu a v něm je kovová koule. Zítra, úderem poledne, přijdeš mi je do paláce ukázat. Teď můžeš odejít."

Kreator se uklonil a odešel. Ukrutník Biskalar mu nastražil léčku, protože i kdyby se konstruktorovi podařilo vniknout do klenotnice, nemohl by bez úhony odnést tu kovovou kouli, protože byla z čistého radia. Radioaktivní záření spalovalo zdi a v okruhu jednoho tisíce kroků ohrožovalo rozum každého, kdo se chtěl ke kouli přiblížit.

Když nastala noc, vyšel Kreator z věže a vydal se k paláci. Daleko od řetězu strážných, kteří na sebe volali na cimbuřích, sáhl do záňadří, vyňal pouzderko, na dlaň položil tři jiskry mléčné barvy a foukl do nich. Jiskry se nadýmaly, až se z nich stal perleťovitě zbarvený oblak, který pohltit ozbrojené strážce, a nastala taková mlha, že nebylo vidět ani na krok. Kreator prošel mezi strážemi a po schodech sestoupil do sálu, jehož strop byl z chalcedonu, stěny z chrysoberylu a podlaha ze smaragdů, takže vypadala jako modré jezírko uprostřed skal z polodrahokamů. Spatřil dveře klenotnice, před kterou stál článkovitý černý stroj. Vzduch u stropu se tetelil jako tabule roztaveného skla.

"Pověz mi," řekl stroj, "jak se jmenuje místo bez stěn a zdí a mříží, které nikdo neopustil a neopustí?"

"Vesmír," odsekl konstruktor. Stroj na osmi nohách se zachvěl a padl na smaragdovou podlahu s takovým hlukem, jako by někdo přetáhl řetízky hodinových závaží. Kreator překročil stroj, vytáhl purpurovou jiskru a přistoupil ke dveřím klenotnice, zhotoveným z jednoho kusu titanu. Vypustil svítící jiskru, která zakroužila a vklouzla do klíčového otvoru. Po chvíli odtud vylezl bílý pupen, který Kreator jemně uchopil, a když zatáhl, objevily se jakési stonky či struny, které vyrostly z té jiskry. Kreator si je prohlížel a vyčetl z nich zprávu.

"Biskalar měl jistě výtečného mistra, když mu dovedl vyrobit atomový zámek," pomyslel si.

Klenotnice se otvírala klíčem kombinovaným z atomů a ten klíč se musel vsunout do otvoru v určité posloupnosti, aby atomy vzácných prvků jako hafnia, technecia, niobu a zirkonu otevřely zářáčky a obrovské, elektrickým proudem nabitě veřeje se pak pohnuly ze svých ložisek. Konstruktor potmě vyšel z předsíně klenotnice a odebral se do hor planety hledat atomy, které potřeboval k svému dílu.

"Mám tady šedesát milionů niobových," řekl si v duchu hodinu před úsvitem, "jednu miliardu a sedm zirkonových a sto šestnáct hafniových, ale odkud vzít technecium, když se na planetě vůbec nevyskytuje?"

Obrátil zrak k nebi, a když se objevily první sluneční paprsky, které ohlašovaly rozbřesk, najednou se konstruktor usmál, protože pochopil, že tyto atomy obsahuje slunce. Chytrý Biskalar tam ukryl klíč od klenotnice! Kreator vytáhl z příručního pouzderka neviditelnou jiskru z nejtvrdšího záření a z otevřené dlaně ji vyslal k bílému vycházejícímu slunci. Jiskra zasykla a zmizela. Neuplynulo ani patnáct minut a vzduch na obloze se roztřásl, protože sluneční žár obsahoval atomy technecia, které přinesl ze slunce. Konstruktor je pochytil jako bzučivý hmyz a uzavřel v pouzdře s ostatními atomy. Pak spěchal do paláce, protože stanovená lhůta se už blížila.

Mlha ještě nezmizela, takže ho strážce nespátřily, když vběhl do podzemí a do klíčového otvoru vefoukl atomy. Naklonil se a uslyšel cvakot zářáček, dveře se však vůbec nepohnuly. "Že by ses snad zmýlila, jiskérko? To mne může stát hlavu!" a Kreator rozzlobeně udeřil pěstí do dveří. V té chvíli poslední atom technecia, přinesený ze slunce, který dosud nevychladl a proto si spletl dráhu, obrátil tvrdošíjnou zářáčku a dveře klenotnice, jak vysoké tak široké, se tiše otevřely.

Kreator vběhl dovnitř, prošel komnatou zelenající se smaragdy jako sluneční oceán, prošel i druhou safirovou, jako kdyby byla snesena z nebe, a třetí třeptící se dýmanty duhových barev, až se mu dělaly před očima mžítka, a posléze stanul ve sněhobílém sále a spatřil briliantové vejce. Avšak prudké záření mu zakalilo rozum, takže Kreator poklesl v kolenou a zhroutil se na prahu. Až teď pochopil královu lest. Poslepu vysypal z pouzdra jiskry černé jako noc a ty se proměnily ve vláčný plášť, do kterého se zahalil.

Pak šel k brilantovému vejci a při zpáteční cestě nesl kouli radia. Zavřel za sebou dveře klenotnice a kráčel do paláce, protože velké věžní hodiny již začaly odbíjet poledne a Biskalar si jistě v duchu mnul ruce, že toho chlubila konstruktora dá usmýkat magnety.

Dunivé kroky se rozlehly a vzplál jas, neboť do sálu vešel Kreator a kutálel kouli radia po podlaze až k podnožce královského trůnu. V radioaktivním záření zanikl třpyt klenotů a stěn. Král vyskočil na nohy a skryl se za trůn. Čtyřicet těžkooděnců, kryjících se olověnými štíty, se po čtyřech zvolna připlazilo k sálající kouli a tak dlouho do ní bušilo oštěpy, až se jim podařilo vykutálet ji z trůnního sálu.

Král Biskalar musel přiznat, že Kreator první úkol splnil, a proto překypoval hněvem.

"Uvidíme, zda zdoláš i ten druhý úkol," řekl. Poručil, aby konstruktora okamžitě dopravili na kosmický koráb, který letěl k Měsíci. Byl pustý, holý jako lebka, posetý rozeklanými skalisky. Tam velitel korábu vysadil Kreatora a řekl mu:

"Dostaň se odtud, když to dovedeš. Zítra o polednách staneš před královským majestátem! Když se ti to nepodaří, zahyneš!"

Neboť i kdyby pro Kreatora nikdo nepřišel, aby ho potrestal na hrdle, v této nehostinné pustině nemohl dlouho vydržet. Když osaměl, začal si prohlížet zlověstné místo, kam byl uvržen. Hledal osvědčené jiskérky, ale nikde je nenašel. Král zřejmě poručil, aby prohledali jeho oděv, zatímco spal, a spásné pouzderko mu ukradli.

"To není dobré," řekl si, "ale není to ani zcela beznadějně. Neboť prohrál bych nepochybně až pak, kdyby mi ukradli i rozum."

Na Měsíci byl úplně zamrzlý oceán. Kusem zaostřeného křemene vysekal rychle kostky z ledu a z nich vystavěl jakousi špičatou baštu. Potom jednu ledovou kostku upravil do tvaru čočky a nastavil ji tak, aby sluneční paprsky dopadaly do ohniska na hladině zamrzlého oceánu. Když se ukázala voda, nabíral ji Kreator do dlaní a poléval ledovou baštu. Voda mrzla, pojila ledové kostky a zároveň na nich tvořila hladký a lesklý povrch. Posléze stál konstruktor u křišťálové rakety, zhotovené z bílého ledu.

"Loď bychom měli," pronesl, "teď je třeba najít pohon." Prohledal Měsíc, ale po uranu ani jiných radioaktivních prvcích nenašel ani stopy.

"Běda," řekl, "nedá se nic dělat, musím vlastní rozum poškodit."

Otevřel si hlavu. Jeho mozek se totiž nesestával z hmoty, ale z antihmoty, a jediné nepatrná vrstva magnetického odporu mezi lebečními stěnami a krystalovými polokoulemi mu umožňovala žít. Kreator vysekal otvor v ledové stěně, vstoupil do rakety, přikryl otvor ledovou vrstvou, kterou polil vodou, aby přimrzla, usedl na ledové dno, vylomil z hlavy drobek ne větší než zrnko písku a hodil ho pod sebe na led.

Vzápětí vyšlehl v jeho ledovém vězení oslnivý blesk, celá raketa se zatřásla, otvorem vyraženým ve dně vyrazil plamen a loď se vznesla do prostoru. Ale to nestačilo nadlouho. Kreator musel opětně brát rozum z hlavy, potřetí a počtvrté už s neklidem, protože cítil, jak se mu mozek zmenšuje a slábne. Ale raketa přece jen dorazila do planetární atmosféry, klesala a třením roztávala, takže se stále zmenšovala, ale i pomaleji padala, až z ní nakonec zůstal špinavý rampouch. Leč v té chvíli se Kreator rovnýma nohama postavil na tvrdou zem, zacelil hlavu, upravil se a spěchal do paláce, protože orloj už začal odbíjet dvanáctou.

Král strnul, zaleskly se mu tváře a zajiskřilo v očích, jeho čelo ztemnělo, ztvrdlo hněvem, který v něm kypěl. Byl totiž přesvědčen, že se Kreator nevrátí, když ho zbavil pomocníků - jisker, které nařídil i s pouzderkem uzamknout do klenotnice.

"Dobře!" řekl. "Budiž. Podrobíš se tedy třetí zkoušce, po mém soudu zcela snadné. Dám otevřít městské brány. Tudy vyběhneš a po tvé stopě vypustím smečku honicích robotů. Když tě dopadnou, rozsápour tě na kusy. Když se ti podaří jim uniknout a zítra v tutéž dobu staneš přede mnou, jsi volný!"

"Dobře," odsekl konstruktor, "ale žádám předtím o jeden špendlík."

Král se rozesmál.

"Dobrá tedy, abys neřekl, že jsem ti odmítl laskavost. Dejte mu hned zlatý špendlík!"

"Nikoliv, Veličenstvo!" odpověděl Kreator. "Přeji si obyčejný, železný."

A když špendlík obdržel, vyběhl z města tak rychle, až mu vítr svištěl kolem hlavy. Král se zlomyslně smál, když z obranného náspu hleděl, jak pospíchá. Byl totiž přesvědčen, že konstruktorovi nic

nepomůže. Ten zatím utíkal, až se za ním prášilo, a po celý ten čas směřoval k západu. Takto protínal magnetické siločáry planety, čímž se špendlík rychle zmagnetizoval, a když jej pověsil na nitku, vypáranou ze šatů, špendlík se otočil k severu.

"Mám kompas, a to je dobré," řekl konstruktor a nastavil uši, protože vítr přinesl ohlas dusotu. To houfec železných robotů s velkým řinčením a hlukem vyběhl z brány a hnal se po stopě. Konstruktor viděl, jak se na obzoru zvedá mrak prachu.

"Kéž bych měl u sebe ty své jiskřičky," zatoužil Kreator. "Rychle bych vás spořádal, vy rychlí chrti. Přesto vám však dám za vyučenou, díky tobě, špendlíčku." A běžel co nejrychleji dál a pečlivě sledoval, jak se kompas otáčí.

Královští stopaři navedli smečku na jeho stopu tak dobře, že letěla přímo, jako vržený meteor; když se konstruktor ohlédl, viděl, že ho co nevidět dohoní, neboť to byli honicí roboti o vysokém napětí s rychlým chodem, zvlášť cvičení k stopování. Slunce rudě prosvítalo pískovým mrakem, který se zvedl při jejich trysku, a bylo slyšet, jak při běhu roboti hlasitě skřípou.

"Krajina je tu pustá," řekl si konstruktor, "domnívám se však, že nablízku musí být železnorudný důl." To mu ukázal špendlík, který se nepatrně odchytil k severu.

Kreator tedy zamířil tímto směrem a záhy spatřil šachtu jakéhosi dávno už opuštěného dolu. Kámen se neskutálí z horského svahu tak rychle, jako se konstruktor kutálel do temné propasti, když si předtím ovinul šatem křišťálovou hlavu, aby se nerozbila.

Roboti doběhli k opuštěné šachtě a vzkřikli jedním hlasem, neboť ucítili čerstvou stopu, a hnali se po ní. Konstruktor chvatně povstal a spěchal po stezce vykopané do magnetitové skály. Choval se podivně, protože hned zacupital, hned zase poskočil jako rozjařený. Podupával jako při tanci, podkůvkami vykřesával oheň a rozprostřeným šátkem tloukl do skály, až se zvedl rezavý prach a zaplnil skalní galerii. Roboti se vříteli do tohoto mraku a okamžitě se do jejich kloubů dostaly drobné železné piliny. Vnikly jim do mozkovic, až se jim začalo jiskřit v očích, železný prach začal pokrývat kolektory, spoje a převody. Zkratky vedly k tomu, že se roboti začali potácet jako při škytavce, pohybovali se stále pomaleji a někteří úplně zhloupili a lebkami naráželi do stěn, až jim vyskakovaly dráty z rozžhavených přílbic. Když jeden padl, pošlapal jej jiný a zanedlouho sám propadl téměř osudu. Ale zůstalo ještě dost robotů k stíhání Kreatora, který neustával zvedat železný prach. Uběhl asi míli a za ním běželi už jen tři železní mrzáci, kteří se motali jako opilí a naráželi na sebe s rachotem, jako když někdo kutálí prázdné železné sudy. Konstruktor se zastavil uprostřed prašného oblaku a viděl, že za ním běží už jen dva roboti, zřejmě s neprodyšnějšími hlavami, než měli ti ostatní.

"Špatně skončila ta smečka," řekl si, "vždyť jen dva se nebojí prachu! Ale i ty je třeba zneškodnit."

Lehl si na zem, celý se vyvážel v železném prachu, vyběhl vstříc pronásledovatelům a houkl na ně:

"Stát, z rozkazu krále Biskalara!"

"Kdo jsi?" zeptal se první robot a vtáhl ovzduší do ocelových nozder. Ucítil však jen železo a nic víc.

"Jsem robot kalený a žíhaný, dálkově řízený, z každé strany nýtovaný, nýt po nýtu vyklepaný. Postůjte a pohlédněte oba dva, jaký rek jsem já, jak se můj ocelový duch třpytí. Já nejsem totiž odlitý, a když neposlechnete, dáte žití!"

"Tak co máme vlastně dělat?" zeptali se roboti, které konstruktorova slova ohromila.

"Pokleknout!" vysvětlil jim konstruktor. Oba roboti tedy žuchli na zem, a Kreator se sklonil a neprodleně jednomu i druhému zapíchl do hlavy špendlík. Blesk fialových jisker osvětlil skalní stěny a oba roboti se s rachotem převrhli, protože konstruktor je zkratoval.

"Biskalar se jistě domnívá, že se vrátím sám," řekl Kreator a přecházel od jednoho robota ke druhému. Každému otevřel hlavu a přepojoval v ní ocelové drátky, a když se roboti probrali, poslouchali teď už jen jeho. Postavil se do čela tohoto houfu a vydal se na pochod do hlavního města. Tam nařídil svým železným nevolníkům chytit v paláci krále a sesadit ho z trůnu. Klenotníci otevřeli pro všechny tyranovy poddané, a když je takto obšťastnil, doporučil jim, aby si mezi sebou vybrali hodnějšího krále. Pak si vzal pouzderko s jiskrami-sluzebníci a vydal se po černé cestě poseté hvězdami. Dosud po té cestě vandruje, jistě tedy i k nám dříve či později zavítá.

Kdysi dávno, uprostřed černého bezceští, na pólu galaktickém a osamělé hvězdné výspě, byla soustava šesti sluncí. Pět sluncí kroužilo osaměle, ale poslední mělo planetu z ohnivých skal s jaspisovým nebem. Na této planetě sílila a vzkvétala říše Argent'anů neboli Stříbřitých.

Uprostřed černých hor na bílých pláních stála města Ilidar, Bizmálie, Sinalost, leč nejnádhernější bylo sídelní město Stříbřitých Eterna. Ve dne vypadalo jako modrý ledopec, v noci jako zářivá hvězda. Visuté zdi chránily město před meteory a v městě stála řada budov z chryzoprasu, blyštících se jako zlato, z turmalínu i domů litých z morionu, černějších než mezihvězdný prostor. Nejskvostnější byl palác argent'anských vládců postavený podle záporné architektury, protože jeho stavitelé nechtěli klást omezení zraku ani mysli. Byla to budova virtuální, matematická, bez stropů, bez střech a beze stěn. Z ní panoval rod Energů nad celou planetou.

Za krále Treopse napadli z nebe říši Energů azmejští Syderové a kovovou Bizmálii zpusťovaly asteroidy tak, že se podobala hřbitovu. Stříbřítým způsobili ještě mnoho jiných pohrom. Teprve mladý král Ilorax, téměř vševědoucí mnohovládce, povolal nejmodřejší astrotechniky a přikázal obehnat celou planetu soustavou magnetických vírů a gravitačních valů, v nichž čas letěl tak závratně rychle, že sotvaže tam nějaký nerozvážený útočník vkročil, v mžiku uběhlo sto milionů let a on se rozpadl v prach, dříve než mohl zahlédnout světla argent'anských měst. Ty neviditelné propasti času a magnetické zátarasy tak dokonale bránily přístupu na planetu, že Argent'ané mohli přejít do útoku. Zaútočili na Azmejce a jejich bílé slunce bombardovali paprskomety tak dlouho, až v něm rozpoutali jaderný výbuch; slunce se proměnilo v supernovu a planeta Syderů padla za oběť tomu strašnému žaru.

Pak po celé věky v říši Argent'anů panoval mír, pořádek a blahobyt. Posloupnost panujícího rodu nebyla ničím přerušena a každý Energ při nástupu na trůn sestoupil v den korunovace do podzemí virtuálního paláce a tam z mrtvých rukou svého předchůdce přejal stříbřité žezlo. Nebylo to žezlo obyčejné, neboť před tisíciletími byl do něho vyryt tento nápis: "Jestliže netvor je věčný, pak není či jsou dva; jestliže nepomůže nic, rozbij mne."

V celé říši, ani na dvoře Energů, nikdo nevěděl, co ten nápis znamená, protože již před věky se zapomnělo, jak vznikl. Až za vlády krále Inhistona se tento stav změnil. Tehdy se na planetě objevil obrovský neznámý tvor a záhy se na obou polokoulích roznesly o něm hrozné zvěsti. Zblízka toho tvora nikdo nespatriřil, protože odvážlivec se již živý nevrátil domů, ani nebylo známo, kde se ten tvor vzal. Starci prohlašovali, že se vylihl z obrovských vraků a roztříštěných osmiových a tantalových zvonů, které zůstaly v Bizmálii zničené asteroidy, neboť město nebylo už znovu vystavěno. Tvrdili, že ve starých magnetických balvanech se skrývají zlé síly a že v kovech jsou utajené proudy, které se při doteku bouře někdy probudí. Pak za skřípění plechu povstane z mrtvého hřbitovního hemžení trosek nesrozumitelné stvoření, ani živé, ani mrtvé, které dokáže pouze jedno: rozsévat neomezenou zkázu. Jiní zase říkali, že netvor čerpá svou sílu ze zlých činů a myšlenek, které se jako v dutém zrcadle odrážejí v niklovém jádře planety a soustředěné do jednoho místa za tmy přitahují kovové kostry a ztrouchnivělé zbytky, a z nich vyrostou netvor. Vědci se vysmívali těmto povídkám a nazývali je tlacháním. Ale ať tomu bylo tak či onak, netvor pustošil planetu. Zprvu se větším městům vyhýbal a napadal osamělé osady, které spaloval bílým a fialovým žářem. Když se stal odvážnějším, zahlédli ho už i z věží hlavního města. Netvorův hřbet vystupoval nad obzor jako vzdálená hora a na něm se kovově lesklo sluneční světlo. Ozbrojené výpravy, které byly proti němu vyslány, měnil netvor jediným výdechem v páru.

Strach padl na všechny a vládce Inhiston sezval vševědy, kteří dali hlavy dohromady a uvažovali celý den a celou noc. Posléze došli k závěru, že netvora lze zneškodnit jedině důvtipem. Inhiston poručil, aby Velký korunní kybernetik, Velký arcidynamik a Velký abstraktor nakreslili plány a zkonstruovali zbraň, která přemůže netvora.

Tato trojice se však nemohla dohodnout, protože každý z nich měl jinou koncepci, a sestrojili proto tři obry. První, Měděný, vypadal jako vyhloubená hora, ve které bzučely elektronické stroje. Tři dny se do jeho paměťových obvodů lilo živé stříbro a elektrický proud šuměl jak sto vodopádů. Ten druhý, Rtuťohlavý, byl obr dynamický. Pouze nepředstavitelně rychlé pohyby mu dávaly jakýsi tvar, ale i ten se měnil jako mrak stržený větrnou smrští. Třetího tvora konstruoval Velký abstraktor po nocích podle tajných plánů, takže nikdo nevěděl, jak vypadá.

Když Korunní kybernetik dokončil svůj výtvar, dal odstranit lešení. Měděný obr se protáhl a v celém

městě se rozdrnčely krystalové stropy. Zvolna poklekl a země se zachvěla, a jakmile se vzpřimil, tyčila se jeho hlava nad mraky, které žhavým dechem měnil v páru, aby mu nepřekážely v rozhledu. Obr se třpytil jako načervenalé zlato, a kam šlápl, propadalo se dláždění. Měl dvě zelené oči otevřené a třetí oko zamhouřené, neboť kdyby otevřel všechna víčka, začaly by pukát skály. Jeden krok, druhý - a byl již za městem a svítil jako plamen. Když se čtyři sta Argent'anů vzájemně chopilo za ruce, stěží objali obří šlépěj podobnou úvozu.

Z oken, věží a ze strážných hlásek se dívali, jak odchází k večerním červánkům a jak proti tomu pozadí jeho obrysy tmavnou, jak se vzdaluje, až vypadal stejně veliký jako nějaký Stříbřitý. Bylo však vidět jen horní půli trupu, neboť zakřivený obzor jej pozorovatelům částečně zakrýval.

Přišla neklidná noc plná očekávání. Všichni naslouchali, zda neuslyší lomož boje, zda nespátí krvavý měsíc. Nic se ale nedělo. Teprve za úsvitu přinesl vítr hromový ohlas vzdálené bouře. A zase nastalo ticho, už za jasného dne. Pak znenadání jas, jako kdyby na nebi zaplálo tisíc sluncí, a na Eternu se začalo snášet krupobití ohnivých bolidů. Bořily paláce a padající zdi pod sebou pohřbily tisíce nešťastníků, kteří volali o pomoc. Nikdo však neslyšel jejich úpěnlivý křik. To se vrátil Měděný, kterého netvor rozdrtil a na kousky rozsápal. Tyto kovové kusy se během letu rozžhavily a při dopadu obrátily čtvrtinu hlavního města v trosky. Byla to hrozná zkáza, neboť měděný déšť se řinul z nebe celé dva dny a dvě noci.

Proti netvorovi vytáhl obrovský Rtuťohlav, zvaný nezničitelný, protože čím více ran dostával, tím se stal bytelnějším a pevnějším. Kymácivě kráčel pustinou, dorazil k horám, a když tam zastihl netvora, vrhl se na něho ze skalního srázu. Netvor nehybně vyčkával. Nebe i země se roztráslы lomožem srážky. Netvor se proměnil ve stěnu bílého ohně a Rtuťohlav v černou čelist, která ten oheň pohltila. Netvor jím ale skrz naskrz prošel a s plamennými křídly znovu udeřil na útočníka, ale ani teď mu nezpůsobil žádnou újmu. Fialové blesky šlehaly z mračna, v němž oba obři sváděli tak lýtý boj, že přehlušil i rachot hromu. Když netvor pochopil, že se takto nedostane k cíli, vstřebal do sebe všechn zevní žár, zploštil se a proměnil se v Zrcadlo hmoty. Všechno, co stálo před zrcadlem, se v něm neodráželo jako zdánlivý obraz, leč jako skutečnost. Rtuťohlav spatřil v zrcadle svůj obrácený obraz, zaútočil a pustil se s ním do křížku, ale sám sebe nemohl přece porazit. Tento boj trval tři dny, až se od opěťovaných úderů stal tvrdším kamene i kovu a všeho, co není jádrem bílé trpasličí hvězdy. Když přestoupil to rozmezí, on i jeho zrcadlový dvojník se propadli do nitra planety a zůstala pouze průrva uprostřed skal, kráter, který vzápětí vyplnila rubínově planoucí láva z podzemních hlubin.

Neviděli, kdy se třetí tvor vypravil do boje. Velký abstraktor, královský fyzik, jej zrána vynesl za město a foukl do otevřené dlaně. A on vzlétl tiše, nevrhal stín na slunci, jako kdyby vůbec nebyl, jako kdyby neexistoval, a jen zvířený vzduch ukazoval jeho cestu.

V podstatě byl něčím méně než nic, protože nepocházel z tohoto světa, leč z antisvěta, nebyl z hmoty, leč z antihmoty. A vlastně ani jí, jen její možností, skrytou v tak úzkých škvírách prostoru, že ho atomy mýjely, jako ledovce mýjejí povadlá stébla, která se houpají na vlnách oceánu. Tak letěl, unášen větrem, až narazil na lesklý trup netvora, který se táhl jako dlouhý řetěz železných hor a z hřbetu mu stékala pěna mraků. Zasáhl ho do zakaleného boku a otevřel cestu slunci, které vzápětí zčernalo a změnilo se v nicotu, oddělenou od skal, mraků, roztavené oceli a vzduchu. Proletěl jím a zase se vrátil - netvor se svíjel a třásl, vzplál bílým žářem, ten se však okamžitě měnil v popel a prázdnotu. Netvor se zaštitil Zrcadlem hmoty, leč elektrytíř Antimat zrcadlo roztránil. Netvor se vrhl znovu do boje a namířil na nepřítele téměř lebký, odkud vycházelo nejtvrdší záření, leč i to změklo a proměnilo se v nicotu. Kolos se zakymácel a prchal mezi oblaky bílého kamenného prachu za rachotu sesouvajících se horských lavin a cestu jeho neslavného ústupu značily kalužiny roztaveného kovu, strusky a vulkanické lávy. Prchal, ale nebyl sám; Antimat se vrhal na jeho boky, čtvrtil ho a rval a trhal, až se vzduch otrásl a zbytky rozsápaného netvora se rozletěly do všech stran. Jeho stopy vítr rozvál a netvor přestal existovat. V celé říši Stříbřitých vypukl jásot. Ale v tutéž hodinu se zatřásla zpustošená Bizmálie. Tam, mezi plechy rozežranými rzí, mezi kadmiovými a tantalovými vraky, kde dosud jen vítr vál nad hromadami rozbitého kovu, začalo se něco hýbat, zvolna, ale vytrvale jako v mraveništi. Povrch kovu se potáhl blankytným lesklým jase, kovové kostry zajiskřily, změkly, zprůhledněly od vnitřního žáru, spojovaly se a svařovaly a z kovového odpadu se zrodil nový netvor, k nerozeznání stejný jako jeho předchůdce. Víchr nesoucí nicotu ho potkal a opět vzplál boj. Zatím však z ruin vyrůstali noví a noví netvoři. Stříbřítí propadli panice, neboť viděli, že proti

nim stojí neporazitelný protivník. Tehdy Inhiston znovu přečetl nápis vyrytý na žezle a zachvěl se, neboť pochopil. Rozbil stříbrné žezlo a vypadl krystalek jako jehla tenký, který psal ohnivým písmem do vzduchu.

Zděšený král a jeho korunní rada z planoucích slov vyčetli, že netvor není svébytný, leč že kdosi z neznámé dálky určuje jeho zrod a dává mu moc a smrtonosnou sílu. Krystal sděloval, že oni i ostatní Stříbřítí jsou vzdálenými potomky tvorů stvořených před tisíciletími bytostmi, které teď proti nim vyslaly netvory. Tyto bytosti nejsou podobné rozumným krystalovým, ocelovým, zlatým či vůbec kovovým tvorům. Vystoupily ze slunečního oceánu a zkonstruovaly stroje, posměšně zvané železní andělé, které držely v krutém nevolnictví. Kovoví tvorové neměli dost sil, aby se vzbouřili proti potomkům oceánů, a proto se zmocnili ohromných kosmických korábů a uprchli ze zajetí. V nejzapadlejších hvězdných archipelech vybudovali mocné říše, mezi kterými je panství Stříbřitých jako zrnko písku v poušti. Leč bývalí pánové nezapomněli. Považují ty dávné otroky stále ještě za vzbouřence. Neustávají v pátrání a křížují vesmírem od západní galaktické meze po východní, od pólu severního k jižnímu. A všude tam, kde najdou nevinné potomky prvního železného anděla - na temných či jasných sluncích, na žhavých či ledových planetách - celé své obrovské moci použijí k tomu, aby je potrestali za dávný útěk. Tak tomu bylo, tak tomu je a tak tomu bude. Těm nalezencům zbývá jediná možnost úniku, záchrany či vysvobození, možnost, která činí mstu nesmyslnou a zbytečnou - utéci se v nicotu. Plamenný nápis pohasí a dvorní hodnostáři se zadívali do strnulých zřítelnic svého vládce.

Mlčel dlouho, až ho konečně oslovili: "Vládce Eterny a Erisfeny, pane nad Ilidarem, Sinalostí a Arkapturií, vladaři soustav slunečních i měsíčních, promluv k nám!"

"Slova jsou zbytečná. Je zapotřebí přikročit k poslednímu činu!" odpověděl Inhiston.

Rádcové se zachvěli, ale jednohlasně pronesli: "Promluvil jsi!"

"Nechť se tedy stane!" řekl král. "Nyní, když rozhodnutí již padlo, povím vám, jak se jmenuje ona bytost, která nás přivedla do této situace. Slyšel jsem o ní, když jsem nastoupil na trůn. Zdalipak je to Člověk?"

Rádcové odpověděli: "Promluvil jsi!"

Inhiston se pak obrátil na Velkého abstraktora:

"Konej svou povinnost."

"Slyším a poslouchám!" odvětil tento.

Poté vyslovil Slovo a vzduch nesl zvukové vibrace do podzemí planety. I rozpuklo se jaspisové nebe, a ještě dříve, než se věže sesuly k zemi, sedmdesát sedm argent'anských měst se propadlo do sedmdesáti sedmi bílých kráterů. Země se rozustupovala, všude planuly požáry a lid Argent'anů zahynul do posledního. Velké slunce nesvítilo již na planetu, ale na chumel černých mraků, který se zvolna rozpadal, rozháněný vichrem nicoty. Prázdnota, proražená paprsky tvrdšími než skály, se pak zmenšila v jedinou kmitající jiskru, která také zhasla. Zkázonosné paprsky dorazily po sedmi dnech k cíli - tam, kde čekaly vesmírné koráby, černé jako noc.

"Hotovo!" řekl bdělý tvůrce netvorů ke svým druhům. "Říše Stříbřitých přestala existovat. Můžeme pokračovat v cestě." Vyšlehl oheň a koráby vyrazily na cestu pomsty. Vesmír je nekonečný a bez hranic. Ale ani nenávisť nezná hranic, a proto každý den, každou hodinu může dosáhnout i nás.

Bílá smrt

Obyvatelé Arageny žili v nitru planety. Její vládce Metameryk se rozprostíral na tři sta šedesáti stupních rovníku kolem celé své říše, neboť nebyl jen jejím pánem, ale i ochráncem. Protože toužil ochránit poddaný lid Enterytů před kosmickým vpádem, přikázal, aby se na povrchu glóbu nehýbalo ničím, ani tím nejmenším kamínkem. Proto vypadaly pevniny Arageny pusté a mrtvé a jenom blesky jako sekery otesávaly křemenné hřebety hor a meteority vyrývaly krátery do kontinentů. Avšak deset mil hluboko pod povrchem nalézalo se pásmo pilné práce Enterytů. Vydlabávali mateřskou planetu a v jejím vnitřku budovali krystalové zahrady a města ze zlata a stříbra. Stavěli domy tvaru dvanáctistěnu a osmistěnu a paláce ve tvaru hyperboloidu, v jejichž zrcadlových kopulích se mohli prohlížet zvětšení dvacetisíckrát jako v nějakém obřím divadle. Měli zalíbení v optice a geometrii a byli mezi nimi vynikající stavitelé. Soustavou periskopů zavedli světlo do nitra planety a propouštěli je jednou smaragdovými, podruhé

démantovými a jindy zas rubínovými hranoly. Díky tomu si libovolně určovali svítání, poledne či růžový soumrak. Obdivovali se sobě natolik, že celý jejich svět sestával ze samých zrcadel. Krystalové vlaky poháněné hořícími plyny byly bez oken a průzračné, takže cestující se shlíželi ve svém mnohonásobném, překrásném duhovitém odraze, který klouzal po průčelích paláců a chrámů. Enteryté měli i své vlastní nebe, na němž v molybdenových a vanadových pavučinách ohnivě zářil horský křišťál.

Metameryk byl vládcem dědičným a věčným. Měl totiž chladný dokonalý článkovitý trup. V prvním článku sídlil rozum, a když po tisíci letech ten článek zestárl a krystalové mřížky se myšlením obrousily, vládu po něm převzal další článek. A tak to pokračovalo do nekonečna, protože těch článků bylo na deset miliard. Metameryk sám byl potomkem Aurigenů, které nikdy neviděl. Věděl o nich pouze to, že když jim jakési strašné bytosti, které se zabývaly kosmonautikou, hrozily záhubou, Aurigenové opustili rodná slunce a koncentrovali všechno své vědění a životnost v mikroskopických atomových částicích, jimiž zúrodnili skalnatou půdu Arageny. Dali planetě jméno, neboť si chtěli připomínat sami sebe. Ale nezanechali na skalách nejmenší známky, protože nechtěli přivést ty ukrutné pronásledovatele na svou stopu. Do posledního zahynuli utěšující se tím, že jejich nepřátelé, zvaní bílí či bílí, nepřijdou na to, že Aurigeny zcela nevyhladili. Enterytové, kteří povstali z Metameryka, nesdíleli jeho vědomosti o svém neobvyklém původu. Historie strašného konce Aurigenů a vzniku Enterytů byla zapsána do černého vulkanického prakrystalu, skrytého v jádře planety. O to lépe tyto dějiny znal a pamatoval si jejich vládce.

Z kamenitého a magnetického podkladu, který lámali ti zdatní stavitelé, nařídil Metameryk zhotovit spousty balvanů, a ty vystřelovat do kosmického prostoru. Kamenné útesy prudce kroužily kolem planety a nedovolovaly, aby se k ní někdo přiblížil. Kosmičtí plavci se vyhýbali těmto končinám zvaným Černý chřestýš, poněvadž se tu neustále srážely obrovské kusy čediče a porfyru, čímž vznikaly celé roje meteorů. Tu stála kolébka všech hlav komet, všech bolidů a kamenných asteroidů, které zaplňují souhvězdí Štíra.

Krupobití meteoritů dopadalo na povrch Arageny, který rozbrázdily a rozorávaly ohnivé fontány, proměňovaly noc v den a oblaka kouře zase den v noc. Ale ani nejmenší záchvěv nepronikl do říše Enterytů. Kdokoliv by se odvážil přiblížit k této planetě, pokud by se jeho koráb nerozbil dříve v skalní smršti, viděl by kamennou kouli, proděravělou krátery. Ba i vrata do podzemí vypadala jako rozeklané skály.

Tisíce let nikdo planetu nenavštívil, ale Metameryk přesto neochaboval ani na okamžik v ostražitosti. Stalo se však, že jednoho dne skupina Enterytů, která vystoupila na povrch, spatřila jakýsi obrovský kalich, zaražený v hromadě skal.

Jedna strana trčela k nebi a byla na mnoha místech zprohýbaná a proděravělá. Okamžitě byli přivoláni vševědové astroplavci, kteří prohlásili, že jde o vrak hvězdného korábu z neznámých končin. Byl to velký hvězdolet. Až zblízka se dalo rozeznat, že má tvar štíhlého válce, zapíchnutého špičkou mezi skály, a že je pokrytý silnou vrstvou sazí. Zád' svou konstrukcí připomínala klenbu podzemních paláců. Z podzemí se vysunuly čelist'ové zvedáky, opatrně záhadný válec uvolnily a vtáhly do podzemí. Skupina Enterytů pak zarovнала průrvu, kterou způsobil válec při dopadu, aby zahladila stopy cizího vpádu. Nato čedičová vrata neprodyšně uzavřeli.

V hlavní výzkumné síni, účelně zařízené, spočinul černý vrak, který vypadal jako ožehnutý. Badatelé ho ozařovali zrcadlicími plochami nejtrpělivějších krystalů a diamantovými hroty otevřeli vrchní pancíř. Pod ním byl druhý, tak podivně bílý, že je to poněkud zarazilo. A když tento obal prohlodaly karborundové vrtáky, objevila se třetí, neproniknutelná vrstva.

Nejstarší vědec, Afinor, důkladně prozkoumal uzávěr těch dveří a zjistil, že jejich zámek lze otevřít jedině proneseným heslem. Heslo neznali ani znát nemohli. Dlouho zkoušeli různá slova, jako "vesmír", "hvězdy", "věčný let", ale dveře se vůbec nepohnuly.

"Nevím, zda činíme dobře, že se bez vědomí Metameryka snažíme koráb otevřít," řekl posléze Afinor.

"Jako dítě jsem slyšel legendu o bílých bytostech, které v celém vesmíru stíhají veškerý život z kovu zrozený a hubí jej z pomsty..."

Odmlčel se a zděšeně s ostatními hleděl na mohutnou boční stěnu hvězdoletu, neboť při jeho posledních slovech se dosud nehybné dveře zachvěly a otevřely dokořán. Dveře se otevřely na heslo "Pomsta".

Vědci povolali na pomoc ozbrojence a s namířenými jiskromety vstoupili s nimi po boku do dusné a nehybné temnoty korábu. Svítily si blankytnými a bílými krystaly.

Motory byly značně poškozeny a vědci dlouho bloudili v útrokách vraku a hledali posádku, ale nenašli po ní ani stopy. Přemítali, zda tento válec není sám nějakou rozumnou bytostí, neboť jejich král měl rozměry tisíckrát větší než ten vrak a přitom byl jednotlivec. Ale našli jenom drobné a porůznu rozeseté elektronické mozky, takže ten válec nemohl existovat samostatně a bez posádky byl neživý jako kámen. V jednom koutě paluby, těsně u pancéřové stěny, narazili na rozmazanou louži narudlé barvy, kterou si potřísnili stříbrné prsty. V ní našli zvlhlé a červené cáry neznámého šatu a několik kruchých vápenných úlomků. Nevěděli, proč je náhle zachvátil strach, když tam stáli v přítmi, které světla krystalů nestačila rozehnat. Král se zatím doslechl o této příhodě, a ihned dorazili jeho vyslanci s rozkazem, aby neznámý vrak byl okamžitě zničen i se vším, co v něm bylo. Král zvlášť přísně poručil, aby cizí hvězdoplavci byli upáleni v atomovém ohni.

Badatelé odpověděli, že na vraku nikoho nenašli, jenom temnotu, roztříštěné kovové útroby a prach ušpiněný jakousi červenou barvou. Zachvěl se královský vyslanec a okamžitě nařídil rozpálit atomovou pec.

"Ve jménu krále," řekl. "Ta červeně, kterou jste našli, je předzvěstí zhouby. Žije v ní bílá smrt. Nezná ničeho kromě pomsty, kterou stíhá nevinné jen proto, že existují..."

"Jestli to byla bílá smrt, tak nám již neublíží, neboť tento koráb je bez života a jeho posádka zahynula v obranném pásmu," odpověděli ostatní.

"Moc těch bledých bytostí je bezmezná. I když zahynou, ožívají nesčetněkrát znovu, vzdáleni od mohutných sluncí. Konejte svou povinnost, ó atomčíci!"

Když mudrci a badatelé slyšeli ta slova, polekali se velice. Nebrali však toto varování příliš vážně, neboť mysleli, že je vyloučeno, aby je postihla zkáza. Přece však odvezli vrak, roztloukli ho na platinových kovádlinách a pak ty drobné kousky ozářili radioaktivními paprsky. Zbytky hvězdoletu se proměnily v miliardy bystrých atomů, jež věčně mlčí, protože atomy nemají žádnou minulost, všechny si jsou rovné, ať pocházejí z největších hvězd či z mrtvých planet nebo z bytostí dobrých či zlých, neboť v celém vesmíru je jediná hmota, které se není třeba bát.

A přece badatelé tyto atomy zpracovali, zmrazili je v jedinou kostku a tu vypálili ke hvězdám. Teprve potom si s úlevou řekli: "Jsme vysvobozeni. Už z toho nic nebude."

Ale když platinová kladiva drtila vrak a ten se rozpadal, z útržku krví nasáklého oděvu vypadl rozpáraným švem neviditelný zárodek, tak malý, že sto takových výtrusů přikryje jediné zrnko písku. V noci v prachu kamenné jeskyně vyrostl z toho zárodku výhonek a z něho druhý, třetí, stý - a z nich unikala kyslík a vlhkost. Tabule zrcadlových měst začala pokrývat rez a v chladných vnitřnostech Enterytů vyrašily mikroskopické nitky, takže když vstali, nosili již v sobě smrt. A neminul ani rok a všichni leželi jeden vedle druhého. Stroje v jeskyních se zastavily, krystalové ohně vyhasly, šedé malomocenství oslepilo zrcadlové kopule, a když uniklo i poslední atomové teplo, nastala tma, v níž se rozrůstala vlhká bílá plíseň, která pronikala chřestícími kostrami, vrůstala do lebek zachvácených rzí a zaplňovala vyhaslé oční důlky.

Jak Mikromil a Gigantin počali úprk mlhovin

Astronomové nás učí, že všechno, co existuje - mlhoviny, galaxie i hvězdy - se rozbíhá na všechny strany a tímto neustálým úprkem se vesmír už celé miliardy let neustále zvětšuje.

Tento všeobecný úprk mnohé z nás udivuje a stačí si jej představit v opačném směru, abychom dospěli k závěru, že v daleké minulosti byl celý vesmír soustředěn na jediném místě, v jakémsi hvězdném jádru, které z neznámého důvodu vybuchlo a tento výbuch trvá dodnes.

Podobné úvahy vyvolávají u zvědavců zájem, jak tomu bylo předtím, neumějí však tuto záhadu vysvětlit. Bylo tomu totiž následovně:

V předchozím vesmíru žili dva konstruktory, nedostižní mistři kosmogonického řemesla. Neexistovalo nic, co by nedokázali. Avšak před vytvořením každé věci musí existovat její projekt a ten je třeba vymyslet. Kde by se jinak vzal? Oba konstruktory, Mikromil a Gigantin, proto neustále hloubali, co by ještě mohli přidat k oněm divům, které už vymysleli.

"Mohu vytvořit všechno, co mě napadne," uvažoval Mikromil. "Nepochybně však existují věci, které mě nenapadnou. Tímto faktem jsme oba omezeni, nedokážeme totiž vymyslet všechno myslitelné, takže nelze vyloučit, že by bylo užitečnější vytvořit něco jiného než to, co jsme už vymysleli a vytvořili. Co o tom soudíš?"

"Máš naprostou pravdu," souhlasil Gigantin, "ale jak z toho ven?"

"Všechno, co děláme, vytváříme z hmoty," konstatoval Mikromil, "ta v sobě totiž obsahuje veškeré možnosti; když budu chtít dům, postavím dům, když křišťálový palác, myslící hvězdu nebo rozum z ohně - žádný problém. Hmota však obsahuje mnohem víc možností, než je v našich hlavách. Musíme tedy dát hmotě ústa, aby nám sama pověděla, co se z ní dá ještě vytvořit a co by nás nikdy nenapadlo!"

"Ústa jsou potřebná," souhlasil Gigantin, "ale nestačí, protože pouze vysloví závěr rozumného myšlení. Proto musíme nejen dát hmotě ústa, ale také ji donutit myslet. Pak nám nepochybně prozradí všechna svá tajemství."

"Správně," přikývl Mikromil. "Konečně úkol hodný našeho mistrovství. Má představa je následující: protože všechno, co existuje, je v podstatě energie, musíme myšlení vytvořit z ní. Začít od základu, tedy od kvanta, a uzavřít kvantový rozum do maličké atomové klíčky. Jako atomoví inženýři takovou miniaturizaci zvládneme. Až si strčíme do kapsy sto milionů génů, dosáhneme svého cíle. Rozmnožíme je a hrst myslícího písku poradí každému líp než nescíslné zástupy mudrců!"

"S tím nesouhlasím," odmítl jeho nápad Gigantin. "Musíme postupovat docela jinak, protože všechno, co existuje, je z matérie neboli látky. Musíme shromáždit veškerou látku vesmíru a zhotovit z ní jeden myslící supermozek, který nám odhalí veškerá tvůrčí tajemství. Tvůj geniální prášek je pitomost, protože každé myslící zrno může tvrdit něco jiného, takže budeš tápat a neobohatíš své znalosti."

Slovo dalo slovo, konstruktory se pohádali a se spoluprací byl konec. Oba se rozhodli jednat podle svého a za vzájemných posměšků se rozešli. Mikromil lovil kvanta, zavíral je do atomových klíček, a protože se k tomu nejlépe osvědčily krystaly, nutil k myšlení diamanty, chalcedony i rubíny. Zvláště s rubíny se mu dařilo a uvěznil v nich tolik moudré energie, že se jen blyštěly. Vedle nich měl samozřejmě spoustu další samomyslící minerálové drobotiny: blankytně modré smaragdy, bystré topasy, avšak nejvíc miloval červené myšlení rubínů. Zatímco Mikromil se takto činil v chóru pištící drobotiny, Gigantin se věnoval obrům. Nelitoval námahy a snašel na jedno místo čtená slunce i celé galaxie, taval je a mísil, spojoval a letoval, ruce si až po lokty upracoval a nakonec vytvořil nesmírnou vesmírnou bytost, tak velikou, že kromě ní existovala už jen maličká škvírka a v ní Mikromil se svými klenoty. Když oba dokončili své dílo, nebylo pro ně nejdůležitější to, kdo se od svého výtvoru dozví víc tajemství, ale to, který z nich měl pravdu. Vyzvali se tedy na souboj. Gigantin čekal na Mikromila po boku svého obra, rozloženého do délky, šířky i výšky mnoha set světelných staletí. Tělo měl z temných hvězdných mračen, dech z hvězdokup, nohy a ruce z galaxií pájených gravitací, hlavu ze sta trilionů železných planet a na ní žhnoucí beranici ze slunečních protuberancí. Když ho Gigantin oživoval, létal od ucha k ústům a každá tato cesta trvala šest měsíců. Mikromil se dostavil na bojiště sám, s prázdnými rukama, jen v kapsičce měl maličký rubín, který měl soupeřit s kolosem.

Gigantin se při pohledu na něj rozesmál. "Copak nám tento drobeček asi poví?" zeptal se. "Jaké může mít znalosti ve srovnání s propastmi galaktického rozumu mlhovinového myšlení, při kterém slunce slunci nápady předává, mohutná gravitace je zesiluje, supernovy koncepce vyblýskají a meziplanetární temnota všechno ještě umocní?"

"Místo sebechvály a vytahování přístup raději k věci," odpověděl Mikromil. "Anebo - víš co? Proč se jich máme ptát my? Ať si podiskutují sami! Ať se můj mikroskopický génus utká s tvým v souboji, ve kterém bude štítem moudrost a mečem obezřetný rozum!"

"To uděláme," souhlasil Gigantin, oba odstoupili od svých výtvorů a ponechali je sobě samým. Rudý rubín zakroužil temnotou nad oceánem prázdnoty, ve kterém proplouvaly hvězdokupy, zatočil se nad zářícím nezměnným tělesem a zapištěl:

"Hej, ty přerostlý ohnivý nemotoro, dokážeš vůbec myslet?"

Už po necelém roce dospěla tato slova do obrova mozku, ve kterém začala rotovat souhvězdí umělecky propojená harmonií. Kolos se podívil této řeči a chtěl si drzého opovážlivce prohlédnout.

Začal tedy otáčet hlavu směrem, odkud uslyšel otázku, než však obrat dokončil, uplynula dvě léta. Jeho

jasné oči-galaxie pohlédly do temnoty a pochopitelně nic neviděly, protože rubínek byl už dávno jinde a pištěl mu za zády:

"Jsi opravdu hvězdomračný a sluncovlasý ospalec, ty můj jinochu-lenochu! Místo otáčení střapaté hlavy mi raději pověz, jestli dokážeš sečíst dvě a dvě dříve, než ti v mozkovně polovina rudých obrů vyhasne stářím!"

Nestoudné posměšky giganta rozhněvaly. Začal se obracet, protože slova k němu doléhala zezadu. Otáčel se stále rychleji, až mu kolem tělesné osy zavířily mléčné dráhy a svá dosud rovná ramena zavířely do spirál, rotující hvězdná mračna se měnila v kulové hvězdokupy, zkrátka všechny planety, slunce i měsíce se roztočily jako dětský vlček. Než však stačil na svého protivníka upřít zrak, ten se mu posmíval z docela jiného místa.

Drzý krystalek-opovážlivec létal stále rychleji a rychleji, a obr se točil a točil, dohnat ho však nemohl, třebaže už vířil jako vrtule. Nakonec nabral takové obrátky, že gravitační pouta nevydržela, přetížené švy přitažlivosti praskly, spoje magnetických vazeb povolily a kolos pukl. Jako vadná odstředivka se rozlétl na všechny strany, rozvíjel chapadla spirálních galaxií, rozséval mléčné dráhy a touto odstředivou silou počal úprk mlhovin. Mikromil se sice později prohlašoval za vítěze, protože Gigantinův obr se rozpadl dřív, než stačil pronést "i" či "á", Gigantin však namítal, že souboj neměl zjišťovat soudržnost, ale rozum, nalézt výtvar moudřejší, nikoliv ten, který líp drží pohromadě. Tvrdil také, ač to s předmětem sporu nijak nesouviselo, že ho Mikromil podvedl a oklamal.

Od té doby se jejich spor dále prohlubuje. Mikromil hledá svůj rubínek smetený katastrofou, avšak nemůže ho najít, protože všude kam pohlédne, vidí rudou záři hvězd a když se za ní rozběhne, nalezne pouhé světlo mlhovin zčervenale úprkem, hledá tedy znovu a znovu, a pořád marně. Gigantin se zase pokouší sešít svého obra nitkami-paprsky a špagáty-gravitacemi. I když místo jehel používá nejtvrďší záření, všechno sešité hned zase praskne, tak úděsná je totiž síla jednou započatého úprku mlhovin. Nedokázali tedy vylákat z hmoty její tajemství, třebaže jí poskytli rozum a udělali ústa. Bohužel dříve, než začala klíčová rozmluva, přihodila se ona smutná událost, kterou nezasvěcenci ve své neznalosti nazývají stvořením světa. Ve skutečnosti však pouze praskl Gigantinův vesmírný obr a zásluhou Mikromilova rubínku se rozpadl na kousky, které dodnes letí na všechny strany. Kdo tomu nevěří, ať se optá astronomů, zda se opravdu všechno ve vesmíru otáčí kolem své osy jako dětský vlček; touto závratnou rotací totiž všechno počalo.

Pohádka o počítači, který bojoval s drakem

Král Poleander Partobon, vládce Kybery, byl udatným bojovníkem, a protože holdoval nejmodernějším strategickým metodám, považoval za nejvyšší vojenské umění kybernetiku. Jeho království se přímo hemžilo myslíci stroji, které král umísťoval nejen do škol a astronomických observatoří, ale prostě všude. Prikázal vložit elektronické mozky do patníků na silnicích, aby hlasitě varovaly chodce před klopýtnutím. Stejně tomu učinil se sloupy, domy a stromy, aby se každý mohl optat na cestu; zavěsil je na mraky, aby shora ohlašovaly déšť; elektronické mozky dostaly kopce i údolí. Na Kybeře prostě nebylo možné někam vkročit a nenarazit přitom na rozumný stroj.

Život na planetě se rychle měnil, protože král nejen prikázal všechno dosavadní elektronicky zdokonalit, ale svými zákony zaváděl docela nové pořádky. V jeho království žili kyberaci, kyberovádi a dokonce i kybermouchy; když se příliš rozmnožily, chytali je mechaníci pavouci. Na planetě šuměly kyberháje a kyberlesy, hrály kyberloutny a kyberpiana.

Kromě těchto civilních zařízení tam bylo dvakrát více vojenských, protože král byl proslulým vojevůdcem. Ve svém paláci měl jeden velice bojovný strategický počítač, neuvažujeme-li řadu menších; dále vlastnil divizi kybertanků, několik ohromných kyberkanónů a zbrojnice plné spousty jiných zbraní včetně střelného prachu.

Nesmírně ho však trápilo, že nemá žádného nepřítele. Nikdo nechtěl jeho království přepadnout, takže nemohl prokázat svou vpravdě královskou udatnost a strategický důvtip, stejně jako naprostou nezbytnost kyberzbraní. Vzhledem k nedostatku skutečných nepřátel a útočníků prikázal král svým inženýrům, aby sestrojili umělé a sváděl s nimi vítězné boje. Protože to byly opravdu lité bitvy, obyvatelstvo jimi velice trpělo. Poddaní reptali, když syntetický nepřítel poléval jejich vesnice napalmem

a odvážili se vyjádřit nesouhlas dokonce i tehdy, když sám král, jejich osvoboditel, při pronásledování nepřítele ničil všechno, co mu stálo v cestě. Ti nevděčníci naříkali přesto, že se to dělo kvůli jejich ochraně.

Krále posléze omrzely válečné hry na planetě. Snil o kosmických bitvách a utkáních. Jeho planeta měla veliký Měsíc, docela pustý. Král zvýšil poddaným daně, aby mohl na Měsíci postavit početné vojsko a získal tu nové bojiště. Poddaní ochotně platili, protože doufali, že je král Poleander už nebude osvobozovat ani na nich zkoušet nové zbraně. Královští inženýři nakonec sestrojili na Měsíci velký počítač, který měl postupně potřebná vojska a zbraně vytvořit. Král zpočátku zkoušel, jak stroj funguje; jednou mu telegraficky přikázal, aby vytvořil elektrodraka; byl totiž zvědav, zda je pravdivé tvrzení inženýrů, že ten stroj dokáže všechno. Když umí všechno, ať tedy zahraje divadlo. Obsah depeše však doznal zkreslení a počítač obdržel příkaz, aby vytvořil elektrodraka a ne elektrodraka. Úkol splnil, jak dovedl nejlépe.

Král tehdy vedl ještě jednu válku, kterou osvobozoval své provincie, jichž se zmocnili elektrožoldnéři, docela tedy zapomněl na úkol zadaný měsíčnímu počítači. Z ničeho nic přiletěly na planetu z Měsíce obrovské balvany; král užasl, protože jeden z nich dopadl na palác a zničil mu sbírku kyberlíků, trpaslíků se zpětnou vazbou. Velice se rozhněval a okamžitě telegrafoval měsíčnímu počítači, co si to dovoluje. Nedostal odpověď, protože počítač už neexistoval, drak ho uchvátil a předělal na svůj ocas.

Král vyslal na Měsíc trestnou výpravu; do jejího čela postavil svůj nejudatnější počítač, avšak jen se zabýsklo a už bylo po počítači i po výpravě, drak totiž choval vůči králi a království ty nejhorší záměry. Král posílal na Měsíc generály-kyberály, plukovníky-kyberníky, dokonce i jednoho kyberissima, ale ani ten nic nedokázal, jak král pozoroval dalekohledem z terasy královského paláce.

Drak rostl a Měsíc se zmenšoval, poněvadž netvor ho požíral a přetvářel na vlastní tělo. Král i jeho poddaní viděli, že je zle: až elektrodrakovi zmizí pod nohama pevná půda, vrhne se nepochybně na ně a na planetu. Král se bál, ale nevěděl, co má dělat. Posílat do boje další stroje nechtěl, protože prohrávaly, a zaútočit sám měl strach. Jedné noci uslyšel, jak ťuká telegraf v jeho ložnici. Byl to královský telegraf, celý ze zlata a s diamantovým písmem, přímo spojený s Měsícem. Král přiběhl a telegraf ťuk-ťuk, vyťukal telegram: "Elektrodrak vzkazuje, že Poleander Partobon se má vzdát vlády, protože on, elektrodrak, hodlá usednout na jeho trůn!"

Král se vyděsil a tak jak byl, v nočním hranostajovém pyžamu a v pantoflích, běžel do palácového sklepení, kde stál starý a velice moudrý strategický stroj. Zatím se ho neptal na radu, protože před vznikem elektrodraka se s ním pohádal o jednu vojenskou operaci; avšak tentokrát mu nebylo do hádky, potřeboval si zachránit trůn a život!

Zapnul stroj a hned po jeho zahřátí zvolal:

"Můj počítači! Můj milý! Je tomu tak a tak, elektrodrak mě chce zbavit trůnu a vyhnat z království, zachraň mě a mluv, co dělat, abych ho porazil!"

"Kdepak," namítl počítač, "napřed musíš uznat, že jsem měl pravdu v oné záležitosti, kromě toho si přeji, abys mě jmenoval Velkým počítačím hejtmanem. Můžeš mě také oslovovat Vaše Ferromagnetičnosti!"

"Dobrá, dobrá, jmenuji tě Velkým hejtmanem a se vším souhlasím, jenom porad'!"

Stroj zahučel, zašuměl, zachrastil a řekl:

"Úkol je jednoduchý. Je třeba vytvořit elektrodraka silnějšího, než je ten, který sedí na Měsíci. Porazí toho měsíčního, přeláme mu všechny elektrohnáty, a tak dosáhneme cíle!"

"To je výborné," odvětil král. "Můžeš mi udělat plán toho draka?"

"Bude to superdrak," řekl stroj. "Neudělám jenom plán, ale i jeho samotného, už na tom pracuji, jenom chvíli počkej!" a zase zašuměl, zahučel, zasvítla a z jeho boku se vysunula obrovská elektrická plamenná tlapa, když tu král vykřikl:

"Starý počítači, stůj!"

"Jak mě to nazýváš? Jsem Velkým počítačím hejtmanem!"

"Promiň," omluvil se král. "Vaše Ferromagnetičnosti, až tvůj drak porazí toho druhého, určitě zůstane na jeho místě, a jak ho pak odstraníme?"

"Zhotovím jiného, ještě silnějšího," vysvětlil stroj.

"Ne, prosím tě, nedělej to. K čemu jsou mi na Měsíci stále silnější draci, když já tam nechci žádného!"

"To je něco jiného," odvětil stroj, "proč jsi mi to neřekl hned? Vidiš, jak nelogicky se vyjadřuješ? Počkej, musím všechno uvážit."

Stroj zahučel, zařinčel, zašuměl, nakonec si odkašlal a řekl:

"Je třeba udělat antiměsíc s antidrakem, uvést ho na oběžnou měsíční dráhu (tu ve stroji něco zachrastilo), dřepnout si a zazpívat: Já jsem robot mladý, nebojím se vody, kde je voda, tam je hic, nebojím se nic a nic, od večera do rána, stoupá moje odvaha!"

"Podivně mluvíš," pravil král, "co má společného antiměsíc s tou písničkou o mladém robotu?"

"O jakém robotu?" zeptal se stroj. "To nic, spletl jsem se, něco mě uvnitř zlobí, asi jsem se někde přepálil." Král začal hledat závadu, nakonec našel prasklou elektronku, vyměnil ji za novou a zeptal se, co má dělat s tím antiměsícem.

"S jakým antiměsícem?" otázal se stroj, který mezitím zapomněl, co říkal předtím. "O antiměsíci nic nevím... počkej, musím se rozmyslet."

Zašuměl, zařinčel a prohlásil:

"Je třeba vytvořit obecnou teorii boje s elektrodraky, v níž bude měsíční drak zvláštním případem, velmi snadno řešitelným."

"Vytvoř tedy takovou teorii," vyzval ho král.

"Za tím účelem musím nejprve vyrobit různé pokusné elektrodraky."

"Ne, děkuji mockrát!" zvolal král. "Jeden drak mě chce zbavit trůnu a nechci vidět, co by se dělo, kdyby jich bylo ještě víc."

"Tak? Musíme tedy zkusit něco jiného. Použijeme variantu strategické metody postupných přiblížení. Jdi a zatelegrafovej drakovi, že mu postoupíš trůn pod podmínkou vykonání tří docela jednoduchých matematických operací."

Král šel a zatelegrafoval. Drak souhlasil. Král se vrátil ke stroji, který řekl: "Nyní mu oznam první úkol: ať se vydělí sám sebou."

Král to učinil. Elektrodrak se vydělil, ale protože v jednom elektrodrakovi je obsažen pouze jeden elektrodrak, zůstal dál na Měsíci a nic se nezměnilo.

"Ach, co jsi to vyvedl," zvolal král a vběhl do sklepení tak rychle, až ztratil pantofle. "Drak se vydělil sebou samým, byl však v sobě obsažen jen jednou, takže se nic nezměnilo!"

"Nevadí, to jsem udělal schválně pro odvrácení pozornosti," uklidnil ho stroj. "Teď mu přikáž, aby se odmocnil!" Král zatelegrafoval na Měsíc a drak se začal odmocňovat, skřípal, funěl a třásl se, až náhle v něm něco povolilo - a odmocnil se!

Král se vrátil ke stroji.

"Drak funěl, třásl se a dokonce i skřípal, ale odmocnil se a dál mi vyhrožuje!" volal už ve dveřích. "Co mám dělat, starý stro... totiž Vaše Ferromagnetičnosti?!"

"Uklidni se," řekl stroj, "a řekni mu, aby se od sebe odečetl!"

Král pospíchal do ložnice, zatelegrafoval a drak se začal odečítat. Nejprve si odečetl ocas, pak nohy, potom tělo a když konečně zpozoroval, že něco není v pořádku, zaváhal, ale odečítání probíhalo dál, odečetl si hlavu a zůstala nula neboli nic: nebylo už elektrodraka!

"Elektrodrak už není," zvolal radostně král, když přiběhl do sklepení, "díky, starý počítači, díky... napracoval ses... zasloužíš si odpočinek, hned tě vypnu."

"Ne, ne, můj drahý," odvětil stroj. "Splnil jsem tvé přání a ty mě chceš vypnout a už mi neříkáš Vaše Ferromagnetičnosti?! To se mi vůbec nelíbí! Teď se já sám změním v elektrodraka, můj milý, a vyženu tě z království. Určitě budu vládnout líp než ty, protože jsi se stejně se mnou radil o všech důležitých věcech, takže jsem ve skutečnosti vládl já a ne ty..."

S mocným rachotem a řinčením se začal měnit v elektrodraka: už mu z boků rostly plamenné elektrolapy, když tu král, který překvapením oněměl, strhl z nohou pantofle, přiskočil k němu a tloukl ho do elektronek lampa nelampa! Stroj zařinčel a rozkašlal se tak, že se mu popletl program: měl vzniknout "elektrodrak" a zatím se z toho slova udělal "elektrodrát" a před královými zraky se stroj za stále tiššího chroptění změnil v ohromné klubko lesklého elektrodrátu, který ještě chvíli jiskřil, dokud se z něj nevybil všechen proud a před užaslým Poleandrem ležela veliká drátěná cívka.

Král si zhluboka oddechl, obul si pantofle a vrátil se do své ložnice. Avšak od té doby se velice změnil:

příhody, které prožil, omezily jeho bojovnost a do smrti se zabýval výlučně civilní kybernetikou. O vojenskou už nikdy ani nezavadil.

Rádci krále Hydropse

Argonauti byli první hvězdné plémě, které dobylo pro rozum hlubiny planetárních oceánů, podle názorů malověrných robotů kovovým bytostem navždy nepřístupné. Jedním ze smaragdových článků jejich říše se stala Akvácie, třpytící se na severní obloze jako veliký safír v topasovém náhrdelníku. Na této vodnaté planetě panoval před mnoha lety král Hydrops Všerybný. Ten jednoho jitra povolal do trůnního sálu své čtyři nejvyšší hodnostáře a když k němu dopluli s tvářemi obrácenými ke dnu, takto k nim promluvil, ovíváný přitom široce rozploutveným vějířem, který pevně svíral Nejvyšší podskřel, celý ověšený smaragdy.

"Mí nereziví ministři! Již patnáct století vládnou Akváci, jejím podmořským městům a osadám ponořeným v šeru modravých lučin; za tu dobu jsem rozšířil území státu zatopením četných pevnin a ničím jsem neposkvnil vodovzdorné prapory, které jsem převzal od svého otce Ichtyokrata. V bojích s nepřátelskými Mikrocitými jsem dobyl řady vítězství, jejichž slávu mi nepřísluší rozhlašovat. Moc však pocítuji jako stále těžší břemeno a rozhodl jsem se proto vytvořit syna, který by vstoupil na trůn Inoxidů a důstojně navázal na jejich spravedlivou vládu. Proto se obracím k tobě, můj věrný hydrokybere Amasside, k tobě, Nejvyšší programátore Dioptriku a k vám, Filonaute a Minogare, svým nadrádcům, abyste mi vyprojektovali syna. Ať je moudrý, ale ke knihám nesmí tíhnout příliš, protože tehdy přemíra vědomostí zabraňuje rozhodnému jednání. Ať je dobrý, nikoli však přemrštěně. Přeji si dále, aby byl mužný, nikoli však arogantní, citlivý, ale bez sentimentality, a konečně, aby mi byl podoben! Necht' jsou jeho boky pokryty stejnými tantalovými šupinami jako mám já a jeho rozumové krystaly necht' jsou stejně průzračné jako voda, která nás obklopuje, ochraňuje a živí! A nyní se s požehnáním Makmatrice dejte do díla!"

Dioptrik, Minogar, Filonaut a Amassid se hluboce uklonili a mlčky odpluli. Každý z nich v duchu vážil králova slova, i když ne zcela ve smyslu přání mocného Hydropse. Minogar totiž toužil po trůnu, Filonaut tajně přál argonautským nepřátelům Mikrocitům, Amassid a Dioptrik byli vzájemně znepřáteleni a oba prahli především po záhubě toho druhého; po pádu ostatních ministrů samozřejmě také.

"Král si přeje, abychom mu vytvořili syna," uvažoval Amassid, "co je tedy jednoduššího než vyřýt na princovu mikromatrici nenávist k tomu nadutému zmetkovi Dioptrikovi. Až princ převezme vládu, nechá mu hlavu vystrčit ven z vody, aby se udusil, což by bylo přímo skvělé! Ale," uvažoval dál urozený hydrokyber, "Dioptrik nepochybně kuje stejné plány a jako programátor má spoustu možností vštípit příštímu princovi nenávist k mé osobě. Fatální záležitost! Až budeme společně vkládat matrici do dětské pece, musím mít oči na stopkách!"

"Nejjednodušší by bylo," uvažoval ve stejnou chvíli důstojný Filonaut, "vrýt princovi náklonnost k Mikrocitům. Bohužel by na to ostatní ihned přišli a byl bych vyřízen. Mohu tedy nanejvýš vložit princovi lásku k malým tvorům, což bude mnohem bezpečnější. Při případném výslechu prohlásím, že jsem měl na mysli podmořský potěr a pouze jsem zapomněl blokovat princův program výstrahou, že vše, co není podmořské, milovat nemá. V nejhorším případě mi král odejme řád Zlaté bubliny, nikoli však hlavu, která je mi velice drahá a nedokázal by mi ji vrátit ani samotný vládce Mikrocitů Nassoxer!"

"Proč mlčíte, vážení kolegové?" promluvil náhle Minogar. "Domnívám se, že musíme neodkladně přistoupit k dílu, protože není nic svatějšího než králův rozkaz!"

"Právě o něm rozmýšlím," pronesl rychle Filonaut a Dioptrik s Amassidem unisono dodali:

"Jsme připraveni!"

Podle starodávného zvyku je uzavřeli v komnatě se stěnami pokrytými smaragdovými šupinami, zvenčí sedminásobně zapečetěné mořským voskem, a sám Megacytes, vládce planetárních povodní, přitiskl na pečetě svůj tichomořský erb. Od tohoto okamžiku už nikdo nesměl zasahovat do jejich díla. Teprve poté, až otevrou uzávěr a zvláštní vír spláchne nezdařené projekty na znamení ukončené práce, strhnou se pečetě a nastane slavná slavnost synobraní.

Ministři se pustili do práce, avšak dílo vázlo. Nemyslili totiž na to, jak vložit princovi ctnosti požadované Hydropsem, ale na to, jak při této obtížné tvůrčí práci oklamat krále a ostatní tři nerezivé společníky.

Král byl netrpělivý, protože jeho synotvůrci byli uzavřeni již osm dní a nocí a nikde žádný náznak, že se dílo zdárně blíží ke konci.

Překonávali se totiž v trpělivosti, každý z nich čekal, až se ostatní unaví a on bude mít příležitost k takovému zásahu do krystalické sítě matrice, který mu v budoucnu vynese princovu přízeň.

Minogara podněcovala touha po moci, Filonauta vášně po mamonu, který mu slíbili Mikrocité, Amassida s Dioptrikem pak vzájemná nenávist.

Když posléze vyčerpali víc trpělivosti než síly, promluvil chytrý Filonaut:

"Nechápu, vážení kolegové, proč naše dílo zdárně nepokračuje. Král nám udělil přesné pokyny; kdybychom se jich drželi, princ by byl už hotov. Začínám mít podezření, že vaši pomalost způsobuje něco, co s počítáním králova syna souvisí jinak, než bude milé panovníkovu srdci. Půjde-li to tak dál, budu nucen s hlubokým politováním ohlásit votum separatum, totiž sepsat..."

"Udání! To máš nepochybně na mysli," zasyčel Amassid a zafuněl z plných žaber tak zuřivě, až se mu na hrudi zatřásl řády. "Jak je libo! Také já, vášnosti, toužím napsat králi o tom, že jsme zamítli a zničili tebou připravených osmnáct perlových matric, protože ve formuli lásky ke všemu malému nezbylo místo pro zákaz přízně k tomu, co není podmořské! Ujišťoval jsi nás, vážený Filonaute, že šlo o přehlédnutí, avšak osmnáctinásobné přehlédnutí postačí k tomu, aby tě zavřeli do vězení nebo blázince a tvá svoboda se omezí na volbu mezi těmito dvěma místy!"

Odhalený Filonaut se chtěl bránit, ale Minogar jej předešel:

"Nezasvěcený by se mohl domnívat, šlechtný Amasside, že jsi mezi námi bez poskvrny jako křišťálová medúza. A přece jsi k části, vymezující v matrici věci, které si má princ ošklivit, jedenáctkrát připojil bud' trojocas nebo záda modře glazovaná, jindy pár vypoulených očí, dvojité břišní pancíř a tři červené puntíky, jako bys nevěděl, že všechny tyto atributy vlastní zde přítomný Dioptrik, náš královský sourodič, takže bys k němu podnítl v princově duši nenávist..."

"A proč Dioptrik vytrvale vkládá do závěru matrice přezírání osob, jejichž jméno končí na ,id'?" otázal se Amassid. "A když už o tom mluvíme, proč ty, milý Minogare, jsi mezi předměty, které nemůže princ vystát, vytrvale přidával pětiboký stolec s brilantovými opěradly ve tvaru ploutví? Cožpak nevíš, že právě tak vypadá trůn?"

Nastalo trapné ticho, přerušované jen slabým šploucháním. Hodnostáři se zmítali v rozporech tak dlouho, až mezi nimi vznikla spojenectví - Filonaut a Minogar se dohodli, že synomatrice smí obsahovat příchyllost ke všemu drobnému, a to včetně ústupnosti vůči těmto formám. Filonaut přitom myslel na Mikrocitu a Minogar na sebe, byl totiž z přítomných nejmenší. Dioptrik s touto formou souhlasil také, protože největší z nich byl Amassid. Ten sice odporoval, ale záhy přestal, uvědomil si totiž, že se může zmenšit a navíc podplatil dvorního obuvníka, aby podrazil Dioptrikovy boty tantalovými plátky, takže jeho nepřítel bude vyšší a upadne u prince v nemilost.

Potom už rychle vytvořili synomatrici a po likvidaci nepotřebných dílů začala příprava slavné slavnosti královského synobraní.

Jakmile se matrice s princovým projektem ocitla v rodičovské peci a čestná stráž zaujala místo před tímto zařízením, ze kterého měl zanedlouho vystoupit příští vládce Argonautů, přistoupil Amassid k zamýšlené zradě. Podplacený dvorní obuvník přibíjel stále nové tantalové plátky k Dioptrikovým podrážkám. Dozor u pece již převzali mladší metalurgové, když Dioptrik pohlédl do velkého palácového zrcadla a s úděsem zjistil, že je vyšší než jeho soupeř. Princ měl přitom naprogramovanou sympatii k malým osobám a předmětům! Po návratu domů se Dioptrik pečlivě prozkoumal a proklepal stříbným kladívkem. Záhy objevil plíšky přibité k podrážkám. Okamžitě poznal, čím je to dílo. "Darebáku!" pohrozil v duchu Amassidovi.

"Co mám dělat?" Chvilí uvažoval a posléze se rozhodl, že se zmenší. Zavolal svého věrného sluhu a přikázal mu, aby k němu do paláce přivedl dobrého zámečníka. Sluha však příkaz příliš dobře nepochopil, vyplul na ulici a přivedl chudého dráteníka jménem Froton, který celé dny procházel městem a volal: "Hlavy svažuji! Břicha drátuji, ocasy letuji, krky brousím!" Dráteník měl zlou ženu, která na něj čekávala s válečkem na nudle v ruce a když se vracel, rozléhal se její křik celou ulicí; sebrala mu veškerý výdělek a ještě mu nabančila.

Rozklepaný Froton stanul před Nejvyšším programátorem, který ho oslovil:

"Poslyš, dokázal bys mě zmenšit? Připadám si tak nějak moc veliký, ostatně to není důležité! Musíš mě zmenšit, ale tak, aby neutrpěla moje urozenost. Když se ti to podaří, bohatě se ti odměním, ale nesmíš se o tom nikde zmínit. Ani slůvkem, jinak půjdeš za katr."

Froton užasl, ale nedal na sobě nic znát, boháči mívají všelijaké vrtochy. Pozorně si prohlédl Dioptrika, nahlédl do něho, proklepal ho, protřukal a řekl:

"Velkomožný pane, můžu vám odmontovat kus ocasu..."

"Ne, nechci!" odmítl Dioptrik. "Ocasu by bylo škoda. Je tuze krásný!"

"A co nohy?" zeptal se Froton. "Ty jsou naprosto zbytečné." Opravdu, Argonauti nohy nepoužívají; zůstaly jim z dávných dob, kdy jejich předkové ještě sídlili na souši.

Dioptrik se definitivně rozzlobil:

"Ty železný kreténe! Copak nevíš, že nohy smíme mít jen my, vznešení šlechtici?! Jak se vůbec opovažuješ připravit mě o tento znak urozenosti?!"

"Prosím pokorně o odpuštění... Co vám tedy mám odmontovat?"

Dioptrik pochopil, že vzdor nikam nevede a zabručel:

"Dělej, jak umíš..."

Froton ho znovu proměřil, proklepal, protřukal a řekl:

"S vaším laskavým svolením by šla odšroubovat hlava..."

"Zbláznil ses? Copak mohu zůstat bez hlavy? Čím budu myslet?"

"Žádný problém, pane! Váš ctihodný rozum přesunu do břicha, tam je místa dost..."

Dioptrik souhlasil. Dráteník mu zručně odšrouboval hlavu, polokouli křišťálového rozumu vložil do břicha, opět všechno snýtoval a vyklepal, dostal pět dukátů a sluha ho vyprovodil z paláce. Na zpáteční cestě zahlédl Froton v jedné komnatě Dioptrikovu dceru Aurentinu, celičkou stříbrnou a zlatou. Její štíhlá postava, zvučící při každém kroku, mu připadala nejkrásnější ze všeho, co doposud viděl. Vrátil se domů, kde ho očekávala žena s válečkem na nudle, a vzápětí se celou ulicí rozlehl ohromný tartas. Sousedé se shodli, že Frotonova čarodějnice mu zase natluče.

Potěšený Dioptrik se vydal do paláce.

Král se při pohledu na svého ministra bez hlavy trochu podivil, avšak Dioptrik mu vysvětlil, že je teď taková móda.

Amassid se ulekl, protože mu úskok nevyšel. Po návratu domů tedy postupoval stejně jako jeho protivník a záhy se mezi nimi rozpoutal souboj v miniaturizaci. Odmontovali si ploutve, žábry i kovové krky, takže po týdně mohli bez shýbnutí projít pod stolem. Oběma zbývajícím ministrům došlo, že příští král bude mít v oblibě jen malé tvory a volky nevolky se začali zmenšovat také. Nakonec jim už nezbyvalo nic, co by se dalo odmontovat. Zoufalý Dioptrik znovu vyslal sluhu pro pomoc.

Když Froton opět stanul před magnátovou tváří, užasl, protože z ministra už moc nezbyvalo, a přesto se úporně dožadoval další redukce!

Podrbal se tedy na hlavě a prohlásil: "Milosti, vidím jen jediné řešení. Když dovolíte, vymontuji vám mozek..."

"Zbláznil ses?" rozčílil se Dioptrik, ale dráteník mu vysvětlil: "Mozek uložíme na bezpečném místě, třeba v této skříni. Budete mít u sebe jen maličký vysílač a se svým mozkem budete v trvalém bezdrátovém spojení."

"Rozumím," zajásal Dioptrik, kterému se nápad zalíbil. "Udělej tedy všechno, co je potřeba."

Froton mu vyňal mozek, uložil jej do skříně, skříň zamkl a klíček předal Dioptrikovi. Do břicha mu vložil maličký přijímač a vysílač. Dioptrik byl teď tak malý, že nebyl skoro vidět.

Pohled na takové zmenšení jeho třemi soupeři otrásl, ba i král se podivil, ale neřekl nic. Minogar, Amassid a Filonaut se také zoufale snažili zmenšit, den ze dne mizeli přímo před očima a záhy udělali totéž: uschovali své mozky; jeden do stolu, druhý pod postel, a sami se změnili v lesklé krabičky s ocasem a řádkou řádů jen o málo kratší, než byli sami.

Dioptrik znovu vyslal sluhu pro dráteníka a když před ním Froton stanul, přikázal mu: "Musíš něco udělat! Za každou cenu mě musíš zmenšit ještě víc nebo bude zle!"

"Milosti," uklonil se dráteník magnátovi, kterého v křesle sotva viděl, "jde o velice obtížný a snad dokonce nemožný úkol..."

"Nevadí! Udělej, co ti poroučím. Musíš! Když se ti podaří zmenšit mě tak, aby mě už nikdo nemohl předstihnout, splním každé tvé přání!"

"Když mi dáte čestné slovo, udělám všechno, co bude v mých silách, Milosti," odvětil Froton, kterému se v hlavě rázem rozjasnilo a do prsou jako by mu vlili ryzí zlato - už řadu dní nemyslel na nic jiného než na zlatoskvoucí Aurentinu a křišťálové zvonečky, skrývající se za jejími řadry.

Dioptrik přísahal. Froton vzal tři nejvyšší řady, zavěšené na droboučké hrudi Nejvyššího programátora, složil z nich třístrannou krabičku, dovnitř strčil aparát menší než dukát, všechno ovinul zlatým drátkem, dozadu přiletoval zlatý plíšek vystřižený do tvaru ocasu a řekl:

"Vaše Milosti, hotovo! Podle těchto vysokých vyznamenání vás každý pozná, plíšek vzadu umožní plavbu a aparát vás spojí s rozumem uloženým ve skřini..."

Dioptrik se zaradoval.

"Čeho si žádáš? Mluv, všechno dostaneš!"

"Toužím pojmout za manželku vaši dceru, zlatoskvoucí Aurentinu!"

Dioptrik se strašlivě rozhněval, proploval kolem Frotonovy tváře, zahrmoval ho urážkami až řady cinkaly, nazýval ho nestydatým darebákem a ničemou a nakonec přikázal, aby ho vyhnali z paláce. Sám pak v šestispřežní lodici ihned odplul ke králi.

Když Minogar, Amassid a Filonaut spatřili Dioptrika v nové podobě a poznali kdo je jen díky vysokým řádům, z nichž se nyní skládal, pokud nepočítáme ocas, velice se rozhněvali. Jako znalci elektroniky pochopili, že další miniaturizace je prakticky nemožná; přitom oslava princových narozenin měla proběhnout už nazítří, takže nesměli váhat ani okamžik. Amassid se tedy dohodl s Filonautem, že Dioptrika přepadnou, unesou a uvězní, což zřejmě nebude obtížné, protože zmizení tak nepatrné osoby asi nikdo nezpozoruje. Jak se dohodli, tak učinili. Amassid připravil starou plechovku a skryl se s ní za korálový útes, kolem kterého musela proplout Dioptrikova loď. Když se přiblížila, maskovaní sloužící ji zadrželi a než Dioptrikovi lokajové stačili zvednout ploutve k obraně, jejich pán už byl v plechovce a unášen pryč. Amassid plechovku okamžitě uzavřel, aby Nejvyšší programátor nemohl uprchnout, a odnášel si ho domů. Cestou se mu posmíval a vysmíval. Posléze ho napadlo, že by takového zajatce neměl věznit doma. Když tedy uslyšel pouliční vyvolávání: "Hlavy svařuji! Břicha, ocasy, krky drátují, letují a brousím!" zaradoval se, přivolał dráteníka - náhodou to byl právě Froton - přikázal mu plechovku hermeticky zaletovat, dal mu tolar a řekl:

"Poslyš, dráteníku, v té plechovce je kovový štír, kterého chytili ve sklepení mého paláce. Vezmi ho a vyhoď na smetiště za městem. Pro jistotu polož na plechovku pořádný kámen, aby štír neutekl. Zaklínám tě při Makromatrici, abys plechovku neotevíral, jinak na místě zemřeš!"

"Jak poroučíš, pane," odpověděl Froton, převzal plechovku i peníz a odešel.

Historika ho udivila. Nevěděl, co si o tom všem má myslet. Potřásl krabičkou, ve které něco zachrástilo.

"To nemůže být štír," pomyslel si, "ti nejsou tak malí... Uvidíme, o co jde, ale dost času..."

Vrátil se domů, ukryl plechovku na půdě pod hromadou starého železa, aby ji manželka nenašla, a šel spát. Jeho žena však zpozorovala, že něco schoval, když tedy druhého dne opustil dům a jako obvykle se vydal do města vyvolávat: "Hlavy svařuji! Ocasy letují!" vyběhla rychle nahoru, vyhledala plechovku, zatřásla jí a uslyšela kovový zvuk. "Darebáku! Ničemo!" vynadala v duchu Frotonovi. "Tak ty už přede mnou začínáš schovávat své poklady?" Udělala do plechovky díрку, ale nic neviděla, natrhla tedy plech dlátem a zahlédla zlatý lesk. Dioptrikovy řady byly totiž z ryzího zlata. Celá se až třásla lakotou, odtrhla tedy plechové víčko a Dioptrik, který ležel jako mrtvý, protože plech stínil jeho spojení s mozkem uloženým ve skřini v jeho paláci, se probíral, spojil se se svým rozumem a zvolal:

"Co to má znamenat?! Kde to jsem?! Kdo se mě opovážil přepadnout?! Kdo jsi, odporná kreaturo? Věz, že bídneš zhyneš, jestli mě okamžitě nepustíš ven!"

Když dráteníkova žena spatřila tři zlaté řady, které jí začaly poskakovat před očima, vriskat a hrozit ocasem, strašlivě se polekala a chtěla uprchnout; přiskočila k vikýři a protože Dioptrik pořád plaval kolem ní a vyhrožoval celému světu, zakopla o horní příčku žebříku a spadla i se žebříkem ze střechy. Při pádu si zlámala vaz, žebřík pochopitelně přestal podpírat dvířka vikýře a ta zaklapla, takže Dioptrik zůstal uvězněn na půdě. Marně proploval od stěny ke stěně a volal o pomoc.

Froton se vrátil večer domů a podivil se, že mu žena nelaje už ve dveřích. Když ji uviděl, bylo mu jí

dokonce trochu líto, protože byl v jádru dobrák, záhy ho však napadlo, že mu tato nehoda jen prospěje, navíc mohl ženu v poklidu rozebrat na náhradní díly. Usedl tedy na podlahu, vytáhl šroubovák a pustil se do rozebírání nebožky. Najednou zaslechl shora nějaké pištění.

"Hm," řekl si, "ten hlas poznávám, patří Nejvyššímu královskému programátorovi, který mě vyhodil z paláce a navíc mi nezaplatil. Kde se však bere na mé půdě?"

Přistavil žebřík, vylezl k vikýři a zeptal se:

"To jste vy, Milosti?"

"Ano, ano!" zvolal Dioptrik. "Jsem to já. Někdo mě přepadl, unesl, zaletoval do plechovky, kterou nějaká žena otevřela, polekala se a spadla ze střechy. Přitom zapadla dvířka, takže jsem tu uvězněn. Ať jsi kdokoli, pusť mě ven a slibuji ti při Makromatrici, že splním každé tvé přání!"

"Tato slova jsem už slyšel a vím, jakou mají cenu, Milosti," odpověděl Froton. "Já jsem totiž onen dráteník, kterého jste nechal vyhodit ze svého paláce." Vypověděl mu příběh o neznámém velmoži, který mu přikázal zaletovat plechovku a pohodit ji na smetiště za městem. Dioptrik pochopil, že šlo o některého z králových ministrů, nejspíš Amassida. Začal Frotona prosit, aby ho pustil ven, ten však opáčil, že už Dioptrikovým slibům nevěří.

Teprve až se Dioptrik svatosvatě zapřísáhl, že mu dá svou dceru za manželku, otevřel dráteník vikýř, uchopil velmože dvěma prsty a odnesl ho do jeho paláce. Hodiny zrovna odšplouchaly dvanáctou hodinu polední. Slavnost vyjímání královského syna z pece právě začínala. Dioptrik si rychle připjal ke třem řádům, ze kterých se skládal, ještě Velkohvězdu všemoří s vyšívanými vlnami na stužce a spěšně odplul do paláce Inoxidů. Froton se zase vydal do komnat, v nichž Aurentina obklopená dvorními dámami hrála na elektroharfu; oba v sobě rázem našli zalíbení. Když Dioptrik připlouval k hlavní bráně, zazněly z věží paláce fanfáry, protože slavnost právě začala. Strážce ho nejprve nechtěly vpustit, ale poznaly ho podle řádů a otevřely bránu.

Otevřením brány vnikl do korunovačního sálu vodní proud, který odnesl miniaturní Amassida, Minogara a Filonauta do kuchyně, kde se zoufalým voláním o pomoc zavířili nad výlevkou, spadli do ní a proud je podzemními kanály zanesl daleko za město. Než se vyhrabali z kalu a bahna, očistili a vrátili ke dvoru, slavnost skončila. Stejný proud, který tak postihl tři ministry, odnesl i Dioptrika a zavířil s ním kolem trůnu tak silně, že praskl drátek, kterým byl opásán, takže řády i s Velkohvězdou všemoří se rozlétly na všechny strany a aparátěk uhodil do čela krále Hydropse, kterého velice udivilo podivné pištění:

"Odpusťte, Výsosti! Já nerad! To jsem já, Nejvyšší programátor Dioptrik!"

"Kdo se opovažuje hloupě žertovat v tak vážné chvíli?" zvolal král a mrštil aparátkem o podlahu, kde jej Nejvyšší podskřel, zahajující slavnost trojím úderem zlaté berly, bezděky rozdrtil.

Princ vystoupil z dětské pece a jeho první pohled padl na elektrickou rybičku ve stříbrné kličce, zavěšené nedaleko trůnu. Stvořeníčko se mu velice zalíbilo a princova tvář se rozjasnila. Slavnost zdárně skončila, princ vstoupil na trůn a zaujal Hydropsovo místo. Stal se novým vládcem Argonautů a velkým filosofem. Zabýval se nebytím, nic menšího už totiž není myslitelné. Zvolil si jméno Neantofilos, vládl spravedlivě a malé elektrické rybičky byly jeho oblíbenou krmí. Froton pojal za manželku Aurentinu, na její prosbu opravil smaragdové Dioptrikovo tělo uložené ve sklepe a vložil do něj mozek ze skříně. Protože jim nic jiného nezbyvalo, Nejvyšší programátor i ostatní ministři dál věrně sloužili novému králi. Froton se stal Nejvyšším platněm a žil s Aurentinou ještě dlouho a šťastně.

Automatoušův přítel

Jeden robot, který se měl vydat na dalekou a nebezpečnou cestu, se doslechl o užitečném zařízení, které jeho vynálezce nazval elektronický přítel. Usoudil, že mu bude líp se společníkem, i kdyby jím měl být pouhý přístroj, vypravil se tedy za vynálezcem a požádal ho o bližší informace.

"Jak si přeješ," odpověděl vynálezce. (Vězte, že v pohádkách si všichni tykají, dokonce ani drakům se nevyká, pouze králové používají množné číslo.) Po těch slovech vyňal z kapsy hrst kovových zrněk připomínajících broky.

"Co je to?" podivil se robot.

"Jak se vlastně jmenuješ?" otázal se vynálezce. "Na počátku této báje jsem se tě totiž zapomněl zeptat."

"Jmenuji se Automatouš."

"To mi připadá dlouhé, budu ti říkat Automík."

"Jde sice o zdrobnělinu Automáše, ale budiž..." odpověděl robot.

"Věz tedy, můj milý Automíku, že vidíš hrst elektropřátel. Zálibou i odborností jsem totiž miniaturizátor. Velká a těžká zařízení měním na malá a přenosná. V každém z těchto zrněk je soustředěn všestranný a myslící elektronický rozum. Nechci jej prohlašovat za geniální, přeháněl bych a dělal si falešnou reklamu. Nepopírám, že mým cílem je vskutku vytvořit elektronické génie a neustanu, dokud nebudou tak malí, že se jich do kapsy vejdou tisíce; teprve poté, až je budu prodávat v pytlích na váhu jako zrní, bude má touha naplněna. Ale o to teď nejde. Zatím je prodávám po kusech, docela levně: každého z nich požaduji vyvážit diamanty. Jistě uznáš, že je to cena velice nízká, protože takového společníka si můžeš vložit do ucha a on ti bude šeptat dobré rady a poskytovat všemožné informace. Tady máš ještě kousek vaty, aby ti nevypadl z ucha. Bereš? Při koupi tuctu poskytují slevu..."

"Děkuji, stačí mi jenom jeden," pravil Automatouš. "Rád bych však věděl, co od něj smím očekávat. Dokáže mi pomoci v těžké životní situaci?"

"Jistě, právě v tom spočívá smysl jeho existence!" odpověděl vynálezce, nadhodil si v dlani hrstku kovově lesklých broučků zhotovených ze vzácných kovů a pokračoval: "Nemůžeš samozřejmě počítat s pomocí ve fyzickém smyslu, o ni však ani nejde. Vtipné nápady, dobré a rychlé rady, moudré úvahy, sentence posilující sebedůvěru a hluboké myšlenky umožňující čelit i té nejtěžší situaci, to vše je jen nepatrná část repertoáru mých elektropřátel. Jsou absolutně věrní, oddaní a trvale přítomní, protože nikdy nespí, jsou rovněž neobyčejně trvanliví, estetičtí a jak vidíš, velice snadno přenosní. Ještě pořád chceš jenom jednoho?"

"Ano," odvětil Automatouš. "Rád bych však věděl, co se stane, když mi ho někdo ukradne? Prozradí zloděje a vrátí se zpátky ke mně?"

"Ne," odpověděl vynálezce. "Bude mu sloužit stejně věrně jako předtím tobě. Nemůžeš žádat příliš mnoho, milý Automíku. Věz však, že tě neopustí v bídě, pokud neopustíš ty jeho. Takové nebezpečí však nehrozí, když si ho vložíš do ucha a utěsíš vatou."

"Dobře," souhlasil Automatouš, "ale jak s ním mám mluvit?"

"Nemusíš mluvit, postačí nehlasně šeptat, on tě uslyší. A pokud jde o jeho jméno, říkej mu prostě Vuch."

"Výborně," prohlásil Automatouš.

Společně Vucha zvážili a vynálezce za něj obdržel pěkný diamant. Robot, spokojený s tím, že má konečně společníka, blízkou duši, vyrazil na dalekou cestu.

Cestovat s Vuchem bylo velice pohodlné. Na požádání probouzel ráno tichým veselým popěvkem a přes den vyprávěl různé žertovné příběhy, což mu však Automatouš brzy zakázal, spolecestující ho totiž začali podezřívat ze slabomyslnosti, protože každou chvíli zdánlivě bezdůvodně vyprskl smíchy. Automatouš posléze doputoval až k mořskému břehu, kde ho očekávala nádherná bílá loď. Neměl skoro žádná zavazadla, rychle se tedy ubytoval v útulné kajutě a s uspokojením uvítal zařinčení kotevního řetězu, ohlašující začátek dlouhé cesty. Bílá loď ve dne uháněla vesele po vlnách pod přívětivými paprsky slunce a postříbřená měsícem ukolébávala v noci cestující ke spánku. Jednoho rána vypukla strašlivá bouře. Vlny, třikrát vyšší než stěžně, zalévaly koráb; ten sténal ve všech spojkách. Ozýval se tak strašlivý rachot, že Automatouš neslyšel ani jedno z útěšných slov, která mu v těchto těžkých chvílích šeptal Vuch. Znenadání zazněl příšerný třesk, do kajuty vhrkla slaná voda a před očima zděšeného Automatouše se koráb začal rozpadat.

Jen tak nalehko vyběhl na palubu a skočil do posledního záchranného člunu. Vzápětí se na loď zřítíla obrovská vlna a strhla ji do vířících hlubin. Automatouš nikde neviděl žádného člena posádky, byl v záchranném člunu docela sám, trásl se uprostřed rozbouřeného moře a čekal, že další kolosální vlna smete zmítající se člun i s ním do hlubin. Vichřice kvílela, do mořské hladiny bušily proudy deště z nízkých mračen, takže Vucha ještě pořád neslyšel. Najednou zahlédl mezi vlnami nezřetelný tvar obklopený kypícím příbojem: břeh neznámé pevniny, do kterého bušilo vlnobití. Pod člunem zaskřípaly kameny a Automatouš, promáčený slanou vodou do poslední nitky, se z posledních sil vlekl do hloubi souše, co nejdál od vln oceánu. U jedné skalky se zhroutil a vyčerpáním omdlel.

Probudilo jej decentní pohvizdování, kterým mu Vuch přátelsky připomínal svou existenci.

"Ani nevíš, jak jsem rád, že jsi tady, Vuchu, teprve teď vidím, jak je skvělé, že tě mám u sebe, vlastně

přímo v sobě!" zvolal Automatouš, když se probral z hlubokého spánku. Rozhlédl se. Slunce svítilo, moře se dosud neuklidnilo, ale vlnobití, déšť i mraky zmizely; s nimi bohužel zmizela i loď. Noční bouře zřejmě nevýslovně zuřila, protože odnesla na širé moře i Automatoušův záchranný člun. Vyskočil a rozběhl se podél břehu, ale už po deseti minutách se ocitl na původním místě. Ztroskotat na maličkém neobydleném ostrůvku. Jak nepříjemné! Ale což, vždyť má s sebou Vucha! Rychle ho informoval o zjištěných skutečnostech a požádal o radu.

"Podívejme se," prohlásil Vuch. "To není zrovna běžná situace! Dovol, abych se hluboce zamyslel. Co vlastně potřebuješ?"

"Jak to, co? Všechno: pomoc, záchranu, oblečení, jídlo, vždyť tady není nic kromě písku a skal."

"Víš to naprosto jistě? Nepovalují se zde bedny z rozbité lodě, plné nástrojů, zajímavých knih, střelného prachu a oblečení pro nejrůznější příležitosti?"

Automatouš prošel pláž křížem krážem, ale nenašel nic, dokonce ani třísku odštípnutou z lodě, která zřejmě klesla ke dnu jako kámen.

"Nic, říkáš? Hm, opravdu velice zvláštní. Rozsáhlá literatura o životě na neobydlených ostrovech nevyvratitelně tvrdí, že trosečník vždycky najde ve svém okolí sekery, hřebíky, pitnou vodu, olej, bibli, pilky, kleště, pušky a spousty dalších užitečných věcí. Nu což. Není ve skalách nějaká jeskyně?"

"Ne, žádná jeskyně tu není."

"Povídáš, že není? Neuvěřitelné! Buď tedy tak laskav, vylez na nejvyšší skálu a rozhlédni se kolem."

"Už jdu," zvolal Automatouš, vyšplhal se na strmou skálu uprostřed ostrova a strnul: sopečný ostrůvek byl ze všech stran obklopen nesmírným oceánem!

Zesláblým hlasem sdělil tuto skutečnost Vuchovi a rozechvěle si přidržoval vatu v uchu, jen aby nepřišel o svého druha. "Ještě štěstí, že mi nevypadl při ztroskotání," pomyslel si, a protože opět pocítil únavu, usedl na skálu a netrpělivě očekával slíbenou pomoc.

"Dávej dobrý pozor, příteli! Poskytnu ti radu, přiměřenou této nemilé situaci!" uslyšel posléze toužebně očekávaný Vuchův hlas. "Na základě výpočtů jsem dospěl k závěru, že se nalézáme na neznámém ostrůvku, patrně útesu nebo vrcholku podmořského horského hřebtu, který se pozvolna vynořuje z vln a za tři nebo čtyři miliony let se spojí s pevninou."

"K čertu s miliony let, chci vědět, co mám dělat teď!" zvolal Automatouš.

"Ostrov leží daleko od námořních tras. Naděje, že se v jeho blízkosti náhodou objeví nějaká loď, je jedna ku čtyřem stům tisícům!"

"Nebesa!" vykřikl zoufalý trosečník. "To je strašné! Co mi radíš?"

"Hned se všechno dozvíš, ale nesmíš mě pořád přerušovat. Běž ke břehu a vstup do moře, asi tak po prsa, aby ses nemusel příliš shýbat, což je nepohodlné. Ponoříš hlavu a vypiješ tolik vody, kolik dokážeš, takže ztěžkneš. Víš, že mořská voda je hořká, ale všechno proběhne rychle, zejména když budeš přitom postupovat dál do moře. Slaná voda zaplní tvé útroby a ihned přeruší všechny tělesné procesy, takže okamžitě zemřeš. Tím se vyhneš dlouhému a mučivému pobytu na tomto ostrůvku, pomalému umírání a šílenství, které ti zde hrozí. Můžeš si také vzít do každé ruky kámen, což sice není nutné, ale..."

"Zbláznil ses?!" zaječel Automatouš a vyskočil. "Mám se utopit? Přemlouváš mě k sebevraždě? To je tedy opravdu moc pěkná rada! A to si říkáš přítel?!"

"Samozřejmě!" odpověděl Vuch. "Nezbláznil jsem se, protože toho nejsem schopen. Nikdy neztrácím duševní rovnováhu. Právě proto bych byl nerad svědkem toho, jak ji ztrácíš ty a jak pomalu umíráš ve žhavých paprscích slunce. Ujist' uji tě, můj drahý, že jsem důkladně analyzoval naši situaci a postupně jsem vyloučil všechny šance na záchranu. Nemůžeš postavit člun ani vor, protože nemáš z čeho; už jsem se také zmínil, že tě nezachrání žádná loď; nad ostrovem nevede žádná letecká linka a ty sám letadlo sestrojít nedokážeš. Můžeš si pochopitelně zvolit pomalé umírání místo rychlé a lehké smrti, ale jako tvůj nejbližší přítel tě před tak nerozumným rozhodnutím varuji. Když se pořádně napiješ..."

"Hrom tě bac i s tvou radou!" zaječel Automatouš a zlostí se přímo třásl. "A za takového přítele jsem dal překrásně broušený diamant! Víš, co je ten tvůj vynálezce? Docela obyčejný podvodník, vyděrač a lupič!"

"Až mě vyslechneš do konce, určitě svá slova odvoláš," pronesl Vuch klidně.

"Ty jsi ještě neskončil? Doufám, že mě nehodláš bavit historkami o posmrtném životě, který mě čeká."

Pěkně děkuju!"

"Žádný posmrtný život neexistuje," odvětil Vuch. "Nechci ti lhát, ostatně to ani neumím. Lež nepatří k mým přátelským službám. Ale pozorně mi naslouchej! Jistě víš, že svět je nekonečně různorodý a bohatý. Existují nádherná města, plná ruchu a nashromážděných pokladů, královské paláce vedle lepenic, úchvatné a nebezpečné hory, šumící háje, půvabná jezera, žhavé pouště a nekonečná sněhová pole. Ve své současné podobě však můžeš být naráz jen na jednom z míst, která jsem uvedl, o milionech dalších ani nemluvě. Můžeme tedy bez přehánění prohlásit, že pro místa, kde nejsi, jsi na tom stejně, jako bys nežil, protože nepoznáš rozkoše bohatých paláců, nezúčastníš se tanců na jižních ostrovech, neoslíší tě záře severských ledovců. Neexistují pro tebe stejně, jako bys byl mrtvý.

Když se zamyslíš a domyslíš má slova, pochopíš, že tím, jak nejsi všude, tedy chci říct na všech těch kouzelných místech, nejsi skoro nikde. Možností pobytu jsou totiž miliony milionů a ty můžeš poznat jen jednu, nezajímavou, svou jednotvárností dokonce nepříjemnou, ba odpornou, kterou je tento skalnatý ostrůvek. Mezi 'všude' a 'skoro nikde' je obrovský rozdíl a právě ten je tvým životním údělem, protože jsi vždycky jenom na jednom místě. Zato mezi 'skoro nikde' a 'nikde' je rozdíl skoro mikroskopický. Tato matematika tvých zážitků dokazuje, že už teď téměř nežiješ, protože jsi skoro nikde - stejně jako bys byl mrtvý. To za první. A za druhé: podívej se na tento písek plný kamenů, které ti mrzačí chodidla - pokládáš je za vzácný? Určitě ne. A což ty nekonečné spousty slané vody kolem - potřebuješ je snad? Také ne! Pak je tu pás skalisek a žhavé modré nebe nad hlavou. Potřebuješ tento nesnesitelný žár, který ti vysušuje tělo, nebo tyto rozpálené kameny? Samozřejmě nikoliv! Nepotřebuješ tedy absolutně nic ze všech těch věcí, které tě obklopují, jen kousek země, na kterém stojíš, a prostor kolem sebe. Když je odmyslíme, co zbude? Hučení v hlavě, bolest ve spáncích, bušení v hrudi, třes v kolenou a jiné chaotické pohyby. Potřebuješ toto hučení, bolest, bušení a třes? Naprosto ne! Když tedy odečteme i toto, co zůstane? Myšlenky, které se ti honí v hlavě, nadávky, kterými v duchu častuješ mě, svého přítele, dále stěží přemáhaný hněv a panický strach. Ptám se: potřebuješ tento děsný strach a bezmocný vztek? Bezpochyby jsou ti k ničemu. Když tedy vynecháme tyto zbytečné pocity, nezůstane nic, opravdu nic, nula a právě touto nulou, tedy stavem věčné rovnováhy, trvalého mlčení a dokonalého míru, tě chci jako opravdový přítel obdařit!"

"Ale já chci žít!" ryčel Automatouš. "Chci žít! Žít!! Rozumíš?!"

"Nyní vyjadřuješ své pocity, ale svá přání," pokračoval klidně Vuch. "Chceš žít, to znamená vnímat současnost přecházející v budoucnost, život totiž není nic jiného. Nic víc v něm není. Žít samozřejmě nebudeš, protože nemůžeš, což jsme už dokázali. Jde jen o to, jak zemřeš - zda v dlouhých mukách nebo lehce, po důkladném doušku vody..."

"Tak už dost! Nechci tě! Vypadni! Zmiz!!!" řval Automatouš a vyskakoval se zaťatými pěsti.

"Už zase začínáš?" pronesl Vuch. "Ponechme stranou, že svůj příkaz vyjadřuješ značně urážlivou formou, jako bychom už neměli být přátelé, přesto však nechápu, že se dokážeš vyjadřovat tak nesmyslně. Jak můžeš na mě volat: Zmiz!? Mám snad nohy, abych mohl odejít? Nebo ruce, abych se po nich odplížil? Dobře víš, že tomu tak není. Jestliže se mě chceš zbavit, vyndej mě laskavě ze svého ucha, které, jak tě ujist'uji, ani zdaleka není tím nejpříjemnějším místem na světě, a někam mě pohod'!"

"To je ono!" zavřeštěl rozzuřený Automatouš. "Hned to bude!" Marně se však šťoural a dloubal prstem v uchu. Tím zatlačil svého druhu ještě hlouběji a nemohl jej vytáhnout, přestože třepal hlavou jako šílený. "Zdá se, že se ti tvůj záměr nedaří," pronesl Vuch po chvíli. "Zřejmě se nikdy nerozloučíme, i když po tom netoužíme ty ani já. Musíme se tedy s tímto faktem smířit, fakta totiž mají tu vlastnost, že pravda je vždycky na jejich straně. Což ostatně platí i pro tvé současné postavení. Za každou cenu toužíš po budoucnosti. Nepřipadá mi to rozumné, ale budiž. Dovol mi tedy, abych ti tuto budoucnost alespoň zhruba nastínil, známé je totiž vždycky lepší než neznámé. Nyní tebou lomcuje hněv, brzy jej však vystřídá pocit bezmocného zoufalství a ten zase po několika stejně prudkých jako zbytečných pokusech o záchranu nahradí otupělost. Mezitím sluneční žár, pronikající až ke mně, třebaže jsem na stinném místě tvého těla, bude tě v souladu s nezměnitelnými zákony fyziky a chemie vysušovat. Nejdříve se vypaří olej ze tvých kloubů a budeš při sebemenším pohybu děsně vrzat a skřípat, ubožáku! Potom se ti rozpálí lebka, takže spatříš vířící různobarevné kruhy, nebudou však připomínat duhu, ale..."

"Tak už konečně mlč, ty trapiči!" vykřikl Automatouš. "Nechci vědět, co se mi stane! Mlč a basta,

jasné?!" zaječel.

"Nemusíš křičet. Dobře víš, že slyším i tvůj nejslabší šepot. Nechceš znát svou budoucnost, ale chceš, aby existovala. Naprosto nelogické! Budu mlčet. Jen poznamenám, že postupuješ nepřiměřeně, když soustřeďuješ svůj hněv na mne, jako kdybych já zavinil tvou politováníhodnou situaci. Tvou nehodu zavinila bouře a ne já, tvůj přítel, jemuž pouhá představa muk, která tě očekávají, celý ten postupný proces utrpení a umírání, už teď působí nemilé pocity. Opravdu mě děsí, když si představím, co se stane, až olej..."

"Tak ty nebudeš zticha? Možná ani nemůžeš, ty hnusná stvůro!" zařval Automatouš a vši silou se praštil do ucha, ve kterém vězel jeho druh. "Kdybych měl nějakou třísku, kterou bych tě mohl vydloubnout, hned bych tě rozdupal!"

"Toužíš po mé záhubě?" otázal se zarmouceně Vuch. "Vidím, že si nezasloužíš elektropřítele ani jinou bytost, která by s tebou bratrsky soucítila."

Automatouš opět vzplanul hněvem a tak se hádali až do poledne. Ubohý robot, oslabený křikem, skoky a gestikulací unaveně padl na balvan a jen občas bezmocně povzdechl při pohledu na pustý oceán. Několikrát pokládal mrak vynořující se na obzoru za dým parníku, ale tyto přeludy mu Vuch narušoval hned v zárodku připomínáním pravděpodobnosti čtyři sta tisíc ku jedné, což u Automatouše opakovaně vyvolávalo záchvaty zuřivosti a zoufalství tím větší, že se Vuchova slova pokaždé potvrdila. Nakonec mezi nimi zavládlo dlouhé mlčení. Trosečník pozoroval stíny skal, které se prodlužovaly a dosahovaly až k bílému písku pláže, když tu Vuch promluvil:

"Proč nic neříkáš? Snad ti už nevíří před očima kruhy, o kterých jsem se zmínil?!"

Automatouš se ani nenamáhal odpovědět.

"Aha!" pokračoval Vuch v monologu. "Došlo tedy nejen na kruhy, ale pravděpodobně i na onu otupělost, kterou jsem tak výstižně předpověděl. Opravdu je zvláštní, jak se rozumná bytost pod tlakem okolností chová nerozumně. Uzavřít ji na neobydleném ostrově, kde musí zahynout, navíc jí dokázat, že záhuba je stejně nevyhnutelná jako dvakrát dvě jsou čtyři a pak jí ukázat z této situace východisko, při kterém může využít svou vůli a rozum - a přesto za to nebude vděčná. Kdepak, touží po naději a když taková naděje neexistuje, protože nemůže existovat, chytá se přeludů a raději vstoupí do hlubin šílenství než do vody, která..."

"Nemluv o vodě!" zachroptěl Automatouš.

"Chci jen zdůraznit nereálnost tvých motivů," nepřestával Vuch. "Nebudu tě už přemlouvat k žádným činům. Jestliže chceš umírat pomalu a tím, že nechceš nic podniknout, směřuješ k takovému pomalému umírání, musíme si všechno dobře rozmyslet. Strach ze smrti je nesmyslný, smrt si totiž zaslouží spíše oslavu! Může se něco vyrovnat dokonalosti neexistence? Agónie, která k ní vede, není sice příliš lákavá, ale zatím se nenašel nikdo tak zesláblý na duchu či těle, aby ji nezvládl a nedokázal umírat až do konce. Smrt není třeba nijak zvlášť vyzvedávat, snadno ji totiž zvládne i ten největší hlupák a ničema. A co víc, když ji zvládne každý (doufám, že uznáváš tuto skutečnost, alespoň já jsem dosud neslyšel o žádné jiné), je lepší utěšovat se myšlenkami na blaženou nicotu rozprostřenou za jejím prahem. Po smrti se už nedá myslet, protože smrt a myšlení se vzájemně vylučují, je tedy vhodné si ještě zaživa s rozmyslem představit všechny výhody a potěšení, které ti přinese smrt. Jen uvaž: žádná námaha, strach či obavy, duševní nebo tělesné utrpení, neštěstí, prostě nic! I kdyby se proti tobě spojily a spikly všechny mocnosti zla, nemohou na tebe! Sladké bezpečí nebožtíka je opravdu nedostižitelné! A když k tomu ještě dodám, že nejde o přechodný, dočasný a pomíjivý stav, že smrt nelze nijak odvolat ani narušit, pak neskonalé nadšení..."

"Chcípni, potvoro," dolehla k němu zdušená Automatoušova slova, provázená krátkou, ale o to důraznější nadávkou.

"Velice lituji, ale není to možné!" odpověděl okamžitě Vuch. "K tomu, abych tě doprovodil do nicoty, mě nevede sobecká žárlivost (už jsem ti vyložil, že neexistuje nic lepšího než smrt), ale čistý altruismus. Bohužel to nejde, protože můj konstruktér mě udělal nezničitelným, nepochybně proto, aby prokázal své konstruktérské schopnosti. Když si pomyslí, že budu trčet ve tvé vyschlé, mořskou solí prosáklé mrtvole a hovořit sám se sebou, zaplavuje mě žal. Co se jen načekám, než v souladu s počtem pravděpodobnosti dorazí k tomuto ostrůvku první z oněch čtyř set tisíc lodí, které..."

"Cože? Ty tedy nezdechneš?" vykřikl Automatouš, kterého tato Vuchova slova vytrhla ze strnulosti. "Ty

budeš žít dál, zatímco já... Toho se tedy nedočkáš! Nikdy! Nikdy!!!"

Vyskočil a začal zuřivě poskakovat, třepat hlavou, usilovně se šťourat v uchu, krkolomně se kroutit, všechno však bylo marné. Po celou tu dobu pištěl Vuch ze všech sil:

"Přestaň! Zbláznil ses? Na to je ještě moc brzy! Ublížíš si! Ještě se zraníš! Sražíš si vaz! Tohle nemá smysl! Lepší by bylo, kdybys teď hned, víš co... Ale takhle se nanejdvýš zmrzačíš! Řekl jsem ti přece jasně, že jsem nezničitelný a basta fidli, marně se proto namáháš! I kdybys mě vytřepal, nedokážeš mi ublížit, vlastně jsem chtěl říct prospět, protože v souladu s tím, co jsem se ti pokusil tak detailně vysvětlit, je smrt prima. Au! Přestaň! Skáčeš jako blázen!"

Automatouš ho však nevnímal a nepřestával se zmítat a nakonec začal bušit hlavou o balvan, na kterém předtím seděl. Bušil do něj s jiskřícíma očima a funěním, ohlušován vlastními údery, až mu Vuch najednou vyletěl z ucha a s tichým výkřikem úlevy zapadl mezi kameny. Automatouš hned nepostřehl úspěch svého úsilí. Padl na sluncem rozpálené kameny a hodnou chvíli tak ležel, neschopen dalšího pohybu.

Nakonec zasípal:

"Nevadí, bolest přejde. Ale až tě vytřesu, tak tě rozdupu, ty můj milovaný příteli, slyšíš? Slyšíš? Hej, copak je?"

Náhle si uvědomil prázdno v uchu. Usedl, nepřítomně se rozhlédl, pak klesl na kolena a horečnatě začal přehrabávat drobný štěrku se zoufalým voláním:

"Vuchu! Vuchú!!! Kde jsi? Ozvi se!"

Z opatrnosti nebo nějakého jiného důvodu však Vuch mlčel.

Automatouš ho začal vábit sladkými slovy, ujišťovat, že hodlá postupovat podle jeho dobrých rad a utopit se, touží však po opětovném vyslechnutí chvály smrti. Bezvýsledně. Vuch zarytě mlčel. Trosečník tedy začal s kletbami systematicky prohledávat okolí. Jednou už chtěl zahodit hrst štěrku, po důkladnější prohlídce se však zachvěl blahem, protože mezi kamínky se matně zalesklo kovové zrnko.

"Tak tady jsi, ty můj drobečku! Konečně tě mám, drahý příteli!" zasyčel a uchopil dvěma prsty Vucha, který ani nepípl. "Hned se přesvědčím, jak je tomu s tvou nezničitelností, s tou tvou věčností, na místě prověřím tvou nesmrtnost. Tu máš!"

Automatouš doprovodil svá slova činem. Položil elektropřítele na kámen, s rozběhem na něj skočil a pro jistotu ještě zavrtěl kovovým podpatkem, až to zachrupalo. Vuch nepromluvil, jen kovově zaskřípal o kámen. Když se Automatouš shýbl, zjistil, že zrníčko vydrželo, skála pod ním se vydrolila a Vuch nyní ležel v maličkém důlku.

"Vidím, že jsi odolný! Hned najdu tvrdší kámen," vykřikl Automatouš a začal běhat po ostrůvku a sbírat křemenné, žulové a porfýrové kameny s cílem rozdrtit Vucha. Bušil do něj, pak k němu zase promlouval s předstíraným klidem nebo mu nadával v očekávání odpovědi nebo dokonce proseb.

Vuch však mlčel jako zařezaný. Vzduchem se rozléhaly jen tupé údery kamenů a Automatoušovy kletby. Když se nakonec přesvědčil, že Vuchovi opravdu neublíží ani nejtěžší rány, unavený a rozpálený Automatouš těžce usedl na břeh s elektropřítelem v hrsti.

"Nejspíš se mi nepodaří tě rozbít," pronesl znechuceně se skrývaným vztekem, "ale ujišťuji tě, že s tebou naložím podle zásluhy. Lodě se hned tak nedočkáš, holoubku, protože tě hodím do moře a na jeho dně si poležíš až do konce světa. V dokonalé samotě budeš mít dost času pro své roztomilé úvahy! Nového druhu už nezískáš, o to se osobně postarám!"

"Ty můj dobrodinče," ozval se znenadání Vuch, "myslíš si, že mi pobyt na mořském dně ublíží? Tvůj omyl vyplývá z toho, že uvažuješ v pojmech smrtelné bytosti. Laskavě pochop, že i moře jednou vyschne nebo se jeho dno zvedne a stane se pevninou. Je mi jedno, jestli k tomu dojde za sto tisíc nebo milion let. Jsem nejen nezničitelný, ale i nekonečně trpělivý, což jsi ostatně mohl odvodit z mého klidu, se kterým jsem snášel tvé rozmary. Věz také, že jsem ti neodpovídal, protože jsem nechtěl, aby ses zbytečně namáhal. Mlčel jsem i tehdy, když jsi po mně skákal, abych nevhodným slovem neposílil tvou zuřivost, což by ti mohlo uškodit."

Toto šlechetné vyznání vzbudilo v Automatoušovi nový záchvat hněvu.

"Rozdupu tě na prach, lumpe!" zaryčel a opakoval svůj bláznivý tanec na kameni. Skákal a dupal, tentokrát ho však doprovázel Vuchův ironický pískot:

"Nemyslím, že budeš mít úspěch, ale jen si posluž! Ještě jednou! Takhle ne, unavíš se moc rychle! Nohy

k sobě a hop! Hopsasa! Vyskakuj výš, ať zvýšíš energii nárazu! Opravdu už nemůžeš? Nejde to? Nevadí! Pusť na mě kámen. To je ono! Větší nemáš? A ještě jeden! Bum bác, drahý příteli! Škoda, že ti nemohu pomáhat. Proč přestáváš? Unavil ses? Tak rychle? Škoda... Ale nevadí, rád počkám, odpočínáš si. Větrík tě ochladí..."

Automatouš se zhroutil na kámen a nenávisťně zíral na šveholící kovové zrnko ve své dlani.

"Kdybych nebyl tvým elektropřítelem, řekl bych, že se chováš hanebně. Loď potopila bouře a po společné záchraně jsem ti radil, jak jsem nejlépe uměl. Když jsem nenalezl řešení, protože neexistuje, za má upřímná slova a rady ses mě rozhodl zničit. Mne, svého jediného přítele! Tím jsi získal dočasný životní cíl, měl bys mi tedy být vděčný. Je opravdu až zvláštní, že myšlenka na mé přežití v tobě budí takovou nenávist..."

"To se teprve ukáže, jestli přežiješ!" vyjekl Automatouš. "Ještě nepadlo poslední slovo!"

"Máš opravdu výdrž. Víš co? Zkus mě položit na přezku svého opasku. Ocel je tvrdší než kámen. Osobně si sice myslím, že to moc nepomůže, ale rád bych ti nějak pomohl..."

Automatouš váhavě uposlechl, ale jediným výsledkem byly jen drobné důlky na přezce, způsobené údery. Ani nejzoufalejší rány nevedly k žádoucímu výsledku. Vysílený Automatouš upadl do hluboké deprese. Zoufale zíral na kovové zrnko, které k němu promlouvalo tenkým hláskem:

"A tomuhle se říká rozumná bytost! Zoufá si jen proto, že nemůže smést ze zemského povrchu jedinou bratrskou bytost vyskytující se v této pustině! Opravdu se ani trošku nestydíš, můj drahý Automatoušku?"

"Tak už konečně mlč, ty užvaněný vyvrhel!" sykl trosečník.

"Proč mám mlčet? Kdybych ti nebyl příznivě nakloněn, ztichl bych už dávno, ale já pořád zůstávám tvým elektropřítelem. I přes tvůj odpor tě budu věrně provázet i ve smrtelných mukách, a ty mě nepochybně nehodíš do moře, protože je dobré mít alespoň nějakého společníka. Budu tě provázet ve tvé agónii, takže bude snesitelnější než při naprostém osamění; důležitá je intenzita pocitů, ne jejich obsah. Nenávist ke mně, tvému opravdovému příteli, tě posílí a uvolní tvou duši, budeš odvážnější, přesvědčivější ve svém nářku, nenávist utiší tvůj třes a zvýrazní poslední chvíle, což není zrovna málo. Pokud jde o mne, slibuji, že zanechám svých komentářů, abych tě nerozrušil návaľem lásky, který bys nemusel vydržet, protože - upřímně řečeno - máš hanebný charakter. Avšak tím, že odpovím dobrotou na tvou zlobu, tě zahubím rychleji a tak tě zachráním před sebou samým. Opakuji, že to všechno dělám jen z přátelství, přestože si uvědomuji odpornost tvé povahy..."

Jeho slova přehlušil ryk, který vytryskl Automatoušovi přímo z duše:

"Loď! Loď! Loď!!!!" vriskal a pobíhal po břehu, házel do vody kameny, mával rukama a především hulákal do naprostého ochraptění, ostatně zbytečně, protože loď mířila přímo k ostrůvku a záhy vyslala záchrannou šalupu.

Ukázalo se, že kapitán loď, na které plul Automatouš, stačil před potopením vyslat volání o pomoc, takže okolní část oceánu prohledávaly četné lodě a jedna z nich právě doplula k ostrůvku. Jakmile člun dorazil ke břehu, Automatouš nejprve chtěl do něj skočit sám, po krátké úvaze však odběhl pro Vucha, protože se obával, že začne křičet a přichozí si ho všimnou, což by mohlo vést k nepříjemným dotazům a od elektropřítele snad i k obviňování. Chtěl se tomu vyhnout, sebral tedy Vucha a protože nevěděl, kam ho ukrýt, strčil si ho zpátky do ucha. Při uvítacím a děkovném rituálu se Automatouš choval velice hlučně z obavy, aby některý námořník neuslyšel Vuchův hlásek. Elektropřítel totiž neustále opakoval:

"To je opravdu nečekané překvapení. Jedna ku čtyřem stům tisícům... Ty máš ale štěstí! Doufám, že teď už budeme spolu vycházet lépe, protože ani v těch nejtěžších chvílích jsem ti nic neodmítl, navíc jsem diskrétní a nechci připomínat minulost!"

Když po dlouhé plavbě dorazila loď ke břehu, udivil Automatouš své okolí nepochopitelným přáním.

Toužil navštívit nedaleké železářny s velkým parním buharem. Povídalo se, že se při prohlídce továrny choval velice podivně, u bucharu totiž začal znenadání potřásat hlavou, jako by chtěl něco vytrást z ucha a dokonce při tom poskakoval na jedné noze. Všichni přítomní dělali jakoby nic, protože po tak drsných zážitcích se postižený může chovat výstředně. Automatouš však změnil způsob svého života natrvalo. Stal se maniakem. Nejprve sháněl výbušniny a pokoušel se o exploze i ve svém bytě, v čemž mu zabránili sousedé žalobou u příslušných úřadů, nato začal sbírat kladiva a karborundové brousky. Svým známým

vyprávěl, že chce zhotovit stroj na čtení myšlenek. Stal se samotářem a často mluvil nahlas sám se sebou, přičemž občas prokládal své monology nadávkami.

Po letech upadl do jiné mánie a začal skupovat pytle cementu. Uplácal velikou betonovou kouli a když ztuhla, odvezl ji neznámo kam. Povídalo se, že se stal hlídačem opuštěného dolu a jedné noci shodil do jeho šachty balvan z betonu. Až do konce svého života pak obcházel kolem, sbíral odpadky a házel je do šachty. Jeho chování bylo zajisté nepochopitelné, ale většině těch klepů se nedá věřit. Těžko totiž připustit, že by celá ta léta nosil v srdci nenávist k elektropřítel, kterému za tolik vděčil.

Král Globares a mudrci

Globares, vládce Eparidy, jednou povolal před svou vznešenou tvář tři nejproslulejší mudrce své říše a takto je oslovil:

"Krutý je osud krále, který poznal vše poznatelné, takže veškeré řeči pokládá za pouhé dunění prázdného sudu. Chci žasnout a jsem nuděn, prahnu po vzrušení a slyším jen jalové žvásty, požaduji mimořádné věci a místo toho mě častují pouhým pochlebováním. Vězte tedy, mudrci, že jsem dnes ráno dal popravit všechny své šašky a blázny, rádce tajné i zjevné, a totéž čeká i vás, pokud nesplníte můj příkaz. Každý z vás mi neprodleně poví nejpodivnější příběh, jaký zná a jestli mě nerozpláče nebo nerozesměje, nepřekvapí či nevyděsí, nepobaví ani nedonutí k zamyšlení, přijde o hlavu!"

Král pokynul a mudrci uslyšeli kovový krok biřiců, kteří je obstoupili s meči blyštícími se jako plameny. Mudrci se polekaně pošťuchovali, žádný z nich totiž nechtěl vyvolat králův hněv a vystavit hlavu katovu meči. Konečně promluvil první z nich:

"Můj pane a králi! V celém viditelném i neviditelném vesmíru je nepochybně nejpodivuhodnější ono hvězdné plémě, které staré kroniky nazývají Opaky. Od úsvitu svých dějin činí Opakové všechno naopak než ostatní rozumné bytosti. Jejich předkové se usídlili na Urdrurii, planetě proslulé vulkanickou činností, kde každoročně vznikají v úděsných otřesech horská pásma. K dovršení jejich bídy protíná dráhu planety mohutný proud meteoritů, jenž ji bombarduje po dvě stě dní v roce jako tisíce kamenných mlatů. Opakové (tehdy se ještě nazývali jinak) budovali své domy z kaleného železa a oceli a halili se do tolika vrstev ocelových plátů, že připomínali pohyblivé pancéřové pahorky. Trhliny otevírající se při zemětřeseních však pohlcovaly jejich ocelová města a meteority rozbíjely pancíře napadrt'. Celému národu hrozila záhuba, všichni učenci se proto sešli k poradě. První z nich prohlásil: „Nesmíme dál zůstat v současné podobě, jediná naše spása spočívá v transmutaci. Pod námi se otevírá země, abychom tedy nepropadli do jejích trhlin, musí mít každý Opak širokou a plochou základnu. Meteority přilétají shora, proto každý z nás musí být nahoře špičatý. Když budeme mít tvar kužele, nic nás neohrozí."

Druhý učenec odporoval: „Musíme postupovat jinak. Pokud se země otevře příliš, pohltní i kužel, a šikmo padající meteorit prorazí jeho boky. Ideální tvar má koule. Když se začne třást a vlnit země, koule se snadno odkulí; padající meteorit při nárazu na oblý bok sklouzne. To je ta pravá proměna, kterou se vkutálíme do lepší budoucnosti!"

Třetí prohlásil: „I koule může být rozdrcena nebo pohlcena jako každý hmotný objekt. Neexistuje štít, který by dostatečně mocný meč neprorazil, ani takový meč, který by se na patřičně tvrdém štítu neztupil. Hmota, bratři moji, je trvalou změnou a nepřetržitým přetvářením, je nestálá, a proto by neměla být životním prostředím pro bytosti pyšníci se rozumem; našim prostředím musí být to, co je neměnné, věčné a dokonalé, třebaže dočasné!"

„Co je to?" tázali se ostatní.

„Odpovím vám činem!" odvětil třetí učenec a začal se před jejich zraky svlékat. Shodil svrchní háv pošíty krystaly, pak druhý, zlatoskvoucí, po něm stříbrné spodky, poté odložil lebku i hrud', svlékal se stále rychleji a důkladněji, od kloubů přešel ke šroubům, spojovacím drátům a posléze se dobral k atomům. Učenec počal své atomy louskat a louskal je tak hbitě, že viděli pouze, jak mizí, jednal však tak obratně a rychle, že se tímto svlečením přímo před očima žasnoucích přítomných změnil v dokonalou nepřítomnost, která je naprosto přesným opakem existence. Tam, kde měl předtím jeden atom, tento atom nyní nebyl, kde jich bylo před okamžikem šest, nyní šest chybělo, kde býval šroubek, objevila se negace šroubku, naprosto věrná a ničím se od něj nelišila. Změnil se v prázdnotu uspořádanou stejně

jako předtím jeho tělo; svou neexistenci nezrušil existenci, protože jednal tak rychle a obratně, že žádná molekula, žádný hmotný vetřelec nenarušil existenci jeho neexistence! Ostatní ho viděli jen jako prázdnotu zformovanou do tvaru, který zaujímal před chvílí, poznávali jeho oči podle chybějící černé barvy, obličej podle zmizelého modravého lesku a údy podle neexistujících prstů, kloubů a ramen. ,Takto, bratři,' prohlásil Přítomný Nepřítomný, 'tímto aktivním vtělením do nicoty získáme nejen odolnost, ale i nesmrtnost. Mění se totiž jen hmota, nicota ji na její pouti trvalou nejistotou neprovází. Perfektnost nesídlí v bytí, ale v nebytí, kterým se musíme stát!'

Jak se rozhodli, tak učinili. Od té doby jsou Opakové nepřemožitelní. Za svůj život totiž nevědí tomu, co v nich je, protože v nich nic není, ale svému okolí. Když některý z nich vejde do svého domu, je patrný v tomto domě jen jako vakuum, a když se vnoří do mlhy, vytvoří v ní prázdny prostor. Tak odstranili ze svých těl nejistotu hmotných událostí a nemožné změnili v možné..."

"A jak cestují kosmickým prostorem, mudrci?"

"To jediné nemohou, ó králi, protože vnější prázdnota by splynula s jejich vlastní a přestali by existovat jako místní shluk vakua. Proto také musí trvale pečovat o dokonalost své neexistence, o prázdnotu svého bytí, a touto péčí tráví svůj čas. Od doby své proměny si říkají také Nicotníci čili Neantové..."

"Mudrci," usoudil král, "tvůj příběh je hloupý. Což lze nahradit hmotnou růzností stejností toho, co neexistuje? Je skála totéž co dům? A přece neexistující skála může mít stejný tvar jako neexistující dům, takže podoba obou může splynout."

"Pane," hájil se mudrc, "jsou různé druhy nicoty..."

"Uvidíme," prohlásil král, "co se stane, když ti dám useknout hlavu; zdalipak se ve smyslu tvých slov její neexistence změni v existenci?" Monarcha se sadisticky zasmál a pokynul biřicům.

"Pane!" volal mudrc v sevržení jejich ocelových paží. "Zasmál jsi se, má historka tě tedy pobavila a podle svého příslibu mi musíš darovat život!"

"Mýlíš se, rozveselil jsem se sám," odpověděl mu král. "Ovšem pokud budeš dobrovolně souhlasit s popravou, tvůj souhlas mě pobaví a splním tvé přání."

"Souhlasím!" křikl mudrc.

"Popravte ho tedy, když o to sám žádá!" přikázal král.

"Ale já jsem souhlasil jen proto, abych nebyl sťat..."

"Když souhlasíš s popravou, musím tě popravít," vysvětlil král. "A když nesouhlasíš, nepobavíš mě a musím tě tedy popravít také."

"Ne, ne, právě naopak!" zvolal mudrc. "Můj souhlas tě pobaví a musíš mi proto darovat život, v případě nesouhlasu..."

"Tak už dost!" ut'al král. "Kate, konej svou povinnost!"

Meč zableskl a mudrcova hlava padla. Po chvíli strnulého mlčení promluvil druhý mudrc:

"Můj pane a králi! Nejpodivnějším ze všech hvězdných plemen jsou nepochybně Polyontové čili Mnoháci. Každý z nich má sice jen jedno tělo, množství nohou ovšem závisí na tom, jak vysoký úřad zastává. Počet hlav záleží na situaci, protože hlavy se přidělují k příslušným funkcím. Chudé rodiny tak mají třeba jen jednu hlavu dohromady, zatímco boháči hromadí ve svých trezorech hlavy pro nejrůznější příležitosti. Mají hlavy ranní a večerní, strategické pro případ války, rychlé pro případ spěchu, hlavy chladně uvažující, výbušné, vášnivé, svatební, milenecké i smuteční, jsou tedy vybaveni pro každou životní událost."

"To je vše?" otázal se král.

"Ne, pane," postřehl mudrc zhoršení své situace. "Mnoháci odvozují své jméno i z toho, že jsou všichni přímo spojeni se svým vládcem. Kdyby většina z nich uznala královo jednání za škodlivé pro obecné blaho, vládce ztratí svou soudržnost a rozsype se na kousky..."

"Primitivní, možná dokonce přímo protistátní koncept!" pronesl Globares zachmuřeně. "A jelikož jsi tolik hovořil o hlavách, zkus uhodnout, zda ti ji dám useknout."

"Když řeknu ano," uvažoval bystře mudrc, "udělá to, protože jsem ho rozzlobil. Když řeknu ne, třeba ho překvapím a pokud se i podiví, podle svého slibu mě bude muset pustit na svobodu." Prohlásil tedy:

"Ne, pane, nedáš mě stít."

"Zmýlil ses," oznámil mu král. "Kate, konej svou povinnost!"

"Králi," volal mudrc z katova sevření, "vždyť jsem tě překvapil! Určitě jsi očekával mé prohlášení, že mě dáš popravit."

"Tvá slova mě nepřekvapila," odvětil král, "protože je diktoval strach čišící z tvé tváře. Dosti slov! Pryč s tou hlavou!"

Hlava druhého mudrce zaduněla o podlahu. Třetí mudrc, nejstarší, klidně pohlížel na tuto scénu. Když král opět požádal o udivující příběh, pronesl:

"Králi! Mohl bych ti sice vyprávět opravdu neobvyklý příběh, ale neučiním tak, protože mi víc záleží na tom, abys dospěl k upřímnosti, než abych tě udivil. Donutím tě totiž, abys mě dal popravit nikoliv pod lichou záminkou svého vrtochu, kterým hodláš zamaskovat vraždu, ale v souladu s tvou krutou povahou, jež se však neodvažuje vyjavit svou podstatu bez nasazení masky lži. Chceš nás totiž připravit o hlavy jen proto, aby se říkalo, že král vyhubil hlupáky prohlašující se za mudrce. Já však chci, aby lid poznal pravdu, a proto budu mlčet."

"Ne, nepředám tě katu," usoudil král. "Opravdu a upřímně toužím po neobvyklém zážitku. Chceš mě rozhněvat, ale já dokážu svůj hněv ovládnout. Mluv, zachrániš tím možná nejen sebe. Tvá slova mohou hraničit s urážkou majestátu, které ses ostatně už dopustil, musí to však být urážka tak nesmírná, že ji bude možné pokládat za lichotku, přecházející v monstrózní pohanu! Zkus tedy najednou svého krále pochválit i pohanit, povýšit i ponížit!"

Nastalo ticho, ve kterém se všichni přítomní nepatrně zavrtěli. Snad ověřovali, zda jim sedí hlava na krku dost pevně.

Třetí mudrc se hluboce zamyslel.

Nakonec prohlásil:

"Splním tvé přání, králi, a také ti vysvětlím, proč tak činím. Dělán to pro všechny přítomné, pro sebe, ale i pro tebe, aby se později neříkalo, že kdysi žil král, který z pouhého rozmaru vyhubil ve svém království moudrost, a pokud tomu tak v této chvíli opravdu je, neznamená tvé přání skoro nic nebo docela nic a mým úkolem zůstává vložit do tvé letmé choutky smysl a změnit ji v něco významného a trvalého. Jen proto budu mluvit..."

"Starče, zanech svého úvodu, který opět hraničí s urážkou majestátu, aniž se podobá lichotce," rozhněval se král. "Mluv!"

"Zneužíváš své moci, králi." odpověděl mudrc, "avšak zcela zanedbatelně proti tomu, jak postupoval tvůj dávný, už zapomenutý předek Alegorik, zakladatel dynastie Eparidů. Tento tvůj praprapraděd také zneužíval své svrchované moci. Abych ti objasnil největší z jeho zločinů, žádám tě, abys pohlédl na noční oblohu za okny tohoto sálu."

Král pohlédl na jasné hvězdné nebe a stařec pokračoval:

"Viz a slyš! Všechno, co existuje, bývá předmětem posměchu. Neobstojí před ním nic, najdou se dokonce i tací, kteří se posmívají i královskému majestátu. Vtipy nešetří trůny ani státy. Posměch míří na jiné lidi, vlastní osobu, ba i na to, co neexistuje, například na bohy z mýtů a bájí. Stačí si připomenout černý humor, anekdoty o smrti a nebožtících. Výsměch se nezastavuje ani před nebeskými tělesy. Vezměme třeba slunce a měsíc. Měsíc bývá znázorňován jako důvtipný hubeňour s bláznovskou čapkou s rolničkami a kníry trčícími ve tvaru srpku, slunce zas jako buclatý tloušťík s načechranou aureolou kolem hlavy. Předmětem posměchu bývá království života i smrti, věci velké i malé, přesto však existuje něco, čemu se ještě nikdo dosud neodvážil smát a tropit si z toho žerty. Nejde přitom o maličkost, kterou lze přehlédnout nebo opomenout, jde totiž o všechno, co existuje: o vesmír. Když se hlouběji zamyslíš, králi, pochopíš, jak nesmírně je vesmír směšný..."

Tu se král Globares podívil poprvé a stále pozorněji naslouchal mudrcovým slovům:

"Vesmír se skládá z hvězd, což zní důstojně, ale při hlubším zamyšlení se neubráníme posměchu. Co jsou ve skutečnosti hvězdy? Planoucí koule zavěšené ve věčné noci. Zdánlivě patetický obraz. Svou podstatou? Zdaleka ne, čistě jen kvůli rozměrům. Samotné rozměry však o významu nerozhodují. Cožpak se čmáranice idiota pouhým přenesením ze čtvrtky papíru na velkou plochu stane skvělou malbou?

Zvětšená hloupost zůstává hloupostí, její směšnost se jen umocní. Vesmír je čmáranice tisíců bodů, puntíků a kapiček. Nic jiného není, ať ho bereme z jakékoli strany. Jednotvárnost stvoření světa je

nejprimitivnějším konceptem, jaký si jen můžeme představit. Donekonečna opakované puntíkaté nic - vyprojektoval by někdo tak nenápaditou věc, kdyby měla být teprve stvořena? Jedině idiot. Jen si představ: vzít nekonečnou prázdnotu a nasázet do ní bez ladu a skladu různé kuličky. Copak se něčemu takovému dá připisovat řád a majestátnost, před kterou se patří padat na kolena? Leda zoufalstvím, že se s tím už nedá nic dělat. Jedná se totiž o výsledek dávného plagiátu, jehož počátek nebyl ani za mák promyšlený. Čím se dá zaplnit čistý list papíru s perem v ruce a vymetenou hlavou? Kresbami? Jistě, jenže v tom případě je třeba vědět, co kreslit. A když nepřichází žádný nápad? Když chybí sebemenší inspirace? Pero přiložené bezděky k papíru vytvoří puntík. A jednou vzniklý puntík tvoří v tomto nemyslicím zamyšlení provázejícím tvůrčí neschopnost vzor tím sugestivnější, že nic mimo něj neexistuje a že vynaložením jen zcela nepatrného úsilí jej lze opakovat do nekonečna. Opakovat, prosím, jenže jak? Puntíky by měly vytvářet nějakou konstrukci. A kdyby nemohly? Pak zbývá jen bezmocně potřásat perem a stříkat kapičky inkoustu zcela nahodile."

Po těchto slovech uchopil mudrc velký list papíru, namočil pero do kalamáře a několikrát jím potřásl, potom vytáhl z kapsy mapu noční oblohy a oboje předložil králi. Podoba byla udivující. Na papíru byly tisíce bodů, větších i menších, protože pero cákalo nepravidelně. Hvězdná mapa vypadala stejně. Král pohlížel z trůnu na oba listy a mlčel.

"Učili tě, králi, že vesmír je přenádherná stavba, mohutná ve své majestátnosti plné hvězd. Posud' však, zda tato ctihodná, všudypřítomná a věčná konstrukce není produktem totální hlouposti, naprostým opakem rozumu a řádu? Zeptáš se, proč si toho ještě nikdo nepovšiml. Je to tím, že hloupost vládne všude! Ovšem tím spíše si tato skutečnost zaslouží posměch a tento smích bude současně známkou vzpoury i spásy. Bylo by namístě sepsat v tomto duchu pamflet na vesmír, aby toto dílo nejvyššího nerozumu obdrželo zaslouženou odplatu, aby jej v budoucnosti neprovázel chór obdivných vzdechů, ale ironický smích."

Král strnule naslouchal. Mudrc po chvíli mlčení pokračoval:

"K povinnostem každého učence by mělo patřit sepsání takového pamfletu, nebýt toho, že v tom případě by se musel zabývat prvotní příčinou, jež vyvolala stav nazývaný Universum, který si však zaslouží jen ironické politování. Když tedy nesmírnost byla ještě docela pustá a teprve očekávala tvůrčí činy, došlo k tomu, že svět klíčíci z méně než nicoty z ní vytvořil nepatrnou skupinku těles, na kterých vládl tvůj praprapředek Alegorik. Ten si umanul věc nemožnou a dozajista šílenou, rozhodl se totiž, že nahradí Přírodu v jejím nesmírně trpělivém a pomalém díle! Rozhodl se, že místo ní vytvoří Vesmír plný úžasných divů. Sám by to nedokázal, nechal tedy zhotovit velký rozumný stroj. Tohoto molocha budovali tři sta a poté dalších tři sta let, čas tehdy plynul jinak než nyní. Nešetřili silami ani prostředky, takže rozměry i síla mechanického stvoření neměly zdánlivě hranic. Po dokončení stroje ho uzurpátor přikázal uvést do chodu. Netušil, co činí. Zásluhou jeho nesmírné pýchy byl stroj příliš velký, jeho moudrost přesáhla veškeré meze rozumu včetně geniality, takže se mu myšlení opět rozpadlo a změnilo v blábolivou temnotu odstředivých proudů tříšticích jakýkoliv obsah. Toto monstrum srolované jako metagalaxie bláznivě vířilo a již při pokusu o první slovo se roztrhlo, takže z celého tohoto snaživě pseudomyslicího chaosu, ve kterém se mračna nedokončených pojmů vzájemně rušila, z těchto křečí, marného úsilí a bezvýsledných střetů, začaly proudit do poslušných výkonných podsystémů jen nesmyslné znaky pauz! Nejednalo se tedy o nejrozumnějšího tvora ze všech možných, Kosmokreatora Omnipotens, ale neuvažujícím diktátorem vytvořenou ruinu, která dokázala pouze koktat puntíky, ačkoliv byla určena k velkolepým činům.

K čemu tu došlo? Vládce očekával všemohoucnost, která stvrdí jeho záměry, nejsmělejší ze všech, jaké si kdy myslící bytost vytyčila, nikdo se mu tedy neodvážil vysvětlit, že stojí u zdroje nesmyslného blábolu, mechanické agónie, která zmírá už v okamžiku zrodu. Avšak poslušné výkonné orgány olbřímího stroje byly připraveny splnit každý příkaz, začaly tedy ve vysílaném taktu vytvářet z hmotné směsi obdobu toho, co v trojrozměrném prostoru odpovídá dvourozměrnému puntíku: koule. Neustále opakovaly jedno a totéž, až se surovina rozpálila do bílého žáru, takže do prázdneho prostoru vyletovaly salvy ohnivých koulí, a tak tu v taktu tohoto zajíkání vznikl vesmír! Tvůj praprapraděd byl tedy stvořitelem vesmíru, ale současně spáchal pitomost, jejíž velikosti už nikdo nikdy nedosáhne. Likvidace tohoto předčasně zrozeného díla bude nepochybně mnohem rozumnější a především záměrná a vědomě chtěná, což se o

jeho stvoření nedá říct. To je vše, co jsem ti chtěl sdělit, ó králi, potomku Alegorika, tvůrce světa." Král propustil mudrce s hojnými dary, protože stařec jej současně nanejvýš povýšil i znevážil. Tu jeden z mladých učenců, který zůstal se starcem o samotě, se ho zeptal, zda byla jeho slova pravdivá. "Jak ti mám odpovědět?" odvětil stařec. "Má historka nevyplývala z vědění. Věda se nezabývá takovými vlastnostmi, jako je směšnost. Věda svět vysvětluje, ale smířit nás s ním může pouze umění. Co vskutku víme o vzniku vesmíru? Jeho obrovskou prázdnotu lze zaplňovat legendami a mýty. Toužil jsem svým mýtem dospět k hranici nepravděpodobnosti a myslím si, že se mi to podařilo. Ty to víš a ve skutečnosti se vlastně toužíš dozvědět, zda je vesmír opravdu směšný. Na tuto otázku si však musí odpovědět každý sám."

Pohádka o králi Murdasovi

Po dobrém králi Helixandrovi nastoupil na trůn jeho syn Murdas. Lid tonul v obavách, protože nový král byl ctižádostivý a bázlivý. Umínil si, že si vyslouží přídomek Veliký, ale bál se průvanu, strašidel, vosku, protože na navoskované podlaze si lze zlomit nohu, a příbuzných, že by mu mohli hatit jeho plány, ale nejvíce se bál věštby. Hned po korunovaci nařídil v celé říši pozamykat dveře a neotvírat okna, zničit všechny věštecké truhly, a vynálezce stroje, který zaháněl strašidla, obdržel řád a důchod. Stroj byl nepochybně dobrý, protože král strašidlo nikdy nespáčil. Nevycházel ani do zahrady, aby ho neofouklo, a procházel se jen po svém rozlehlém zámku. Jednou, když tak kráčel po chodbách a mezi sloupořadím, zatoulal se až do staré části paláce, kam se dosud ještě nikdy nepodíval. Nejprve vešel do sálu, kde stála osobní garda jeho prapradědečka, s nataženými péry, neboť pocházela ještě z dob, kdy nebyla známa elektřina. V druhé síni našel parní rytíře, také již zrezivělé. Ani jedno ani druhé ho nezajímalo, a právě když se chystal k návratu, všiml si dvířek s nápisem "Nevstupovat". Pokrývala je silná vrstva prachu a nebýt toho nápisu, ani by se dvířek nedotkl. Velice se rozzlobil. Jak se někdo odvažuje jemu, králi, něco zakázat? S námahou otevřel skřípějící dveře a sestoupil po točitých schůdkách do opuštěné věže. Tam stála stará měděná truhla s rubínovými očky, klíčem a klapkou. Pochopil, že stojí před věšteckou truhlou, a nanovo se rozhněval, že přes jeho rozkaz zůstala v paláci. Pojednou ho napadlo, že může jednou zkusit, jak to s tím věštěním je. Přistoupil po špičkách k truhle, otočil klíčkem, a když se nic nedělo, poklepal na klapku. Truhla chraplavě zasténala, mechanismus zaskřípěl a rubínovým očkem zašilhal na krále. Připomnělo mu to kosý pohled otcova bratra, strýce Cenandra, který býval jeho vychovatelem. V duchu si řekl, že strýc dal tu truhlu vyrobit proto, aby ho pozlobil, proč by jinak šilhala? Divně mu bylo u srdce, když truhla drkotavě a pomalu spustila ponurou melodii, jako kdyby někdo bušil lopatou do železného náhrobku. Z klapky vypadl černý lístek popsaný žlutými písmeny. Byla to mrtvolná žlut'. Král se polekal, neovládl ale zvědavost. Popadl lístek a spěchal do svých komnat. Když byl sám, vytáhl věštbu z kapsy. Podívám se pro jistotu jen jedním okem, rozhodl se a četl. Na lístku stálo:

Odbila hodina - vraždí se rodina.

Bratr bratra či tetu a sestřenici bratranec.

Kotlík už syčí - synovec tě zničí.

Švagra podagra mučí - kat s ní už zatočí.

Strýc jde hlava nehlava - ujec zleva či zprava.

Táhnou do boje plni nepokoje.

Jde tchán, jde i vnuk - naučím tě utnout suk.

Levou tni, pravou bodej - a strýce není více.

Odstraňte otčima, co pastorka stíná.

Leží zeť, hrobů pět - a v šestém tchán je pochován.

Strýc děda, strýc babičku, strýce strýc - nechtějte víc.

Praví historie - příbuzný je hodný, když ho země kryje.

Odbila hodina - hadí plémě rodina.

Musíš být hluchý, slepý, jak se na tebe přilepí,

pochovej hezky je, ukryvej se všude.

Když se včas neschováš, pohřbí ve snu tebe.

Král Murdas se polekal, až se mu dělaly mžítka před očima. Byl zoufalý, že tak lehkovážně vyzvídal na věštecké truhle. Pozdě však bylo litovat a král viděl, že musí něco podniknout, aby nedošlo k nejhoršímu. Ani na chvíli nepochyboval, že ta věštba je pravdivá. Dlouho již podezříval nejbližší příbuzné, že ho ohrožují.

Po pravdě řečeno ani nevíme, zda se to všechno odehrálo přesně tak, jak vypravujeme. Rozhodně však došlo potom k smutným a hrozným událostem. Král rozkázal popravit všechny své příbuzné. Pouze jeho strýc Cenander v poslední chvíli uprchl maskovaný jako flašinet. Ale útěk se mu nezdařil. Byl polapen a jeho hlava skončila pod popravčí sekýrou. V tomto případě mohl Murdas podepsat rozsudek s čistým svědomím, protože strýce chytili, když chystal spiknutí proti monarchovi.

Když král tak spěšně osiřel, začal nosit smutek. Cítil úlevu, ale i žal, protože v podstatě nebyl zlý ani ukrutný. Příjemný králův smutek ale dlouho netrval. Murdase totiž napadlo, že má snad ještě nějaké příbuzné, o nichž neví. Každý jeho poddaný s ním mohl být nějak vzdáleně spřízněný. Nějaký čas dával popravovat kdekoho, to ho však nijak neuklidnilo. Bez poddaných přece není možné kralovat a nemůže je proto vyhubit všechny. Stal se tak podezřavým, že se dal k trůnu přinýtovat, aby ho nikdo nemohl svrhnout. Spal v pancéřové noční čepici a neustále uvažoval, co má podniknout. Posléze učinil neobvyklou věc, tak neobvyklou, že ho snad ani samotného nenapadla. Patrně mu ji našeptal potulný kupec, převlečený za mudrce či mudrc převlečený za kupce - jsou o tom různé verze. Říká se, že zámecké služebnictvo vidělo jakousi maskovanou postavu, kterou král v noci vpouštěl do svých komnat. Ale postačí, když víme, že jednoho dne Murdas svolal všechny dvorní stavitele, elektrotechniky, nástrojáře a klempíře a přikázal jim, aby ho zvětšili tak, že přesáhne všechny obzory. Tento rozkaz byl splněn překvapivě rychle, jakmile král jmenoval zasloužilého kata ředitelem projekční kanceláře. Řady elektrotechniků a konstruktérů snášely do zámku dráty a cívky, a když rozestavěný král zaplnil celý palác, takže současně byl v jeho průčelí, ve sklepích a křídlech, přišly na řadu sousední obytné domy. Po dvou letech se prostíral Murdas už ve vnitřním městě. Domy, které nebyly dost honosné a tudíž nehodné toho, aby v nich pobývala mysl monarchova, srovnaly se se zemí. Na jejich místech vyrostly elektronické paláce, zvané Murdasovy zesilovače. Král se zvolna a neustále rozrůstal, dosáhl už výše mnoha pater, byl důkladně propojený a zesílený vlastními pobočnými stanicemi, takže se posléze stal celým sídelním městem, nezastavil se však ani na jeho obvodu. Jeho nálada se zlepšila. Příbuzné neměl, nebál se už oleje ani průvanu, neboť nemusel udělat ani krok a stejně byl všudypřítomný. "Stát jsem já," říkal a měl k tomu důvod, protože náměstí a aleje sídelního města zalidňoval řadami elektrických budov jedině on, jinak tam nebydlel nikdo.

Ovšem pomíjíme královské oprašovače a pobočné stírače prachu, kteří bděli nad královským myšlením, jež proudilo z budovy do budovy. Spokojenost krále Murdase obíhala po celém městě, neboť se mu podařilo dosáhnout velikosti doslova a do písmene, a také ukrýt se všude, jak mu přikazovala věštba - byl všudypřítomný v celé říši. Zvlášť malebně vypadal olbřímí král za soumraku. Zářil jasněji než měsíc, když blikal světelnými myšlenkami, a potom zvolna uhasínal, jak upadal do zaslouženého spánku. Když v prvních nočních hodinách odpočívala paměť, roztínaly tmu občas mlhavé záblesky. To se začínaly rojit monarchovy sny. Neklidné laviny vidin se valily komnatami, až se okna rozsvítila a v ulicích se rozzářilo hned červené a hned zase fialové světlo. Poboční utírači, kteří šli po opuštěných chodnících a ucítili zápach rozehřátých kabelů Jeho královského Veličenstva, nahlíželi do oken, za kterými šlehalý blesky, a tiše si říkali:

"Aha, Murdase zas tlačí nějaká noční můra. Jen abychom to neodnesli my!"

Jedné noci po zvláště perném dni - král totiž vymýšlel nové druhy řádů, které si hodlal udělit - zdálo se mu, že se potmě do hlavního města vkradl strýc Cenander v černém plášti a hledá stoupence, aby připravili ohavné spiknutí. Z podzemí se vynořovaly skupinky maskovaných spiklenců. Bylo jich takové množství a tolik lačnili po královraždě, že se Murdas roztrásl a probudil se celý vylekaný. Již svítalo a sluneční svit pozlatil bílé obláčky na nebi, takže si řekl: "Co se zdá, je sen" a dál si vymýšlel řády a ty, které navrhl předešlý den, mu byly zavěšeny na terasy a balkony. Sotva však po celodenní lopotě uleh k odpočinku a usnul, spatřil královražedné spiknutí v plném rozkvětu. Stalo se to takto: Když se Murdas probudil ze snu o spiklencích, neprobral se docela. Střed města, kde se zrodil ten protistátní sen, se

nevzpamatoval a nadále ho tížila noční můra, což bdící král zřejmě nevěděl. Značná část královského majestátu, zejména starý střed města, si neuvědomila, že zločinný strýc a jeho pletichy jsou pouze přeludem a přízrakem, a nadále setrvala v bludu. Té druhé noci Murdas ve snu pozoroval, jak strýc horečně pobíhá a svolává příbuzné. Přišli všichni do jednoho, i když jim po smrti skřípaly závěsy a dokonce i ti z nich, kterým chyběly nejdůležitější části, zvedali meče proti zákonnému vladaři! Všude panoval nezvyklý ruch. Maskovaný dav šeptem skandoval spiklenecká hesla, v podzemních sklepeních se šily povstalecké korouhve, vařily se jedy, ostřily sekery, chystaly otrávené šípky - krátce všechno se chystalo k zúčtování s nenáviděným Murdasem. Král se opět vyděsil a probudil se celý rozechvělý. Už chtěl Zlatou bránou královských úst povolát na pomoc vojsko, aby vzbouřence na padrť rozsekalo, jenže vzápětí si to rozmyslel. K ničemu by to nebylo. Vojsko přece nemůže vstoupit do jeho snu, aby tam rozdrtilo narůstající spiknutí. Po nějakou dobu se pokoušel vši silou vůle probudit ty čtyři čtvereční míle své bytosti, které úporně snily o spiknutí, ale jeho snaha vyzněla bezvýsledně. Po pravdě řečeno ani nevěděl, zda jeho úsilí bylo korunováno úspěchem. V bdělém stavu totiž spiknutí nepozoroval. To se objevilo teprve, když ho tížil sen.

Když bděl, nemohl vstoupit do povstalecké oblasti, což nebylo nic divného, protože reálný jev nemůže do snu proniknout - to může jenom jiný sen. Král pochopil, že nejsnáze vyřeší celou situaci tak, že usne a vysní protisen. Rozumí se, nesmí to být protisen ledajaký, ale protisen monarchistický, oddaný jemu, s rozvinutými prapory, aby uctíval korunu a chránil trůn. Jedině tak rozpráší ten samozvaný přelud.

Murdas se dal do díla, ale ze strachu nemohl usnout. Jal se tedy v duchu počítat ovečky, až unaven posléze usnul. Ukázalo se, že tomu snu se strýcem v čele nestačí centrum města, ale že si začíná stavět arzenály plné těžkých pum a trhavých min. Ať se král namáhal sebevíce, nedokázal vysnit více než jednu setninu kavalérie, a to ještě opěšalou, neukázněnou a ozbrojenou pouze pokličkami z hrnců. "Nedá se nic dělat," pomyslel si, "je třeba začít znovu a od začátku." Pokoušel se probrat, ale šlo to namáhavě.

Konečně se nadobro probudil, a tu se ho zmocnilo strašné podezření. Vrátil se do skutečnosti opravdu, či dlí v jiném snu, který je pouze falešným obrazem bdění? Jak v takové spleť situaci postupovat? Snít či nesnit, to je otázka! Dejme tomu, že teď snít nebude, když je v bezpečí, protože ve skutečnosti žádné nebezpečí přece neexistuje. To by nebylo zlé; ten královražedný sen se vysní a dosní až do konce, a při posledním probuzení královský majestát znovu získá svou jednoduitost. Velmi dobře. Ale když si nenechá snít protisny v domněnku, že přebývá v klidné skutečnosti, zatímco ona domnělá skutečnost je doopravdy jenom jiným snem, který souvisí se snem o strýci, může dojít ke katastrofě! Každou chvíli se celá tlupa těch prokletých královrahů s odporným Cenandrem v čele může vetřít z prvního snu do tohoto druhého, který předstírá skutečnost, aby ho zbavila trůnu i života! "Ovšem," myslel si, "to se odehraje pouze ve snu, ale jestliže to spiknutí obsáhne celé mé královské já, jestliže se v něm rozšíří od hor po oceány, jestliže - ó, hrůzo - se již vůbec nikdy neprobudím, co potom?! Navždy zůstanu odloučen od skutečnosti a strýc si se mnou bude dělat, co bude chtít. Bude mne mučit a hanobit - o tetách ani nemluví. Pamatuji se na ně dobře, ty nepovolí, kdyby se kdovíco dělo. Jsou již takové, totiž byly, ale v tom strašném snu znovu jsou! Ostatně, proč tu mluvit o snu! O snu lze hovořit tehdy, když existuje skutečnost, do které se lze vrátit. Když však tato skutečnost neexistuje (a jak se do ní mohu vrátit, když se jim podaří mne udržet ve spánku?), když kromě snu nic jiného neexistuje, pak ten sen je jedinou skutečností, a tudíž opravdovou realitou. Strašné! To se rozumí, všechno je následek té osudné přemíry individuality, toho nového duševního rozpětí. Měl jsem to zapotřebí?"

Byl zoufalý, když si uvědomil, že ho nečinnost může přivést do záhuby. Jedinou možnost záchrany viděl v okamžitém soustředění svých duševních sil. "Je zapotřebí, abych postupoval tak, jako kdybych snil," řekl si. "Musím si vysnit zástupy láskyplných a nadšených poddaných, ozbrojenou moc, oddíly, které mi až do konce zachovají věrnost a zemřou s mým jménem na rtech. Stálo by za to, abych si rychle vymyslel nějakou zázračnou zbraň, ve snu je přece možné všechno. Třeba nějaký prostředek k hubení příbuzných, nějaká ta protistrýcovská děla či něco podobného. Pak mne nic nepřekvapí, a když se objeví spiknutí, budu chytře a úskočně přecházet ze snu do snu a jediným úderem je rozdrtit!"

Král Murdas vzdechl všemi alejemi a náměstími svého majestátu, tak to všechno bylo složité. Dal se pak do díla, totiž usnul. Ve snu měly ve čtyřstupech stát ocelové oddíly s prošedivělými generály v čele a za hláholu trubek a bubnů měly zástupy provolávat slávu. Ale objevil se jen malý nebozez. Docela obyčejný

nebozez, poněkud odřený. Co s ním? Král uvažoval tak i onak, a vzrůstal v něm stále větší nepokoj, únava a strach. Až mu náhle kmitlo hlavou, že slovo "nebozez" začíná stejně jako "nebožtík". Celý se zachvěl. Proto ten symbol zániku, rozkladu, smrti, že ta spousta příbuzných se tiše a tajně podkopy, vyhloubenými v tamtom snu, snaží proniknout do tohoto snu - a on se může každou chvíli zřítit do proradné propasti, vykopané v jednom snu pod snem druhým. Hrozí tedy konec. Smrt. Záhuba! Avšak odkud? Jak? Z které strany?

Zablýsklo se v deseti tisících osobních budovách, otřásly se pobočné stanice majestátu, ověšené řády a opásané stuhami velkokřížů, které rytmicky cinkaly v nočním větru, jak se král Murdas potýkal s vysněným symbolem úpadku. Nakonec ho přemohl, zdolal a přelud zmizel, jako kdyby nikdy neexistoval. Král uvažuje, kam se ten symbol ztratil. Vstoupil do reality, nebo je v jiných přeludech? Jestliže se stal reálným, jak se o tom má přesvědčit? Je konečně možné, že ten sen o strýci již přestal a všechny starosti jsou zbytečné. Zas ale vyvstává otázka, jak se o tom má přesvědčit. Nezbyvá nic jiného, než aby sny - agenti předstírající spiklence neustále prohledávaly a pronikaly celou osobou mocnářovou, celou říši. A králův duch už nikdy nenajde klid, když bude muset být připraven neustále na to, že některý skrytý koutek jeho obrovské osobnosti sní o spiknutí. A dále může posílit sny svých věrných poddaných, vysnit oslavné projevy a početné delegace, loajálně zachovávající zákony, pomocí snů zaútočit proti všem nesrovnalostem, tmářství a osobním ambicím, aby se v nich ani na chvíli nemohl skrýt žádný uskok, žádný strýc. S radostí naslouchal, jak ve větru vlají prapory, po strýci a jeho příbuzných nikde ani stopy, všude kolkolem jenom věrní poddaní, ti mu děkují a vzdávají hold, slyšel cinkot ze zlata ražených medailí, viděl, jak srší jiskry pod dláty sochařů, kteří mu tesají pomníky. Rozjařila se králova duše, poněvadž erbovní výšivky a koberečky visí z oken, děla jsou připravena k oslavné salvě a trubači nasazují k ústům mosazné trubky. Když se ale zahleděl pozorněji, postřehl, že tu něco nesouhlasí. Pomníky - jistě, ale moc se mu nepodobají, v jejich šilhání je něco strýcovského. A prapory - správně, ale visí na nich malá stužka, sice nevýrazná, ale černá. Když není černá, určitě je špinavá či zašpiněná. Co má tohle znamenat? Zase nějaké narážky?

No tohle! Ty koberečky jsou prodřené, oblýskané, a strýc měl pleš. Ne, to není možné! "Zpátky! Obrátit! Vzbudit se! Vzbudit!" pomyslel si. "Zatroubit budíček, pryč z toho snu!" Chtěl vykřiknout, ale i když všechno zmizelo, necítil se líp. Přešel ze snu do snu. Předchozímu snu se zdál nový sen a ten se zdál tomu dřívějšímu. Nynější sen byl v pořadí již třetí. Všechno se v něm proměňovalo ve zradu a páchlo renegátstvím. Prapory se jako rukavice měnily z královských na černé, řády měly závitý a vypadaly jako useknuté krky, ze zlatých trub nezaznívalo volání do boje, ale strýcův smích: Na smrt! Král hlasitě volal, křičel, aby ho vojsko bodalo kopími, že se chce probudit. "Poštípejte mne!" domáhal se hromovým hlasem a znovu: "Skutečnost!" Vše nadarmo. A opět se snažil vybědnout ze snu, který krále zrazoval, do snu věrného trůnu. Ale sny se v něm rozmnožily jako myši, přebíhaly v něm jako krysy, jedny budovy infikovaly těmi přeludy budovy další. Opatrně, úkradkem, tiše se v něm šířilo cosi neznámého, ošklivého. Stopatrovým stavbám se zdálo o nebozezech a nebožtících, o jedovatých drátech, v každé osobní pobočné stanici spousta příbuzných kula pikle, v každém zesilovači se pochechtával strýc. Vyrojily se statisíce příbuzných, samozvaných nápadníků trůnu, falešných infantů-nalezenců, šilhavých uzurpátorů a třebaže žádný nevěděl, jestli je sám skutečný či vysněný, kdo se komu zdá, proč a kam to povede, všichni se sápo na Murdase, aby ho sťali, aby ho svrhli z trůnu, aby ho pověsili na věži, aby ho na "raz" zabili, na "dva" vzkřísili, aby ho o hlavu zkrátili a neudělali to jen proto, že se nedokázali dohodnout, čím začít. A tak se řítily ty ošklivé královské myšlenky, že z přetížení vyšlehl plamen. Ne vysněný, ale skutečný oheň plál zlatými blesky v oknech královského majestátu a král Murdas se rozpadl na statisíce snů, které již kromě požáru nic nepojilo v jedno. A král hořel dlouho...

Záhada

Páter Zinkán, Doctor Magneticus, seděl ve své cele a se skřípáním - úmyslně se totiž nemazal kvůli umrtvování - studoval komentář Chlorfanta Omnického, zejména se zřetelem na proslulou šestou kapitolu "O stvoření robotů". Právě dospěl k závěru odstavce o programování Všehomíra a soustředěně si prohlížel listy s barevnými iniciálami, vyjevujícími jak Pán, který mezi všemi kovy našel zalíbení právě v železe, vdechl mu duši, když do cely vstoupil páter Chlorian a tiše stanul u okna, protože nechtěl

proslulého teologa vyrušovat z meditace.

"Copak je, Chlorku? Co mi povíš?" otázal se po chvíli páter Zinkán a odtrhl jasné krystaly očí od fasciklu.

"Můj pane a otče," pravil příchozí, "přinesl jsem Svatým oficiem právě prokletou, na satanův návod zplozenou knihu onoho strašného Marmagedoňana Lapidora, nazývaného Halogenovým, s popisem jeho všetečných experimentů, kterými se pokusil narušit opravdovou víru."

A položil před pátera tenkou knížečku s příslušnými pečeti Svatého officia. Stařec si otřel čelo, z něhož se odlouplo trošku rzi na brožurku, které se živě chopil se slovy: "Nikoli strašného, nikoli strašného, nýbrž nešťastného v důsledku svých bludů!"

S těmito slovy listoval v knížce a při pohledu na názvy jednotlivých kapitol jako "O bledých Měkkouších, Měkkýších a Měkčencích", "O myslící bílkovině", "O genezi rozumu z nerozumného stroje" se nepatrně, ba blahovlně usmál a jakoby mimochodem pronesl:

"Ty, Chlorku, i celé Svaté officium, kterého si neobyčejně vážím, přistupujete k této záležitosti nesprávně. Jde o žvásty vycucané z prstu, třesky plesky, falešné legendy, bůhví pokolikáté ohříváné, jejichž podstatou jsou Měkkáci či Měkkouši nebo Mokřáci bledouští, anebo jak hovoří jiné apokryfy, Rosolovci, kteří nás údajně kdysi stvořili z drátků a šroubků..."

"Místo Nejvyššího!!!" zachvěl se páter Chlorian.

"Proklínáním vlevo vpravo se mnoho nedokáže," pokračoval dobromyslně páter Zinkán. "Není rozumnější stanovisko pátera Eterika Fázotrona, který před třiceti lety řekl, že nejde o problém teologický, ale přírodovědný?"

"Ale..." páteru Chlorianovi málem zaskočilo, "tuto doktrínu ex cathedra nelze hlásat, a neodsoudili ji jen kvůli svatosti autora, který..."

"Uklidni se, milý Chlorku," řekl páter Zinkán. "Je moc dobře, že ji neprokleli, protože nezní nejhůř. Eterik pravil, že předpoklad existence nějakých měkkoušů, kteří nás údajně zhotovili ve svých dílnách a potom zahubili sami sebe, vůbec neodporuje nadpřirozené genezi veškerého ducha. To z vůle Pána, který je všemohoucí, se ti prostí bledouškové stali nástrojem pravého stvoření, světil tedy do jejich rukou zhotovení ocelového lidu, který až do Posledního testu bude za to vzdávat díky zpěvem. Zastávám ovšem odlišný názor, totiž stanovisko, že kategorické zamítání takové možnosti je hrozným kacířstvím, protože Jemu nepřiznává všemohoucnost. Co ty na to?"

"Doktor svaté teologie Kyborax však prokázal, že celá Studenistika bled'ologa Turmalína, o kterou se opírá páter Eterik, obsahuje kromě tezí vysmívajících se rozumu i bludy proti víře. V oné knize je totiž řečeno, že studeníci nezhotovovali potomky na základě typových projektů za účasti plodových inženýrů a to jediným přirozeným způsobem, totiž montáží z prefabrikátů, ale bez jakéhokoli vzdělání a dokumentace, pokoutně, ba přímo nerozumně. Copak je vůbec myslitelný potomek bez projektu? Nelegální, podle plánu neschváleného například příslušnou instancí demografického odboru - to bych ještě pochopil - ale bez jakékoli dokumentace?"

"Přiznávám, že je to podivné, ale kde je tu blud?"

"Odpusť, velebný otče, ale teď se podivuji já, že jej nevidíš... Pokud stando pede, ex abrupto, exromptu uměli to, co u nás vyžaduje absolvování vysoké školy, týmovou spolupráci a výpočetní expertízu, pak každý z nich musel mít v malíčku plodovou kompetenci rovnající se znalostem našich kybernetiků, doktorů, a snad i habilitovaných docentů informatiky! Je to možné? Aby si každý holobrádek dokázal bez rozmýšlení pořídit ratolest? Kde by se dověděl, jak se to dělá?! Alternativou diplomu je totiž pořizování potomků bez jakýchkoli znalostí, jedním rázem a přiřazením, stěží mi ta slova jdou z úst, protože tak se jim připisuje potence creationis ex nihilo, tvoření z ničeho, a tím možnost činění zázraků, která jen Pánu přísluší."

"Míníš, že byli buď geniové početí nebo divotvůrci?" zeptal se páter Zinkán. "Bled'olog Dialýz však napsal, že své ratolesti sice nezhotovovali ve vědecké radě a shromáždění, avšak ani samotni, nýbrž ve dvojicích. V tom shledává jejich odbornou specializaci! Nasvědčují tomu zachované termíny, vyčtené ze spálených knihovních záznamů: 'Krasavec', 'Kráska' (nepochybně mělo být 'Měkkavec', 'Měkkáška'), tedy semper duo faciebant collegium multiplicationis, vidíš? Vyhledávali ústraní, aby vzájemně konzultovali, probrali technické nákresy, provedli nutné výpočty. Porady, ty určitě dělali, protože bez

porad ani porod není možný, jak naznačuje samotná etymologie, což jistě nahlížíš, milý Chlorku. Jistě projektovali, než přistoupili k montáži mikroprvků, jinak tomu nemohlo být. Zhotovení rozumné bytosti, ať už tvrdé nebo měkké, není maličkost."

"Toho jsem se nechtěl dožít," pronesl roztřeseným hlasem páter Chlorian. "Tvoje mysl, velebný otče, vkročila na nebezpečnou dráhu! Ještě chvíličku a prohlásíš, že potomstvo není třeba plodit u rýsovacího prkna, po vyzkoušení prototypů v laboratoři, v soustředěnosti ducha na veřejnosti, ale v loži, bez vzorů a studií, poslepu, po hmatu a jen tak mimochodem... Prosím tě a varuji, to nejsou jen čiré nesmysly, ale ponoukání satana! Vzpamatuj se, otče..."

"Myslíš, že si nadělám spoustu potíží?" odvětil umíněný stařec. "Nejde o tajemství zrodu dětí. Přístup blíže, prozradím ti něco, co tě uklidní... Včera jsem se dověděl, že tři chemici z Ústavu koloidů zhotovili ze želatiny, vody a ještě čehosi, nejspíš sýra, jakési želé, které nazvali Rosolový mozek, a to želé nejen zvládlo vyšší matematiku, ale naučilo se i hrát šachy a dalo mat řediteli ústavu. Vidiš tedy, že úporné trvání na tom, že v sulcu žádná myšlenka nemůže povstat, je neudržitelné, a právě takové je skálopevné stanovisko Svatého oficia!"

- 75 -